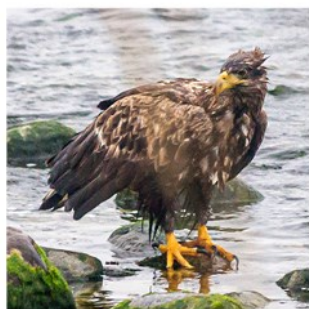

Årsredovisning 2023

Utgivare: Länsstyrelsen i Gotlands län

Diarienummer: 622-2024

Bilder: David Skoog, Länsstyrelsen i Gotlands län, Folk och Försvar samt Mostphotos

Innehållsförteckning

Landshövdingen har ordet	4
Om årsredovisningen	6
Årsredovisningens kapitelindelning	6
Resultatredovisningen.....	7
Om Länsstyrelsen	9
Våra uppgifter, uppdrag och mål	9
Strategisk styrning och planering	10
Organisation.....	12
Resultatredovisning	14
Myndighetsövergripande redovisning.....	14
Övrig redovisning	109
Året i siffror	115
Finansiell redovisning	134
Resultaträkning	134
Balansräkning	135
Anslagsredovisning	137
Tilläggsupplysningar och noter.....	138
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen	157
Bilagor	158

Landshövdingen har ordet

Det år som passerat och som Länsstyrelsen redovisar i denna årsredovisning har präglats av flera betydelsefulla händelser vilka också speglar Länsstyrelsens viktiga uppdrag i samhället.

Först kan jag konstatera att Länsstyrelsen i Gotlands län är en myndighet med ekonomi i balans och som har presterat väl inom många områden och som i stor utsträckning klarar av sitt uppdrag, samtidigt som jag ödmjukt kan fastslå att det finns utvecklingsbehov inom vissa områden. Under året har vi genomfört en omorganisation som syftar till att ytterligare stärka ledarskapet mot helhetssyn och en ekonomi i balans samt för att stärka förutsättningarna för en effektiv och väl samordnad myndighet.

Satsningen på att utveckla totalförsvaret på Gotland har varit i fokus även under 2023. Under året hade jag äran att tala för både Natohögkvarteret i Bryssel och konferensen Folk och Försvar i Sälen. Det är med glädje som jag också kan konstatera att utvecklingen gått framåt i den för totalförsvaret så viktiga reservhamnsfrågan där vi haft en samlade roll.

Under året har vi förstärkt vår organisation med en krigstjänsteveterinär. Totalförsvaret kräver livsmedel och hela försörjningskedjan måste fungera även vid kris och krig. Krigstjänsteveterinären har ett beredskapsansvar för livsmedelsproduktionen i länet.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt för att bidra till utvecklingen av länets elförsörjning och den gröna omställningen. Arbetet är en viktig del för att klara klimatomställningen, skapa robusthet och minska sårbara beroenden på grund av ö-läget, bland annat genom en tredje elkabel. Det här är en framtidsfråga som kräver stora insatser av många aktörer.

En av vår tids stora utmaningar är utvecklingen med organiserad brottslighet och gängkriminalitet. Därför har jag under året samlat ett stort antal aktörer i syfte att skapa en gemensam lägesbild och en samlad kraft i det förebyggande arbetet i länet.

Under året har Länsstyrelsen hanterat flera prövningsprocesser, både avseende täktverksamhet och havsbaserad vindkraft. Prövningarna är komplexa och ställer stora krav på oss som myndighet.

Årets mest virala händelse stod åttaårige Bruno för. På väg till stranden hittade pojken ett djurhuvudformat bronsspänne daterat till vikingatid 800-1100 e.Kr. Familjens berättelse om fyndet och om hur de kontaktade Länsstyrelsen har fått stor spridning såväl i sociala som nationella och internationella medier.

Länsstyrelsens senaste örninventering visar att det är få ställen på jorden som kan mäta sig med Gotland, i alla fall när det gäller antalet kungsörnar. Resultatet visar att 2023 blev den mest gynnsamma säsongen sedan inventeringarna startade. Totalt registrerades 43 häckningar som resulterade i 51 ungar.

Länsmiddagar, nationaldagsfirande i residensets trädgård och Almedalsveckan är andra exempel på aktiviteter som genomförts under året. En av mina personliga favoriter inträffade i juni då vi under högtidliga former fick möjlighet att fira H.M. Konungens 50 år på tronen. Året på residenset avslutades med att vi bjöd in till adventskaffe med gotländsk saffranspannkaka. En fin tradition som lockar hundratals besökare till en stunds trevlig samvaro framför den sprakande brasan.

Nu ser jag fram emot nästa år då Länsstyrelsen kommer fortsätta att bidra till ett livskraftigt Gotland, på samma vis som vi verkat sedan starten år 1645. Avslutningsvis vill jag rikta ett stort tack till alla våra medarbetare och samarbetspartners som under året medverkat till att driva utvecklingen framåt.

Anders Flanking, landshövding i Gotlands län.

Om årsredovisningen

Syftet med det här avsnittet är att informera om årsredovisningens upplägg och disposition samt att beskriva de huvudsakliga begrepp samt mät- och värderingsmetoder som vi använder. Redovisningsprinciper för finansiella delar, tabeller och ärendestatistik redovisas under rubriken *Tilläggsupplysningar och noter* i avsnittet *Finansiell redovisning*.

Årsredovisningens kapitelindelning

Länsstyrelsens årsredovisning är uppbyggd för att motsvara kraven i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Den består av följande delar:

- Landshövdingen har ordet
- Om årsredovisningen
- Om Länsstyrelsen
- Resultatredovisning
- Finansiell redovisning
- Landshövdingens underskrift av årsredovisningen
- Bilagor

Avsnittet **Om Länsstyrelsen** beskriver länsstyrelsens övergripande uppgift, hur vi arbetar med den strategiska styrningen, verksamhets- och organisationsutveckling samt de länsstyrelsegemensamma stödverksamheterna. **Resultatredovisningen** innehåller bland annat en myndighetsövergripande redovisning och en redovisning per verksamhetsområde, som utgår från den länsstyrelsegemensamma verksamhets- och ärendestrukturen (VÅS). Den **finansiella redovisningen** innehåller resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisningen samt tilläggsupplysningar och noter.

Bilaga A-C beskriver vilka paragrafer i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, regleringsbrevsuppdrag och övriga uppdrag som ingår i resultatredovisningen samt var i årsredovisningen de redovisas. **Bilaga D** tydliggör vilka regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning. **Bilaga E** innehåller en länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som samordnas och av länsstyrelsegemensamma funktioner.

Resultatredovisningen

Redovisningen per verksamhetsområde inleds med en tabell med instruktionsuppgifter, regleringsbrevsuppdrag och andra återrapporteringsgrunder som redovisas i avsnittet. Efter det redogör vi för verksamhetsområdets uppgifter, uppdrag och mål samt beskriver hur vi genomför verksamheten. Sedan kommer resultatredovisningen med en resultatbedömning.

Förklaring av begrepp

Här förklarar vi några av de begrepp som vi använder oss av i resultatredovisningen.

Uppgifter utgår i regel från förordningar, till största delen från det som står i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Uppdrag utgår till största delen från tidsatta uppdrag som regeringen angett i regleringsbrevet eller i något annat beslut.

Länsstyrelsens verksamhet styrs av att vi i utförandet av våra uppgifter och uppdrag ska bidra till att nationella och mer övergripande **mål** får genomslag i länet och där Länsstyrelsens insatser i olika grad påverkar måluppfyllelsen.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) använder Länsstyrelsen **resultatindikatorer** som stöd för bedömningar av måluppfyllelsen och resultaten.

Det finns flera områden i resultatredovisningen som Länsstyrelsen inte redovisar indikatorer för. Skälen till det är bland annat svårigheter inom vissa områden att definiera relevanta indikatorer som påvisar eller indikerar en resultatutveckling utifrån uppdraget.

Resultat vi redovisar kan bestå av både **prestationer** och **effekter**.

Resultatbedömningen är den samlade bedömningen av resultatet av Länsstyrelsens insatser inom verksamheten. Resultatet bedöms och motiveras i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål.

Bedömningsgrunder

I årsredovisningen används bedömningsgrunder i form av nyckeltal, indikatorer, statistik (exempelvis året i siffror) och övriga resultatbeskrivningar.

För varje verksamhetsområde bedöms resultatet i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål.

Resultatet bedöms också i förhållande till redovisade förändringar, skillnader och tillstånd.

En sammanvägd bedömning av resultatet görs av de verksamheter som ingår i respektive avsnitt i årsredovisningen, och motiveras samlat samt vid behov per delverksamhet.

De nivåer och omdömen som vi använder för resultatbedömningen är:

- **Otillfredsställande:** Resultaten når inte upp till målen eller når endast i begränsad omfattning de uppsatta målen.
- **Utvecklingsbehov:** Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen, men inte i tillräcklig omfattning.
- **Gott:** Resultaten når i all väsentlighet de uppsatta målen.
- **Utmärkt:** Resultaten når i alla delar de uppsatta målen med god marginal.

Om Länsstyrelsen

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) anges att i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, om det inte finns någon annan myndighet som ansvarar för särskilda förvaltningsuppgifter.

Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Vi ska rapportera situationen i länet och lämna lägesbilder. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
1§ Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Länsstyrelseinstruktion

Våra uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelseinstruktionen anger övergripande inom vilka områden Länsstyrelsen har uppgifter och hur Länsstyrelsen ska styras och organiseras. Länsstyrelsernas uppdrag ges via lag av riksdagen och via förordningar eller beslut av regeringen, främst i vårt regleringsbrev. Även EU:s direktiv och förordningar styr länsstyrelsernas verksamhet.

Länsstyrelsen arbetar för det hållbara samhället. Utifrån de tre dimensionerna social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet arbetar vi för en hållbar utveckling i länet. Länsstyrelsen ansvarar för att beslut från riksdagen och regeringen får regionalt genomslag och vi samordnar den statliga verksamheten. Vi ska ta tillvara både individens och samhällets intressen i utvecklingen av länet. Vi bedriver verksamhet inom flera olika samhällsområden och vi ska vara en kunskapsorganisation som har förmågan att arbeta sektorsövergripande i många frågor.

Det saknas ett övergripande riksdagsbundet mål för länsstyrelserna som helhet. Övergripande ska dock länsstyrelserna verka för att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Detta omfattar samtliga län, oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan staten, kommunerna och regionerna. I redovisningen av respektive verksamhetsområde knyter vi an till relevanta nationella och regionala mål som uppgifterna och uppdragen ska bidra till att uppnå.

Länsstyrelsen finansieras från flera olika källor. Finansieringen sker till största delen av anslag på statens budget. Till stor del består dessa anslag av det så kallade förvaltningsanslaget. Förvaltningsanslaget utgör i genomsnitt ungefär 50 procent av länsstyrelsernas totala intäkter. Utöver förvaltningsanslaget har

Länsstyrelsen riktade medel i form av så kallade sakanslag. En annan finansieringskälla är bidragsfinansiering som kommer från andra myndigheter och organisationer. Utöver det bedriver Länsstyrelsen avgiftsfinansierad verksamhet och tar in avgifter från organisationer och individer.

Strategisk styrning och planering

Verksamhetsplan och strategiska mål 2023

Den strategiska styrningen och planeringen av Länsstyrelsen i Gotlands län utgår till stor del från myndighetens verksamhetsplan och de strategiska mål som anges där. De strategiska målen grundas i ett antal överordnade prioriteringar som länsledningen identifierat som särskilt viktiga givet våra länspecifika utmaningar och möjligheter. De är därigenom ett sätt för myndighetens ledning att på ett strategiskt riktat sätt genomföra Länsstyrelsens uppgifter, uppdrag och mål med hänsyn till de regionala förhållanden och förutsättningar som finns i länet.

År 2023 har verksamhetsplanen bestått av fyra strategiska mål som är övergripande, långsiktiga och rör hela myndigheten.

- Länsstyrelsens insatser för mark- och vattenanvändning i Gotlands län är väl avvägda utifrån ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt perspektiv.
- Gotland är ett energieffektivt län och har en hållbar energiförsörjning.
- Länsstyrelsen leder ett effektivt och robust totalförsvar av Gotlands län.
- Länsstyrelsen är en rättssäker och kommunikativ myndighet. Vårt arbetssätt kännetecknas av en helhetssyn och god service.

För att nå de långsiktiga strategiska målen har myndighetens ledningsgrupp tagit fram ett antal målområden som anger vad myndigheten ska fokusera på under året. Områdena har bedömts vara särskilt viktiga för verksamheterna att utvecklas inom på vägen mot de strategiska målen. De är också framtagna med hänsyn till in- och omvärldsfaktorer som antas kunna påverka förmågan att nå de strategiska målen.

Samtliga enheter har arbetat med ett eller flera målområden under året. Det har gjorts genom att enheterna själva tagit fram, genomfört och följt upp egna mål och aktiviteter som ska bidra till utveckling inom målområdet. Vid uppföljningarna har det gått att se en positiv förflyttning i flera av målområdena till följd av enheternas genomförda aktiviteter. Dessa bedöms i sin tur ha gett positiva effekter på de strategiska målen.

Utveckling av planerings- och uppföljningsprocessen

Verksamhet

Under 2023 har Länsstyrelsens process för planering och uppföljning kartlagt och ett utvecklingsarbete för att förbättra processen har påbörjats. Ett stort fokus har varit att ta fram och fastställa en struktur. Arbetet har bland annat innefattat att samtliga delprocesser och aktiviteter har kartlagt, tidsatts och satts in i ett årshjul. Vidare har stora delar av planeringen och uppföljningen digitaliserats och finns nu i Länsstyrelsens verksamhetssystem, LISA. Arbetet har resulterat i att det finns en grundläggande struktur för planering och uppföljning som är digital och samlad. Det ger i sin tur bättre förutsättningar för myndighetens chefer att förutse och planera de aktiviteter som ska genomföras under året kopplat till verksamhetsplanering och uppföljning. Digitaliseringen har även gjort det enklare att följa såväl enheternas som myndighetens utveckling av mål och uppdrag under året.

Utöver strukturen har myndigheten även påbörjat ett utvecklingsarbete kopplat till genomförandet av planerings- och uppföljningsprocessen. Under våren 2023 inriktades arbetet på att ta fram ett analysunderlag. Syftet med analysunderlaget är att den vidare verksamhetsplaneringen tydligare ska bygga på ett aktuellt kunskapsunderlag som grundar sig i analyser av den in- och omvärld som myndigheten agerar i. Metoden för omvärldsanalys togs fram genom erfarenhetsutbyte med flera andra länsstyrelser.

Länsstyrelsen har även inlett ett arbete med att utveckla den interna målstyrningen med hjälp av verksamhetslogik och effektkedja. Metodstöd hämtas bland annat från Ekonomistyrningsverkets vägledningar i verksamhetslogik. Förhoppningen är att metoden ska leda till att våra mål har ett tydligare externt fokus, det vill säga att målen avser att skapa förbättringar för dem vi är till för. Metoden förväntas även bidra till att tydliggöra hur vår målkedja, från våra aktiviteter till långsiktiga strategiska effektmål, hänger ihop och därmed göra det lättare att följa att våra aktiviteter faktiskt bidrar till att uppnå önskvärda effekter i länet. Eftersom metoden är ny för myndigheten har arbetet främst fokuserats till ledningsgruppen där arbetssättet testats. Det har varit ett lärande arbete som kommer behöva fortsätta under kommande år.

Budgetprocessen

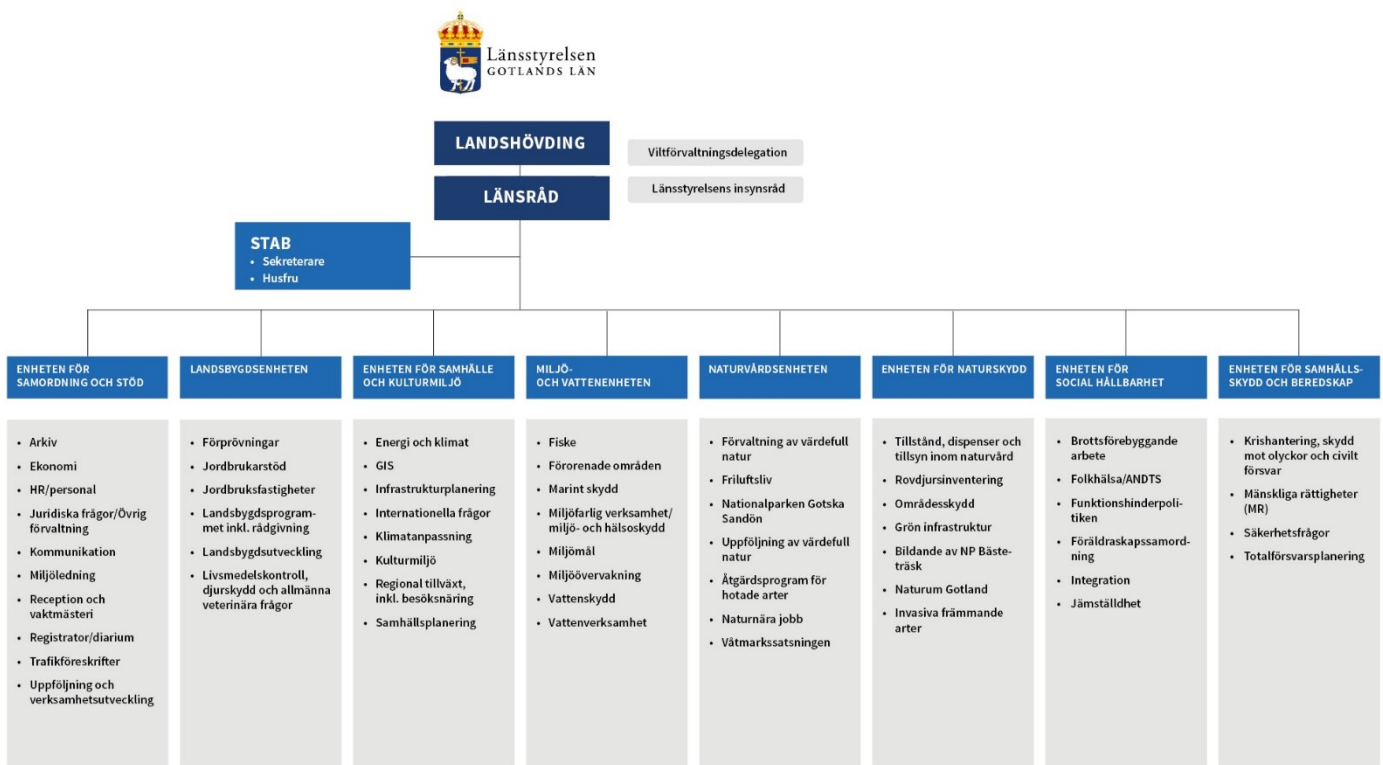
Budgetprocessen är en del av myndighetens planerings- och uppföljningsprocess. Processen syftar främst till att planera för nyttjandet av myndighetens totala anslag (ramanslag, andra anslag och inomstatliga bidrag). Myndighetens ekonomistyrning har under året förbättrats och en transparens och samsyn vad gäller de totala anslagen är etablerad. Detta har bidragit till att myndigheten har kunnat använda sina totala medel mer effektivt. Arbetet med att förbättra ekonomistyrningen fortsätter med syfte att använda de totala anslagen ännu mer effektivt och skapa värde i rätt tid.

Organisationsöversyn

Som en del i Länsstyrelsens arbete med att identifiera utvecklingsområden för att stärka och förbättra verksamheten och de strategiska förutsättningarna att utföra vårt arbete har en organisationsöversyn genomförts under året. De övergripande målen var att stärka styrning och ledning, helhetssynen, förutsättningarna för en effektiv och väl samordnad myndighet, det verksamhetsnära ledarskapet, det strategiska arbetet och karriärmöjligheter. Under våren sammanställdes underlag och en övergripande analys genomfördes som låg till grund för det fortsatta arbetet med organisationsöversynen. Under hösten pågick ett arbete med att ta fram förslag till justering av organisationen och enhetligt beskrivna yrkesroller som ska förstärka enheterna. I december 2023 fattade landshövdingen beslut om en förändrad organisation som trädde i kraft 1 januari 2024. Nu fortsätter processen med att implementera de beslutade förslagen och effekter av den nya organisationen väntas ses först under 2024.

Organisation

Länsstyrelsen i Gotlands läns organisation år 2023.

Länsstyrelsen i Gotlands läns Organisation. Uppdaterad 2023-07-25

Länsstyrelsegemensamma stödverksamheter

Ett antal av länsstyrelsens stödverksamheter har inordnats i nationella funktioner med hemvist vid en länsstyrelse. Redovisning av länsstyrelsegemensamma stödverksamheter finns samlat i bilaga E.

Dessa är:

- IT-avdelningen (värmland Västra Götaland)
- Telefonistorganisation (värmland Kronoberg)
- Samordnad löneservice (värmland Kronoberg)
- Ekonomiadministration LstEA (värmland Örebro)
- Dataskydd och informationssäkerhet (värmland Stockholm)
- Gemensamma kansliet (värmland Västmanland)

Resultatredovisning

Länsstyrelsens resultatredovisning är indelad i fyra avsnitt: myndighetsövergripande redovisning, redovisning per verksamhetsområde, övrig redovisning och året i siffror.

Myndighetsövergripande redovisning

I det här avsnittet redovisar vi resultat av verksamhet som berör flera verksamhetsområden eller som inte kan placeras i ett enskilt verksamhetsområde.

Verksamhetsöversikt

Nyckeltal: Verksamhetsöversikt	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	134,3	130,7	129,6
Antal årsarbetskrafter kvinnor	89,1	86,2	84,9
Antal årsarbetskrafter män	45,2	44,5	44,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade	10 786	10 925	10 912
Antal beslutade ärenden	9 070	12 775	10 483
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	157	569	2 199
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	181 560	175 449	163 605
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	22 150	23 432	25 666

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar till tabellen

År 2023 har antal årsarbetskrafter ökat med 3,6 årsarbetskrafter jämfört med år 2022. En betydande del av ökningen kan förklaras av satsningar inom olika verksamhetsområden som relaterar till civilt försvar och beredskap. Trenden med att fler kvinnor än män anställts har fortsatt även 2023.

Det totala antalet inkomna och upprättade ärenden har minskat jämfört med föregående år. Minskningen härleds till färre ärenden inom bland annat verksamhetsområde 28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, 51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden samt 52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen. En ökning av inkomna ärenden har skett inom vissa verksamhetsområden, exempelvis 40 Hållbar samhällsplanering och boende, 41 Stöd till boende och energiåtgärder samt 60 Lantbruk och landsbygd. Antal ej beslutade ärenden har minskat väsentligt på totalen. Minskningen förklaras främst av avslutade ärenden inom

60 Lantbruk och landsbygd som företrädevis genomfördes under år 2022. En mer utförlig redovisning av ärendestatistik finns inom respektive verksamhetsområde samt i *Tabell F – Redovisning av ärenden*.

År 2023 redovisar Länsstyrelsen högre verksamhetskostnader än 2022. Detta kan förklaras av ökade personalkostnader, och ökade kostnader för lokaler – främst underhåll av Naturvårdsverkets byggnader och anläggningar vid nationalparken Gotska Sandön, samt ökade kostnader för hyra, el, bränsle och renhållning.

Lämnade bidrag till den offentliga sektorn har minskat med drygt 3 300 tkr och bidrag till övriga ökade med drygt 2 700 tkr. Sammantaget redovisar myndigheten lägre utgifter av lämnade bidrag jämfört med 2022.

Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
2§ p1 Verka för att nationella mål får genomslag	Länsstyrelseinstruktion
2§ p2 Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Länsstyrelseinstruktion
2§ p3 Främja länets utveckling och följa tillståndet	Länsstyrelseinstruktion
2§ p4 Främja samverkan	Länsstyrelseinstruktion
2§ p5 Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Länsstyrelseinstruktion
2§ p6 Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Länsstyrelseinstruktion
6§ Generationsmål för miljöarbetet och riksdagens miljö kvalitetsmål (övergripande)	Länsstyrelseinstruktion
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Regleringsbrev
1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider	Regleringsbrev
1A11 Nationella och regionala skogsprogram	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevs-uppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Nationella mål

Prövningar inom miljö, täktverksamhet och havsbaserad vindkraft

Länsstyrelsen arbetar på uppdrag av riksdag och regering och vår främsta uppgift är att verka för att nationella mål får genomslag i länet, samtidigt som hänsyn tas till regionala förutsättningar. I Gotlands län pågår flera stora satsningar inom olika samhällsområden som har bäring på nationella mål inom olika sektorer. Ett tydligt exempel är inom miljö-, täkt-, och vindkrafts-prövningar där mål inom exempelvis miljö, energi, totalförsvar och näringspolitik påverkas. Länsstyrelsen har under de senaste åren hanterat ett flertal omfattande ärenden rörande dessa prövningar där de nationella miljömålen och våra regionala förutsättningar för att nå miljö- och utvecklingsmålen enligt den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 (RUS) särskilt har varit i centrum.

Länsstyrelsens inriktning är att vara aktiv genom hela prövningsprocessen och i synnerhet de tidiga skedena av samråden för att säkerställa att bland annat miljömålen beaktas. Länsstyrelsen arbetar ofta i bred samverkan i en projektgrupp vilket har visat sig effektivisera arbetet. Det här arbetet har även skett i linje med regleringsbrevsuppdrag 1D6 *Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider*.

Regional kustsamverkan

Kopplat till den nationella strategin och målen för klimatanpassning har Länsstyrelsen tillsammans med Statens geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska undersökning (SGU) samt länsstyrelserna i Kalmar och Blekinge under 2023 startat upp forumet Regional kustsamverkan för länens berörda kommuner. Detta är ett nytt sätt för Länsstyrelsen att stötta kommunerna i deras klimatanpassningsarbete och uppslutningen från kommunerna har varit god. Samverkan väntas leda till ökad kunskap i deltagande län och kommuner om såväl stigande hav och kusterosion som hur detta kan hanteras i exempelvis planering och förvaltning. Arbetet bidrar även till en ökad samverkan länsstyrelserna emellan som i förlängningen kan bidra till effektiviseringsvinster.

Yrkesfiske och vattenbruk

Länsstyrelsen har fortsatt sitt arbete med insatser för att stärka och främja de blå näringarna både regionalt och nationellt. På nationell nivå har samarbetet med andra län, centrala myndigheter och branschorganisationer fortsatt med syftet att uppnå målen i den gemensamt framtagna strategin för svenskt fiske och vattenbruk för 2021–2026 samt Livsmedelsstrategin.

Länsstyrelsen har även genom en av regeringen förordnad medarbetare ingått som expert i vattenbruksdelen i den statliga utredningen om en moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk (N 2022:06).

Länsstyrelsen deltar även i Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för hållbara blå näringar genom ordförandeskap för arbetsgruppen. Insatserna kommer förhoppningsvis att ge effekt under kommande år genom att bättre förutsättningar för näringslivsutveckling inom fiske- och vattenbruksnäringen skapas. På så sätt har arbetet en positiv inverkan på de svenska miljökvalitetsmålen om hav i balans samt levande kust och skärgård.

Energdialog

Länsstyrelsen i Gotlands län har arrangerat Gotlands Energdialog med temat *Energiomställning för alla – rättvisa, delaktighet och acceptans*. Energdialogen är ett årligt arrangemang som syftar till att skapa en mötesplats för gotländska aktörer inom klimat- och energiområdet. Genom samtal är dialogens avsikt att bidra till samsyn och i längden samordning och samverkan för att nå de energi- och klimatpolitiska målen i länet. Årets tema belyste även sociala aspekter av energiomställningen och därmed flera mål inom exempelvis de jämställdhetspolitiska målen och de globala målen i Agenda 2030.

Länsstyrelsen har bjudit in lokala, regionala och nationella aktörer med roller inom elektrifieringen i länet. Detta har skett genom bland annat högnivåmöte, elmöte med regionala och statliga myndigheter samt möte med nätbolag och kommun angående forskningsperspektiv på delaktighet i processer kring nätkoncession och fysisk planering.

Syftet med dessa möten är att utbyta lägesbilder, erfarenheter och planer, samt identifiera behov av samordning gällande stora och viktiga frågor för länet. Syftet är också att skapa en förståelse och förankring om hur vi kan samarbeta för en snabb och hållbar omställning utifrån flera perspektiv.

Jämställdhetsstrategi

I regleringsbrevet 2023 fick länsstyrelserna i uppdrag att ta fram länsstrategier i syfte att bidra till de jämställdhetspolitiska målen. Inom ramen för uppdraget har Länsstyrelsen tagit fram en länsstrategi som även inkluderar uppdraget för arbetet mot mäns våld mot kvinnor samt en intern strategi som fokuserar på Länsstyrelsens eget jämställdhetsintegreringsarbete. Strategierna har tagits fram i samverkan med aktörer i länet och sakområdesansvariga inom myndigheten. Samverkan har skett med andra länsstyrelser och Jämställdhetsmyndigheten har lämnat stöd i framtagandet. Länsstrategin inkluderar tre målområden som har sektorsövergripande perspektiv; arbetsmarknad och stärkt ekonomi för kvinnor, jämställd hälsa och mäns våld mot kvinnor. I den interna strategin ingår jämställdhetsintegrerat arbete inom civil beredskap, grön omställning och brottsförebyggande arbete. Strategierna har insatsområden och nyckeltal för mätning av effekter som skapar goda förutsättningar för det jämställdhetspolitiska arbetet 2024-2027.

Samordna samhällsintressen och främja samverkan

Regional utvecklingsstrategi

Länsstyrelsen har främjat regional samverkan genom insatser och aktivt deltagande inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 (RUS). Strategin är en plattform för Gotlands aktörer att utgå ifrån i det gemensamma arbetet för en hållbar regional utveckling. Under året har den politiska ledningen fattat beslut om ny organisering och instruktion för samverkansråd och forum för genomförande av strategin. Syftet är att den nya organiseringen ska bidra till ökad strategisk samverkan och handlingskraft i frågor som berör länets utveckling.

För att nå målen för en hållbar regional utveckling behövs en nära samverkan och ett gemensamt ansvarstagande för Gotlands utveckling. Det regionala utvecklingsrådet utgör ett råd för strategisk samverkan på högsta nivå för Gotlands bästa. Arbetet leds av Region Gotland och Länsstyrelsen bidrar bland annat genom deltagande i regionalt utvecklingsråd, beredningsgrupp och samarbetsforum inom myndighetens olika sakområden. På årets uppföljningskonferens ansvarade Länsstyrelsen för tre pass där temat var goda resultat kopplat till regionalt utvecklingsarbete i samverkan.

Länsstyrelsens arbete med RUS redovisas även under avsnittet *Regional tillväxt och infrastrukturplanering*.

Totalförsvaret

En stor del av Länsstyrelsens samordnande arbete under året har skett inom totalförsvarsområdet. Länsstyrelsen har tillsammans med ett antal berörda aktörer fastställt ett gemensamt samverkansdokument som innehåller strukturer för samverkan och samordning i hela hotskalan. Länsstyrelsen har vidare sammankallat och genomfört samverkan enligt strukturen i olika råd och forum. Detta har resulterat i ökad tillit och relationsskapande mellan aktörerna som innebär att rutiner för att hantera störningar underlättas. Detta ger i sin tur en bättre lägesbild och därmed bättre underlag för gemensamma inriktningar i länet. Ett konkret exempel är en aktörsgemensam beredskapsplanering där det skett en prioritering av aktiviteter, vilket ger förutsättningar för framdrift genom samarbete och kraftsamling till de prioriterade aktiviteterna.

Under året har livsmedelsberedskap varit ett prioriterat område kopplat till myndighetens interna beredskapsarbete. En projektgrupp för enhetsöverskridande arbete har startats upp inom området. I gruppen ingår krigstjänsteveterinär och handläggare med uppdrag i styrgruppen för Gotlands mat- och livsmedelsstrategi. Arbetet väntas bidra till ökad samverkan mellan kritiska aktörer inom livsmedelssektorn för att nå målet om självförsörjning vid höjd beredskap och krig.

Samarbete och samverkan inom civilområdet har kommit i gång och valda områden att börja samarbeta inom är världlandsstöd och utrymning.

Samordning av samhällsintressen inom miljö-, täkt-, och vindkraftsprövningar

Under året har Länsstyrelsen hanterat ett flertal stora prövningsärenden inom miljö, täktverksamhet och havsbaserad vindkraft. Gemensamt för dessa ärenden är att de är omfattande och komplexa där flera inte sällan motstående intressen ska beaktas. Flera ärenden berör riksintressen och är av stor nationell vikt. Länsstyrelsen har en lång erfarenhet och vana att hantera dessa olika riksintressen och göra avvägningar mellan dem.

Länsstyrelsens har under 2023 haft en vägledande roll för bolag inför eller i samrådsprocesserna. Det viktigaste för en effektiv prövning och därmed effektiv avvägning mellan riksintressen är att samråden genomförs ordentligt och att bland annat Länsstyrelsen är tydliga i vilka intressen som behöver vägas in i ansökan och vilket underlag som kan krävas. Om ansökningar från verksamhetsutövare inte tillräckligt beaktar dessa olika intressen och dess påverkan inte har utretts grundligt tar ofta processen lång tid och omtag kan krävas. Arbetssättet leder till en effektivare prövning och förenkling för företagen i enlighet med de effekter som efterfrågas i uppdraget 1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider.

Under 2023 har Länsstyrelsen varit involverade i 19 samråd rörande projekt som har en roll i den nationella gröna energiomställningen av samhället. De två största täkterna i Sverige avseende leveranser av högkvalitativ kalksten till stålindustrin och cementprodukter till samhällets behov av betong vid uppbyggnad av försvar och bostäder har inlett nya tillståndsprövningar. 75 procent av Sveriges behov av cement inom byggindustrin kommer från täkten i Slite. I dessa prövningar blir det aktuellt med avvägningar mellan riksintressen rörande naturmiljö och grundvattentillgång för att nämna några. Det är aspekter som är särskilt känsliga på Gotland i och med dess unika natur och minskade grundvattentillgångar.

Statlig samverkan

Länsstyrelsen bjuder årligen in till samverkansmöten med samtliga myndigheter, Region Gotland och statliga bolag på Gotland, så kallad statlig samverkan. Den samverkan som byggts upp under pandemihanteringen, där Länsstyrelsen samlade myndigheterna flera gånger årligen har under 2023 dragits ned till två gånger per år. Under året har fokus bland annat legat på kompetensförsörjning till länet. Den statliga sektorn bidrar i hög grad till arbetstillfällena och till en diversifierad arbetsmarknad. Möten mellan myndigheternas ledningar är därför viktiga för att få möjlighet att diskutera kompetensförsörjningsbehov och för att få ökad kännedom om varandras organisationer. De statliga samordningsmötena har därmed bidragit till att den regionala kompetensförsörjningen kommit upp på dagordningen hos respektive organisation. Statliga myndigheter bidrar till arbetsmarknaden och lokal närvaro skapar möjligheter för myndighetssamverkan.

Årets andra möte rörde organiserad brottslighet och gängkriminalitet och initierades till följd av det accelererande antalet skjutningar och sprängningar i Sverige. Vid mötet fick deltagarna ökad kunskap om Polismyndighetens nationella och regionala lägesbild samt ny lagstiftning, lag från 1 juli (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Utifrån uppdraget att samordna samhällsintressen och främja samverkan åtog sig Länsstyrelsen ansvaret för att ta initiativ till fortsatta möten för fördjupad samverkan inom två områden; Tidiga insatser (förhindra att barn och unga hamnar i kriminalitet) och kriminell ekonomi. Möten har därefter genomförts där flera behovsområden har identifierats, bland dem kartläggning av aktörer och utökad samverkan.

Världsarvssamverkan

Under året har Länsstyrelsen stärkt kompetensen om världsarvets utmaningar genom den periodiska rapporteringen, regionala projekt och nationella erfarenhetsutbyten. Det har resulterat i en omorganisering av det regionala världsarvsrådet. Den nya organiseringen kommer att stärka den strategiska styrningen och bidra till aktörsgemensamma prioriterade insatser för länet.

Skogsstrategi

Under året har Länsstyrelsen även främjat samverkan och samordnat samhällsintressen inom ramen för den regionala skogsstrategin och arbetet med regleringsbrevsuppdrag 1A11 *Nationella och regionala skogsprogram*. Arbetet har bland annat bedrivits genom styrgruppen som representeras av Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Region Gotland, Uppsala universitet Campus Gotland, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Naturskyddsföreningen, Mellanskog, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) med flera.

En angelägen fråga som behandlats under året är visualisering av fakta om Gotlands skogar för att skapa en gemensam grund som underlag för fortsatta aktiviteter. Genom att dela bilder mellan Länsstyrelsen och andra aktörer om andelen skyddad skog i länet kan vi på sikt öka samsynen och effektivisera samarbetet mellan myndigheter och aktörer i den gotländska skogen.

Arbetet har även skett genom informationsmöten riktade till markägare om de inventeringar som genomförts inom värdetrakter i både kalkbarrskog och lövskog. Informationssatsningen har gett markägare inom berörda värdetrakter underlag för att kunna planera både naturvårdande och produktionshöjande åtgärder på landskapsnivå.

Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet

Lägesbild inom vatten, torra och dricksvatten

Länsstyrelsens arbetar aktivt med att långsiktigt förbättra vattensituationen i länet och att på kort sikt säkra tillräckligt med dricksvatten. Frågorna kopplat till vatten, torra och dricksvatten är i hög grad tvärsektoriella och kräver att såväl stora delar av myndigheten som flera olika aktörer i länet är involverade.

Efter en torr vår och en förväntad torr sommar genomfördes ett förberedande och samordnande arbete inom myndigheten. En lägesbild samordnades för länet och beslut om att få skörda träda togs på försommaren för att förenkla för lantbrukare. Under året har Länsstyrelsen även genomfört flera samverkanskonferenser för att samordna arbetet inom vattensektorn med intressenter från lantbruk, turistnäring och tekniska vattenförvaltningar samt för att identifiera behov av åtgärder.

Parallellt med samordningsarbete genomför Länsstyrelsen en rad aktiviteter för att förbättra vattensituationen i form av bidrag till åtgärder för att förbättra dricksvattentillgång, tillsyn av vattenverksamheter, samordning av beredskap för vatten och bevakning av påverkan på grund- och ytvattenresurser i tillståndsprövningar av exempelvis täktverksamheter.

Lägesbild inom beredskap och totalförsvaret

Likt föregående år har Länsstyrelsen följt utvecklingen av kriget i Ukraina med fokus på att fånga de erfarenheter och konsekvenser kriget ger för civilsamhället och dess robusthet. Detta byggs successivt in i beredskapsplaneringen för länet och väntas ge effekter längre fram när aktiviteter är genomförda. Erfarenheter från Ukraina visar tydligt att en hög försvars- och motståndsvilja hos hela befolkningen är avgörande. Det stärker uppfattningen om att ett robust totalförsvaret är nödvändigt.

Lägesbildsarbetet har fortsatt utvecklas på ett bra sätt under året i nära samverkan med länets aktörer. Det har bland annat lett till en ökad förmåga att dela information mellan aktörer i länet och mellan regional och nationell nivå, vilket i sin tur bidragit till en mer proaktiv och samordnad hantering av händelser och frågor inom beredskapsområdet.

Högnivåmöte om energi och reservhamn

Under året har Länsstyrelsen bidragit till genomförandet av två högnivåmöten inom områden som är väsentliga för länets utveckling. Under vintern genomfördes ett möte inom energisektorn, vilket resulterade i insikter kring den nya kabelförbindelsen till Gotland som regeringen beslutat om samt framtida behov av reservkraft. Ett uppföljande möte genomförs under februari 2024.

Det andra högnivåmötet gällde frågan om reservhamn. Sedan flera decennier saknar Gotland en reservhamn för Gotlandstrafiken och år 2020 publicerade Länsstyrelsen i Gotland län rapporten *Reservhamn Gotland* (dnr. 130-2019) där Länsstyrelsen lyfter att Gotland är mycket sårbart utan en reservhamn. En reservhamn är dessutom av vikt för ett fungerande svenskt totalförsvar.

Den 16 maj 2023 hölls högnivåmötet med företrädare för MSB, Trafikverket, Polismyndigheten, Sjöfartsverket, Region Gotland, Försvarmakten och Fortifikationsverket. Syftet med mötet var att driva frågan framåt, skapa en gemensam bild kring behov och ansvarsfördelning och att hitta en lösning för reservhamn på Gotland. Mötet resulterade i att Trafikverket fick i uppdrag av regeringen att snabbtreda frågan om förutsättningar för reservhamnskapacitet och placering på Gotland. Uppdraget är redovisat och Kappelshamn föreslås bli reservhamn.

Friluftsrådet

Friluftsrådet bildades av Länsstyrelsen och Region Gotland under slutet av 2022 och består av myndigheter, ideella föreningar och andra organisationer som har bäring på friluftsliv. Rådet är ett forum för att diskutera och utveckla friluftslivet på Gotland. Under 2023 har rådet haft två möten och under november arrangerat en bred friluftsdialog för alla friluftsanskötter på Gotland med tillgänglighet som tema. Rådet bidrar till att stärka och stötta det ideella engagemanget och öka kunskapen om den nationella friluftslivspolitikerna. Landshövdingen har under 2023 varit ordförande.

Tillsyn

Tillsyn enligt miljöbalken

Länsstyrelsen genomför tillsyn inom flera verksamhetsområden och inom natur- och miljöområdet bedrivs en stor del av tillsynen enligt miljöbalken. Under år 2022 och 2023 har Länsstyrelsen haft utmaningar att genomföra och hantera viss tillsyn enligt miljöbalken i önskad omfattning och inom avsedd tid. Utifrån detta har Länsstyrelsen haft ett särskilt fokus på tillsyn vid årets tertialuppföljningar. Inom naturvårdsområdet genomfördes dessutom en särskild insats i form av en tillsynsvecka med tillsyn av strandskydd. Det har även genomförts satsningar inom naturtillsyn där en tydligare organisation och samordnare för tillsyn och prövning bedöms ha lett till en mer effektiv handläggning inom området. Liknande satsningar är beslutade inom miljö- och

vattenområdet inför 2024. Den nationella satsningen gällande ensade processer för tillsyn har varit ett stöd för oss att bli effektivare i att försöka nå målen i vår tillsynsplan.

Trots insatser under året kvarstår vissa utmaningar. En ärendeskuld har byggts upp för vissa typer av tillsynsärenden, exempelvis inom planerad tillsyn av områdesskydd (VÅS 515). År 2022 gjordes en satsning för att få ner ärendebalansen i dessa ärenden men den har under 2023 byggts på ytterligare. En anledning är att inströmningen av händelsestyrd tillsyn är fortsatt på höga nivåer varvid den planerade tillsynen inte hinns med. Inom tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd har vi dock lyckats hålla en ärendebalans som motsvarar den vi hade 2022.

Utmaningar kvarstår även inom tillsyn av vattenverksamhet, miljöfarlig verksamhet och förorenade områden där svårigheter att ersättningsrekrytera och ett stort antal händelsestyrda tillsynsärenden har utgjort de främsta utmaningarna under 2023. Inom samtliga dessa områden planeras personalstyrkan vara enligt plan i början av 2024. En förändring i myndighetens organisation samt tillsättning av en samordnare förutspås leda till ett ökat samarbete och effektivare handläggning. Effekterna antas dock dröja till senare delen av 2024 med anledning av att nya arbetssätt kan ta tid att sätta sig.

Under 2023 har Länsstyrelsen påbörjat arbetet att ta fram en ny tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken. Under framtagandet har åtgärder för att uppnå ett mer strategiskt arbete inom tillsyn identifierats vilka kommer implementeras i den nya planen som väntas bli klar under första delen av 2024.

Arbetet med att utveckla och effektivisera tillsyn har även genomförts inom ramen för regleringsbrevsuppdraget 1D6 *Utveckling tillsyns- och prövningsverksamhet*. Uppdraget genomförs dels länsstyrelsegemensamt där Länsstyrelsens i Västernorrlands län leder arbetet med gemensamma och utvecklade arbetssätt, dels genom Länsstyrelsen i Gotlands läns eget arbete. Resultatet är bland annat att förutsättningarna för samarbete mellan länsstyrelserna vid arbetstoppar har ökat och att ett viktigt arbete med att ta fram processer och rutiner påbörjats.

Tillsynsvägledning inom hållbar samhällsplanering

Inom hållbar samhällsplanering är det långsiktiga målet att tillsynsvägledningen ska bidra till en långsiktig mark- och vattenanvändning med en god hushållning med naturresurser och där energi prioriteras. Syftet med Länsstyrelsens tillsynsvägledning gentemot kommunen är att skapa följsamhet mot plan- och bygglagen genom råd och stöd till miljö- och byggnämnden i deras tillsynsarbete. Det ger också en möjlighet till återkommande uppföljning och utvärdering av tillsynsarbetet

Ett av tillsynsvägledningstillfällena under året genomfördes i samverkan med Försvarsmakten. Temat var totalförsvarets riksintressen och den förväntade effekten var kunskapshöjning om avvägningar utifrån riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken i samhällsplaneringen, samt bedömningar i ärenden med solceller.

Länsstyrelsen har under året genomfört en vägledning för politiker med fokus på myndighetsutövning. Effekten av detta förväntas bli ökad kunskap hos nämnden om myndighetsutövning enligt plan- och bygglagen.

Tillsyn inom alkohol och tobak

Länsstyrelsen i Stockholms län har utfört verksamhetstillsyn av Region Gotlands regionstyrelse, för Länsstyrelsen i Gotlands län räkning. I tillsynsbeslut riktas ingen allvarlig kritik. Brister påtalas dock inom alkoholområdet och det ges kritik och påtalas brister på tobaksområdet. För båda områdena finns det förbättringsområden. Tillsynsarbetet för rökfria miljöer är mycket bra och därmed utan anmärkning. Beslut med återkoppling av brister, kritik och förbättringsområden är incitament till åtgärder och utveckling av den kommunala tillsynen.

Under året har samverkan inom tillsyn och förebyggande ANDT (alkohol, narkotika, dopning och tobak) etablerats mellan Länsstyrelsen och Region Gotland med syftet att identifiera regionala behovsområden.

Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet

JEF-mötet

Under hösten genomförde Joint Expeditionary Force (JEF) ett toppmöte med stats- och regeringschefer i Visby. Länsstyrelsen bistod inför och under mötet främst med planering av säkerhetsrelaterade frågor. En omedelbar effekt av mötet var att JEF utökade närvaron i Östersjön för att upptäcka och försvåra ytterligare påverkan och sabotage på bottenkablar mellan Finland-Baltikum och Sverige.

Coreper

Under Sveriges ordförandeskap i EU 2023 anordnades ett antal högnivåbesök. Länsstyrelsen fick en förfrågan om att stå värd för Coreper II-ambassadörerna samt Antici med respektive. Resans karaktär var i huvudsak informell med fokus på totalförsvarets uppbyggnad på Gotland. Landshövdingen på Gotland stod värd den 3 juni i S:t Nicolai kyrkoruin (Kultudralen) för cirka 90 gäster.

Aurora

Regeringen har gett Länsstyrelsen i Gotlands län i uppdrag att bereda Aurora Energipark AB:s ansökan om tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon för uppförande och drift av Aurora vindpark. Den havsbaserade vindkraftsparken planeras för uppförande av maximalt 370 stycken vindkraftsverk med en totalhöjd av maximalt 370 meter och potential till produktion av upp till 24 TWh per år, vilket motsvarar elanvändningen för cirka 5 miljoner hushåll.

Uppdraget innebär att bereda ärendet åt regeringen och redovisa ett förslag till beslut med underlag. Projektets omfattning och komplexitet innebär ett

betydande beredningsarbete. Det är flera riksintressen som berörs och avvägningar mellan dessa är nödvändiga. Under beredningen har 35 myndigheter och andra aktörer yttrat sig i ärendet. Länsstyrelsen i Gotlands län fick ett anslag utöver övrig finansiering för att handlägga ärendet.

Beredningen var planerad att vara klar i november 2023 men har förlängts i två omgångar. Vid första tillfället berodde det på att översättning av internationellt samråd (Esbosamråd) inte hade genomförts av bolaget. I det andra skedet skedde förlängningen efter en hemställan av bolaget som behövde tid att genomföra ytterligare utredningar. Länsstyrelsens bedömning är att ärendet hittills beretts utan onödig fördröjning, men att ärendet är omfattande och beredningens steg initialt inte var helt självklara. Beredningen av ärendet planeras nu vara klart till den 31 maj 2024.

Generationsmålet, miljö kvalitets- mål och Agenda 2030

Under året har Länsstyrelsen arbetat efter den nya interna organiseringen som beslutades under 2022. Syftet med organiseringen är att skapa en gemensam plattform och att effektivisera det interna arbetet och insatser kopplade till den regionala utvecklingsstrategin – Vårt Gotland 2040 (RUS). Länsstyrelsen är en viktig medaktör både i genomförandet och uppföljningsarbetet av strategin. Bedömningen är att den interna samverkan lett till en ökad förståelse, diskussion och integrering av hållbarhetsperspektiven på myndigheten.

I samverkan med aktörer i länet har Länsstyrelsen tagit fram en länsstrategi för Gotland med syftet att bidra till de jämställdhetspolitiska målen. Detta redovisas mer utförligt ovan, under *Jämställdhetsstrategi*.

Temat för länets energidialog var energiomställning för alla - rättvisa, delaktighet och acceptans. Syftet med temat var att lyfta vikten av demokratiska och sociala aspekter i energiomställningen på Gotland. Myndigheten har också arbetat för snabbare energiomställning och minskad klimatpåverkan genom beredning av ansökningar till Klimatklivet, vilket redovisas under avsnittet *Energi och klimat*.

Under året har Länsstyrelsen fortsatt sitt deltagande i Blått Centrum Gotland. Syftet är att främja och utveckla vattenfrågor och möjliggöra åtgärder som bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen och Agenda 2030. Myndigheten har även fortsatt att delta i Forum för Landsbygdsutveckling samt i det regionala finansieringsnätverket där hållbarhetsdimensionerna lyfts under året. Särskilt har regional samverkan för ungas förutsättningar på landsbygden diskuterats.

I samverkansgruppen för miljömålsarbete på Gotland, som leds av Länsstyrelsen i Gotlands län, ingår aktörer som Skogsstyrelsen, Region Gotland, Gotlandshem, LRF, Uppsala universitet campus Gotland, Naturskyddsföreningen, Företagarna och Hållbara Gotland. Årets möten har haft tema vatten vid vårmötet och skog vid höstmötet. Syfte med gruppens möten är bland annat att utbyta information inom någon del av miljömålsarbetet för att inspirera varandra och även hitta möjligheter till samverkan vilket bidrar till att fler åtgärder med bred förankring kan komma till stånd.

Rapporten *Miljökvalitetsmålen Gotland 2023* - den regionala årliga uppföljningen, förmedlar en helhetsbild av miljötilståndet och den mängd åtgärder och insatser som görs för miljömålen av olika aktörer i länet. Integrering av tvärperspektiv såsom folkhälsa och jämställdhet i uppföljningen har breddat hållbarhetsdimensionerna och gör den ännu lättare att koppla till de globala målen. I linje med Generationsmålet pågår många aktiviteter som sprider kunskap och syftar till att nå målen. Länsstyrelsen har i samarbete med flera andra aktörer gemensamt lyft aktiviteter som bidrar till återbruk och hållbara val inför jul inom projektet *Grön Jul*, vilket även har lett till ökad kunskap och inspiration. Länsstyrelsen har därmed inom åtgärdsprogramarbetet särskilt lyft det globala målet 12; Hållbar konsumtion och produktion.

Integrering av tvärsektoriella frågor

Förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) 5 § tar upp ett antal tvärsektoriella frågor som ska hanteras i vårt myndighetsarbete. Bland annat ingår jämställdhet, könsuppdelad statistik, barnperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, folkhälsa samt att förenkla för företag.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
5§ p1 Integrering av jämställdhetsperspektiv	Länsstyrelseinstruktion
5§ p2 Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Länsstyrelseinstruktion
5§ p3 Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Länsstyrelseinstruktion
5§ p4 Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Länsstyrelseinstruktion
5§ p5 Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Länsstyrelseinstruktion
5§ p6 Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl. a regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Länsstyrelseinstruktion
5§ p7 Verka för att förenkla för företag	Länsstyrelseinstruktion
1C1 Förenkla för företag, åtgärder	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevs-
uppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Övergripande inom verksamhetsområdet

Två gånger per år genomförs introduktionsutbildningar om samtliga sektorsövergripande områden för nyanställda på myndigheten. Här lyfts bland annat det rättighetsbaserade arbetssättet och de nya medarbetarna får ökad kunskap om vilka metodstöd som finns tillgängliga inom exempelvis mänskliga rättigheter samt möjligheten till stöd i tillämpningen.

Utbildningar har även hållits för berörda medarbetare på myndigheten med fokus på att öka kunskapen om och implementera det nationellt framtagna funktionsstödet *Rätt att försvara*, som syftar till att stärka jämställdhetsperspektivet och mänskliga rättigheter i länsstyrelsernas stabsverksamhet vid krissituationer och under höjd beredskap. Utbildningen har bidragit till att öka Länsstyrelsens förmåga att efterfråga information, göra analyser och fatta

beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas vid krissituationer och under höjd beredskap.

Genom samverkan inom området klimat och området social hållbarhet och jämställdhet har Länsstyrelsen ökat sin kunskap och förståelse om hur perspektiven hänger ihop. Kunskapen har även förts ut i länet under bland annat Gotlands Energdialog.

Länsstyrelsen har även påbörjat en översyn av tvärssektoriella frågor i planerings- och uppföljningsprocessen.

Jämställdhet och könsuppdelad statistik

Under året har Länsstyrelsen ökat sitt fokus på det interna jämställdhetsintegreringsarbetet och särskilt fokuserat på områden som civil beredskap, klimat och energi samt planering och uppföljning. De medel som erhållits för särskilda jämställdhetsinsatser har använts till att förstärka det interna arbetet, både genom mer tid för processtöd och genom deltagande i Jämställdhetsmyndighetens utbildningar.

I arbetet med att jämställdhetsintegrera civil beredskap har implementering av ett metodstöd om mänskliga rättigheter och jämställdhet för krisorganisationen påbörjats. Samtliga stabschefer och funktionsledare har fått ökad kunskap genom utbildning och övning. Ledningen för civil beredskap har tillsammans med myndighetens jämställdhetsstrateg tagit fram mål och insatsområden till den nya strategin för Länsstyrelsens jämställdhetsintegreringsarbete.

Inom område klimat har strategier från respektive områden samverkat för att få fram mål och insatsområden till den nya jämställdhetsstrategin.

Länsstyrelsen har också fortsatt arbetet med jämställdhetsintegrering av de projekt som beviljas statsbidrag för integration. Ett projekt om tidiga insatser till personer som omfattas av massflyktsdirektivet har fått särskilt stöd kring att jämställdhetsintegrera sina insatser.

Länsstyrelserna har haft en dialog med Statistikmyndigheten (SCB) kring regional jämställdhetsstatistik och gjorde hösten 2023 en beställning av statistik för samtliga län. Statistiken ska utgöra en grund som varje länsstyrelse kan bygga vidare på utifrån egna förutsättningar och den ger möjlighet till jämförelser mellan länen. Beställningen har möjliggjorts genom länsstyrelsernas medel för särskilda jämställdhetsåtgärder avseende jämställdhetsintegrering.

Under året har Länsstyrelsen genomfört en översyn av myndighetens planerings- och uppföljningsprocess. Översynen resulterade bland annat i att en modell togs fram och fördes in i strategin för jämställdhet. I modellen ingår ett arbete med att säkerställa tillgången till könsuppdelad statistik och nyckeltal för uppföljning.

Idag saknar länsstyrelserna systemstöd för könsuppdelad statistik som möjliggör uppdelning av ärendestatistik efter kön. Därför bedrivs även ett

länsstyrelsegemensamt arbete för att vidareutveckla statistik och systemstöd. Det länsstyrelsegemensamma arbetet redovisas i *Bilaga E*.

Barnrätt

Många av de aktiviteter som har genomförts under 2023 har knutit an till aktuella målområden i verksamhetsplanen, såsom energiomställningsprocessen och totalförsvarsplanering, där barnrättsperspektivet har ingått som ett centralt perspektiv. Resultatet av de genomförda aktiviteterna redovisas ovan under rubriken *Övergripande inom verksamhetsområdet*.

I samband med intern planering inför bland annat Gotlands Energidialog har frågor om barns delaktighet lyfts. Former för fortsatt inkludering är ett område som kommer att prioriteras framöver.

Inom Rätt att försvara har barnrättsperspektivet behandlats utifrån vikten av att inkludera barnrättsperspektivet i målgruppsanalyser, att beakta barn i arbetet med att identifiera särskilt utsatta grupper samt att genomföra barnkonsekvensanalyser inför beslut och åtgärder som berör barn.

Under året har behovet av grundutbildningar i barnkonventionen aktualiserats då kunskaper om lagstiftningen och tillämpningen av denna är en förutsättning för att kunna genomföra barnkonsekvensanalyser i verksamheten.

Barnrättsperspektivet har även belysts inom andra områden, framför allt i arbetet med remissvar och yttranden.

Mänskliga rättigheter och folkhälsa

I verksamhetsplanen har Länsstyrelsen haft en särskild satsning på integrering av 5 § p.1-6 i länsstyrelseinstruktionen. En behovsinventering har genomförts med identifiering av fokusområden där prioriteringar kommer att göras de närmaste åren. Arbetet har resulterat i en strategisk plan som syftar till att skapa en vägledning och en riktning för utvecklingsarbetet. Målet är att få ett mer samordnat internt arbete med de berörda perspektiven och skapa förutsättningar för samordning och systematik. Ett område som kommer att prioriteras är integrering av tvärperspektivfrågorna i styr- och ledningssystem där ett arbete har påbörjats med att få in perspektiven i verksamhetsplanering och uppföljning. En ökad samverkan mellan olika verksamhetsområden på myndigheten har kommit till stånd i syfte att hitta former och metoder för detta.

Flera medarbetare har deltagit vid konferensen *Nationell samlings för delaktighet* i syfte att utveckla arbetet med att verka för delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning inom olika sakområden. I jämförelse med tidigare års arrangemang blev deltagarantalet från Gotland 2023 betydligt högre, med representation från fler samhällssektorer. Bedömningen är att deltagandet via ökad kunskap har främjat det funktionshinderpolitiska arbetet i positiv riktning.

Under året har Länsstyrelsens klimatsamverkansgrupp anordnat två interna seminarier med teman torka och översvämning. Vid seminarierna blev påverkan på områden inom social hållbarhet, inkluderat folkhälsa och

jämställdhet, särskilt belyst. Syftet var kompetensutveckling, att skapa förutsättningar för proaktivt arbete och kraftsamling kring klimatfrågor. Flera behov identifierades vilka planeras ingå i en handlingsplan för klimat, energi och klimatanpassning. Ett förslag är att perspektivet folkhälsa ska ingå som en del i stabsarbete.

Samordning har skett inom myndighetens uppdrag för integrering av folkhälsa 5 §, punkt 6, och länsstyrelsernas uppdrag om regional implementering av den nationella folkhälsopolitiken. Det har inneburit utökade samverkansmöjligheter inom bland annat omvärldsbevakning och kunskapsinhämtning, vilket har gett positiva effekter exempelvis ökad kunskap inom folkhälsa för mottagare av de nyhetsbrev som Länsstyrelsen skickar varje månad. Ett annat exempel på samverkan är anordnandet av Vandringens dag för allmänheten, en aktivitet med bäring mot både folkhälsa och friluftsliv och där kopplingen mellan hälsa och fysisk aktivitet belystes. Därutöver har ett flertal kommunikationsinsatser som knyter samman de respektive områdena fysisk aktivitet, hälsa och friluftsliv genomförts.

Förenkla för företag

I verksamhetsplanen 2023 har Länsstyrelsen lyft två prioriterade områden som särskilt bidrar till att förenkla för företag. De prioriterade områdena innefattar att utveckla myndighetens arbetssätt kopplat till processer och ärenden inom samhällsbyggnad och täktprövningar. Utifrån prioriteringarna har flera insatser genomförts. Exempelvis har Länsstyrelsen arbetat mer aktivt och konstruktivt gentemot de sökande företagen, framför allt i samrådsprocesserna inom täktprövningar, vattentäkter och havsbaserade vindkraftsanläggningar. Länsstyrelsen har även haft ett antal möten med företag som planerar att ansöka om anläggande av solcellsparker, där behov av kunskap om samrådsprocessen upplevs ha varit stort. Syftet med Länsstyrelsens arbetssätt har dels varit att förbättra förutsebarheten i processerna, dels att vägleda företagen avseende vilka underlag som kan komma att krävas i prövningsprocesserna. I förlängningen ska de förändrade arbetssättet bidra till processer som upplevs mer transparenta och effektivare av företagen. För att se några faktiska effekter behöver dock arbetet fortsätta under kommande år.

I verksamhetsplanen finns även ett mål som anger att Länsstyrelsen ska vara en rättssäker och kommunikativ myndighet samt att arbetssättet ska kännetecknas av helhetssyn och service. Kopplat till målet finns ett antal prioriterade områden som myndigheten arbetat med under året. Bland annat har flera kommunikationsinsatser genomförts som fokuserat på att nå ut med riktad information till företagare inom olika näringssektorer. Under hösten genomfördes även en länsstyrelsegemensam klarspråksutbildning med fokus på att skriva mottagaranpassade beslut och underlag. I samband med utbildningen genomfördes aktiviteter som uppmuntrade till diskussion kring klarspråksfrågor. Aktiviteterna var uppskattade och har sannolikt bidragit till en ökad kunskap och medvetenheten om vikten av att uttrycka sig målgruppsanpassat och i klarspråk, vilket i sin tur kan bidra till förenkling och ökad service gentemot företag och allmänhet.

Länsstyrelsen har under året medverkat på Gotlands Företagardag, en näringslivsdag för utveckling, dialog och inspiration. Länsstyrelsen deltog med flera medarbetare för att skapa dialog och svara på deltagarnas frågor. Frågorna handlade bland annat om lokal energiproduktion, i synnerhet solcellsanläggningar, investeringsstöd genom Klimatklivet samt om vatten och naturvård. Förutom möjligheten för deltagande företagare att direkt komma i kontakt med Länsstyrelsen gav dagen en kunskapshöjning för medverkande medarbetare.

I samband med verksamhetstillsyn av alkohol och tobak har uppföljning gjorts av hur Region Gotland har arbetat för förenklat företagande i sin handläggning. Tillsynen visar att det finns bra information via hemsida, e-tjänster, handbok och tillsynsguide som förenklar för företagande.

Arbetsmiljö och medarbetare

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Det systematiska arbetsmiljöarbetet ingår som en naturlig del i verksamheten och arbetsgivaren ansvarar för att förebygga olyckor och ohälsa i arbetet. Arbetsmiljön följs upp på flera sätt under året, bland annat genom de fysiska arbetsmiljöronder. Länsstyrelsen har under 2023 genomfört fem fysiska arbetsmiljöronder; i Länsstyrelsens kontorslokaler, i naturvårdsförvaltarnas verkstadslokal, på residenset, på Naturum och på Gotska sandön.

För uppföljning av den sociala och organisatoriska arbetsmiljön har temperaturmätningar genomförts. Resultaten visar att mätningarna totalt har ett index som är över målnivån gällande arbetssituationen. Delområdet, balans mellan arbete och fritid har ökat men är fortsatt lägre än målnivån. Resultatet från temperaturmätningen visar att åtgärder behöver göras för att på kort- och lång sikt utjämna arbetsbelastningen. Övriga områden som mättes var; ledarskap, medarbetarskap samt ledning och styrning. Dessa områden har på övergripande myndighetsnivå ett högre index än målnivån.

Arbetsmiljöfrågorna diskuteras regelbundet i ledningen och på enhetsnivå.

Kompetensförsörjning

Personalomsättningen ligger 2023 på 35,7 procent (2022 31,2 procent och 2021 18,1 procent).

Under året har en treårig kompetensförsörjningsplan tagits fram. Kompetensförsörjningsplanen tar upp utvecklingsbehoven för de kommande tre åren och myndighetens förmåga att attrahera och behålla personal genom att vara en attraktiv arbetsgivare. Samtliga enheter arbetar även med kompetensförsörjning inom ramen för sin verksamhetsplanering. En organisationsöversyn har genomförts där ett av syftena har varit att kartlägga och besluta om vilka roller som ska finnas i organisationen samt identifiera karriär- och utvecklingsvägar. Ett annat syfte har varit att stärka det verksamhetsnära ledarskapet.

Möjligheten till distansarbete har resulterat i ett bredare rekryteringsunderlag. Löneläget på myndigheten i förhållande till andra arbetsgivare har i vissa fall gjort det svårare att erbjuda en konkurrenskraftig lön och därmed försvårat rekryteringen. Vid vakans övervägs om tjänsten ska återbesättas eller om det finns behov av rekrytering av annan kompetens på myndigheten.

Länsstyrelsen har genomfört introduktionsutbildningar för nyanställda under året. Övriga myndighetsgemensamma utbildningar som ägt rum under året är förvaltningsrätt, utbildning i ärendehantering och utbildning om totalförsvaret. Målet för kompetensutveckling motsvarande två procent av arbetad tid uppnåddes under året.

Sjukfrånvaro

Kön och ålder	År 2023: Antal anställda* ¹	År 2023: Total sjukfrånva ro i förhålland e till sammanla gd ordinarie arbetstid (%)	År 2023: Sjukfrånva ro 60 dagar och längre i förhålland e till total sjuk- frånvaro (%)	År 2022: Antal anställda*	År 2022: Total sjukfrånvar o i förhållande till sammanla gd ordinarie arbetstid (%)	År 2022: Sjukfrånva ro 60 dagar och längre i förhålland e till total sjuk- frånvaro (%)	År 2021: Antal anställda*	År 2021: Total sjukfrånva ro i förhålland e till sammanla gd ordinarie arbetstid (%)	År 2021: Sjukfrånva ro 60 dagar och längre i förhålland e till total sjuk- frånvaro (%)
Män ≤ 29 år	1,0			0,6			0,2		
Män 30–49 år	20,0	0,7		20,5	1,6		23,4	0,9	
Män ≥50 år	28,0	2,3		26,9	1,8		23,9	1,3	
Män totalt	49,0	1,6		48,0	1,7		47,5	1,1	
Kvinnor ≤ 29 år	6,4	-		4,4	-		3,1	-	-
Kvinnor 30–49 år	48,9	1,8	25,0	50,1	3,7	39,4	53,6	2,5	45,3
Kvinnor ≥ 50 år	39,6	3,3	50,5	38,7	4,4	66,4	34,5	3,7	57,2
Kvinnor totalt	95,0	2,5	40,2	93,2	3,9	52,1	91,1	3,3	55,5
Samtliga ≤ 29 år	7,4	-	-	5,0	-	-	3,3	14,8	85,5
Samtliga 30–49 år	69,0	1,5	22,5	70,6	3,1	34,8	76,9	2,0	40,6
Samtliga ≥ 50 år	67,6	2,9	38,5	65,6	3,3	56,4	58,4	2,7	47,8
Samtliga totalt	144,0	2,2	32,6	141,2	3,2	45,0	138,6	2,6	49,0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

¹⁾ Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

¹⁾ Enligt 7 kap. 3 § FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Kommentar till tabellen

Den sammanlagda sjukfrånvaron uppgick till 2,2 procent av den ordinarie arbetstiden vilket är lägre än 2022 och 2021. Minskningen beror till största delen på minskade långtidssjukskrivningar för kvinnor 2023 jämfört med 2022 och 2021. Sjuktalen för män har minskat något 2023 jämfört med 2022 men är

högre än 2021. Sjuktal, arbetssituation, flexsaldo och övertid, följs regelbundet upp på avstämning med enhetschef och länsledning för att på ett tidigt stadium kunna sätta in åtgärder och förebygga längre sjukfrånvaro. Vid behov involveras också företagshälsovården.

Länsstyrelsens arbete med nationella stödverksamheter och resurssamverkan

I länsstyrelsernas gemensamma nätverk för styrningsfrågor, Styrningsforum, har Länsstyrelsen i Gotlands län haft ordförandeskapet sedan april 2023. Styrningsforums ansvarsområde omfattar styrnings-, planerings- och uppföljningsprocesser samt stöd- och ledningssystem som stärker länsstyrelsernas förmåga att på ett effektivt och rättssäkert sätt lösa våra uppdrag. Under året har fokus legat på att stödja landshövdingarnas arbete i "Framtidens länsstyrelser" samt att formulera ett projekt rörande gemensam verksamhetsinriktad informationsinfrastruktur enligt den förstudie som presenterades våren 2022.

En medarbetare inom sakområdet för energi och klimat har under 2023 arbetat 50 procent inom LEKS arbetsgrupp (Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning). Arbetet har bland annat bestått av att samordna och stödja länen i genomförandet av regeringsuppdraget som handlar om att erbjuda stöd till kommuner och regioner i fråga om energibesparingsåtgärder (Fi2022/02571), arrangera nätverksträffar för LEKS varav en tillsammans med totalförsvarsnätverket samt deltagande i gruppen Tema energiomställning inom Ramverket för nationell planering. Arbetet har syftat till att effektivisera och utveckla länsstyrelsernas arbete inom uppdrag kopplade till energi och klimat genom utbyte mellan länen och dialog med sektorsmyndigheter.

Övrig förvaltning och trafikföreskrifter

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p1 De allmänna valen	Länsstyrelseinstruktion
18§ Viltförvaltningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
1C8 Regional förvaltningsplan skarv	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar många olika uppgifter och uppdrag. Som regionala valmyndigheter ansvarar länsstyrelserna för att planera och genomföra allmänna val, val till Europaparlamentet och nationella folkomröstningar. Mellan valen utses efterträdare för ledamöter och ersättare i region- och kommunfullmäktige som avgår under mandatperioden. Vidare fattar länsstyrelserna beslut om diverse förordnanden, som borgerliga vigsselförrättare. Inom trafikområdet har länsstyrelserna bland annat ansvar för att besluta om vissa lokala vägtrafikföreskrifter. Även tillstånd till tävling på vägar, skyltar och andra anordningar längs vägar samt beslut om sjötrafikföreskrifter ingår i länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag.

När det gäller jakt- och viltvård beslutar länsstyrelserna om licensjakt och skyddsjakt på stora rovdjur, klövdjur och vildsvin, bedriver tillsyn, bildar och upplöser viltvårdsområden, arbetar för att öka den frivilliga jaktsamverkan inom älgförvaltningen, granskar förvaltningsplaner och skötselplaner, beslutar om bidrag ur älgvårdsfonden, informerar om skadeförebyggande åtgärder och beslutar om ersättning för viltskador. Detta sker i samverkan med regionala intressen genom länets viltförvaltningsdelegation, som också fastställer övergripande riktlinjer för verksamhetsområdet.

Det övergripande nationella målet för *viltförvaltningen* är att alla djur som naturligt lever i Sverige ska finnas kvar på lång sikt i livskraftiga bestånd. Samtidigt ska tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. Det nationella målet kompletteras i vissa fall med nationella och regionala mål för specifika arter.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	2,3	3,1	4,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	1,9	2,3	2,8
Antal årsarbetskrafter män	0,4	0,8	1,5
Antal ärenden, inkomna och upprättade	348	369	449
Antal beslutade ärenden	336	372	443
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	1	1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	4 180	4 901	5 268
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 986	1 905	1 169

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antal årsarbetskrafter, ärendemängd samt verksamhetskostnader har minskat år 2023 jämfört med år 2022 och 2021. Det beror främst på att Länsstyrelsens arbete kopplat till hantering av coronapandemin har upphört.

På grund av ett uteblivet äskande om medel inom bemyndigandet så har det uppstått ett underskott som kommer att regleras via äskande om medel 2024 för förebyggande viltskador på åkermark. Ersättningar utbetalade för skador på besiktigade grödor översteg erhållet belopp med 53 000 kronor. Därmed blir det faktiska underlaget för 2023 års utbetalningar cirka 2,3 miljoner, vilket ändå innebär en ökning med ca 300 000 kronor jämfört med föregående år.

Resultatredovisning

Trafikföreskrifter

Länsstyrelsen har under året mottagit ett flertal synpunkter och förslag till lokala trafikföreskrifter från både enskilda, myndigheter och företag. Genom handläggning av dessa ärenden får Länsstyrelsen en god kännedom om önskemål kring trafiken och kan därmed bidra till en säkrare trafikmiljö i länet.

Trafikgrupp Gotland, där Länsstyrelsen i Gotlands län ingår, bidrar till en länsgemensam syn och dialog. Länsstyrelsen är därmed en viktig del av länets utveckling inom trafiksäkerhet. Länsstyrelsen har tagit initiativ till en översyn av hastighetsbegränsning inom ett område som utvecklats med fler boende under de senaste åren. Genom översynen tillkom en harmonisering av hastigheterna i området vilket har gynnat trafiksäkerheten och gett bilister och andra trafikanter bättre förutsättningar i sin boendemiljö. Det har under år 2023 även handlagts ärenden vad gäller tävling på väg. Genom utarbetade rutiner handläggs dessa ärenden i god dialog med remissinstanser och sökanden.

Val

Detta år har varit ett så kallat mellanvalsår. Det innebär planering och förberedelser inför kommande val nästa år. Genom att delta i Valmyndighetens konferenser och övriga utbildningar har Länsstyrelsen bibehållit kunskap, hållit oss uppdaterade och hanterat uppgifter på ett rättssäkert sätt. Länsstyrelsen i Gotlands län har en plats i den styrgrupp som länsstyrelserna tagit fram nationellt och som verkar ledande för valsamverkan inom länsstyrelserna. Valsamverkan behövs för att ensa rutiner och sprida kunskap om hanteringen kring val och slutlig rösträkning. Styrgruppen har även dialog och möten med Valmyndighetens ledning vilket bidrar till ökad förståelse för våra olika roller som regional respektive central valmyndighet.

Som alla år, även under mellanvalsår, har Länsstyrelsen genomfört efterträdarval och bedömningen är att det gjorts på ett snabbt och effektivt sätt. Detta sker genom väl utarbetade digitala rutiner.

Jakt- och vilt

Under året ansökte 52 lantbrukare om ersättning för skador på grödor. Skadorna har orsakats av vitkindade gäss och tranor, där merparten utgörs av gäss. Förra året sökte 39 lantbrukare om ersättning. Länsstyrelsen har sammanlagt betalat ut 2 981 202 kronor i ersättningar för besiktigade skador på grödor orsakade av fåglar. Detta kan jämföras med 2 054 085 kronor 2022. Utfallet genom åren varierar och beror sannolikt på flera faktorer. Fler gäss flyttar över Gotland och milda höstar innebär att fler fåglar rastar på ön, vilket medför fler skador och på nya platser. Länsstyrelsen arbetar ständigt med att utveckla sin dialog med både besiktningsmännen och de drabbade lantbrukarna.

Stöd har även lämnats ut för förebyggande arbete kring viltskador på gröda genom avsättande av avledningsåkrar. Totala ersättningen har varit 654 743 kronor till 26 lantbrukare för avsättande av avledningsåkrar för vitkindade gäss och tranor.

Under 2023 genomfördes sex besiktningar av får efter anmälan om skada av kungsörn, och skada av kungsörn kunde konstateras i ett fall. För att minska sårbarheten i att enbart ha en besiktningsman utbildade Länsstyrelsen tre nya besiktningsmän under 2023. I samband med detta genomfördes en kommunikationsinsats riktad till fårhållare i länet.

I viltförvaltningsdelegationen har ett möte hållits. Förutom behovet av att upprätta en förvaltningsplan för dovhjort, diskuterades även regleringsbrevsuppdraget 1C8 om behovet av en förvaltningsplan för skarv. Länsstyrelsen har ett mycket gott kunskapsunderlag gällande förekomsten av skarv på Gotland, där den årligen inventerats sedan 1992. Totalt på Gotland fanns 2023 cirka 6570 par, vilket är en successiv minskning jämfört med de senaste åren. År 2022 fanns ca 7400 par. Behovet av en regional förvaltningsplan bedöms dock finnas där förvaltning av skarv bör vara en del i arbetet med en ekosystembaserad fiskförvaltning. Arbetet framåt handlar om att införskaffa bättre kunskap om problemen med skarv för känsliga fiskarter,

så som gädda och abborre, samt att identifiera behovet av skydd för känsliga sjöar och vattendrag från övergödning vid eventuell etablering av skarv.

Resultatbedömning

Inom området trafikföreskrifter har Länsstyrelsen bidragit till en säkrare trafikmiljö inom länet och till en fortsatt utveckling inom området. Detta både genom egna initiativ och genom handläggning av inkomna ärenden. Resultatet för hur vi utfört vår verksamhet inom området bedöms därmed som **gott**.

Inom området val har det varit en så kallat mellanvalsår där planering inför EU-valet 2024 genomförts enligt plan. Resultatet av det arbetet bedöms som **utmärkt**.

Antalet ansökningar gällande ersättningar för skador på grödor orsakade av fåglar har ökat i omfattning. Hanteringen av skadebesiktningarna har fungerat väl men utfallet visar på ett **utvecklingsbehov** framåt när det gäller metoderna för skrämselfågelgärder, i syfte att minska skadorna.

Resultatbedömningen för arbetet med besiktningar av tamdjur som anmälts skadade av kungsörn är **utmärkt**. Samtliga anmälningar har hanterats snabbt, inom ett dygn från anmälan.

Arbetet i viltförvaltningsdelegationens och den samsyn som råder kring behovet av en skarvförvaltningsplan bedöms som **gott**.

Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p2 Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Länsstyrelseinstruktion
4 a§ Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Länsstyrelseinstruktion
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet kan delas in i områdena livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd, allmänna veterinära frågor, foder och animaliska biprodukter samt tillsyn av hund och katt. Tillstånd och prövning, tillsyn och kontroll, samverkan och samordning samt information är de arbetsmetoder som används för att genomföra uppdragen.

Inom livsmedelskontroll genomförs bland annat kontroll av verksamhetsutövare med primärproduktion av livsmedel.

Djurskyddsverksamheten omfattar planerade kontroller som anmälningskontroller, riktade både till verksamheter där djur ingår och till privatpersoner som håller djur. Även förprovning av djurstallar samt handläggning av tillståndsärenden ingår.

Smittskydd innehåller samverkans- och samordningsuppdrag kopplade till bland annat epizooti- och smittskyddslagens sjukdomar, hälsoövervakning samt kontroll av seminverksamhet.

Inom allmänna veterinära frågor bedrivs bland annat tillsyn av djurhälsopersonal, kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av hästpass och avelsorganisationer.

Inom foder och animaliska biprodukter genomförs bland annat kontroll riktad till verksamhetsutövare med primärproduktion av foder samt till verksamheter där animaliska biprodukter hanteras.

Ärenden inom ramen för lagen om tillsyn av hund och katt är händelsestyrda och omfattar i allt väsentligt ärenden där hundar orsakat, eller riskerar att orsaka, skada.

Många av de nationella målen inom området framgår av den *nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan* (NKP). I NKP finns mål för olika områden. För *djurskydd* finns bland andra mål beträffande riskbaserad kontroll, resurseffektivitet och effekt av kontroll, och service. För *foder och livsmedel inom primärproduktionen* finns bland andra mål beträffande kontroll av primärproduktion.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen i Gotlands län har en regional kontrollplan för verksamhetsområde 28, Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor. Planen innehåller både de mål som finns i den nationella kontrollplanen (NKP), tillsyn som ska göras enligt föreskrift och vissa regionala mål. Av planen framgår bland annat rutiner för varje område, rutiner för samverkan, årets kontrollbeting och beräknat resursbehov för att klara det samt hur uppföljning av uppdrag och mål ska göras.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor (28)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	6,8	6,3	6,0
Antal årsarbetskrafter kvinnor	4,7	4,5	4,3
Antal årsarbetskrafter män	2,1	1,8	1,8
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 291	1 420	1 178
Antal beslutade ärenden	1 309	1 395	1 177
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	-	-	-
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	8 154	6 380	6 267
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	-	-	-

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel genomförda normalkontroller (i förväg planerade och riskbaserade kontroller) i förhållande till anmälningskontroller (kvot)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	≥1	1,7	2,9 %	2,4%
Andel kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur som ingått i planerad normalkontroll (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	10 %	10,2 %	13,4 %	10,6 %
Andel utförda av tilldelade primärproduktionskontroller (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Livsmedelskontroll	PRIMÖR ²⁾	100 %	77%	100%	55%

1) Register, Jordbruksverket

2) Register, Länsstyrelsen

Det lägre antalet inkomna och upprättade ärenden år 2023 jämfört med år 2022 förklaras huvudsakligen av att inga kontroller genomfördes inom VÅS 284 (veterinära frågor) under 2023, färre registreringar inom primärproduktion och färre inkomna informationer från officiell veterinär på slakteri.

Den högre verksamhetskostnaden år 2023 förklaras av högre lönekostnader, bland annat på grund av rekrytering av länsveterinär, (ca 600 tkr) samt högre driftskostnader (200 tkr). Det har även varit betydligt större kostnader för inköpta tjänster kopplat till bland annat djurskyddsärenden 2023 än 2022 (ca 400 tkr mer).

Det finns en stabil positiv trend för de resultatindikatorer som gäller djurskydd, där samtliga målvärden har uppnåtts flera år i rad. Det låga resultatet för primärproduktionskontroller år 2021, samt att målet inte uppnåtts för 2023, beror på sjukskrivning av personal och att endast en anställd har utfört dessa kontroller.

Resultatredovisning

Livsmedel i primärproduktionen

Operativt mål; genomföra planerade kontroller enligt nationella kontrollplaneringen

Länsstyrelsen har till stor del (77 procent) uppnått målet att göra rutinkontroller på samtliga livsmedelsanläggningar i det nationella, riskbaserade uttaget vilket bidragit till att säkra livsmedel går från primärproducent till konsument i länet. Ytterligare en resurs på 20 procent har rekryterats till primärproduktionskontrollen för att minska sårbarheten och öka kapaciteten för att uppnå målen framöver.

Operativt mål; direktförsäljning av opastöriserad mjölk

Ett fall av otillåten försäljning av opastöriserad mjölk har upptäckts vid kontroll.

Operativt mål; Aktörer som släpper ut honung på marknaden

Alla till kontroll uttagna anläggningar har kontrollerats utan anmärkning.

Operativt mål: ekologisk produktion

Kontroll inom ekologisk produktion är genomförd enligt det operativa målet. Kontrollerna inom primärproduktionsområdet har under året lett till att fyra sanktionsavgifter har beslutats. Länsstyrelsen i Gotlands län har i samband med kontroll i primärproduktionen under året lämnat en enkät gällande företagarens upplevelse och förståelse av kontrollen och kontrollrapporten. En majoritet av företagarna gav Länsstyrelsens personal ett mycket gott betyg.

Djurskydd och förprovning av djurstallar

Operativt mål; Riskbaserad rutinkontroll samt effekt av kontrollen

Länsstyrelsen har uppnått målet att göra rutinkontroller på minst 10 procent av de anläggningar som har livsmedelsproducerande djur. Kvoten mellan antalet utförda kontroller efter klagomål och antalet rutinkontroller är 1,7 (mål minst 1), vilket visar att resurserna prioriteras i enlighet med målen om resurseffektivitet. Under året kom fler klagomål in än normalt (214 stycken mot

normalt ca 150-170 stycken) och 29 procent av dem kontrollerades på plats. 28 procent av de fysiska kontroller som utfördes efter klagomål var utan anmärkning (mål 25 procent). Alla brister följs upp och 55 procent hade åtgärdats av djurhållaren vid första uppföljningen. Att inte andelen brister som åtgärdats av djurhållaren vid första uppföljningen är högre beror på att brister av allvarigare karaktär i klagomålsärenden ofta tar längre tid och fler uppföljande kontroller krävs för att åtgärda.

Operativt mål; Service – snabb återkoppling, tydlig information och gott bemötande

Vad gäller målet om service skickas 99,5 procent av kontrollrapporterna ut inom 21 dagar (mål 90 procent). Handläggningstiden för tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen är kort, i snitt 10 dagar, och målet om 90 dagar har uppfyllts helt. Detsamma gäller ansökningar om förprovning av djurstallar där beslut i snitt tas efter 17 dagar (mål 56 dagar) och målet om handläggningstid uppfyllts till 100 procent. Länsstyrelsen har genomfört byggsamråd med sökanden vid 54 procent av årets ansökningar om förprovning. Länsstyrelsen i Gotlands län har i samband med djurskyddskontroller under året lämnat en enkät gällande djurhållarens upplevelse och förståelse av kontrollen och kontrollrapporten. En majoritet av djurhållarna gav Länsstyrelsens personal ett mycket gott betyg.

Operativt mål; Utbildning, likriktning, verifiering

Under året har tre djurskyddshandläggare medverkat under kompetensutvecklingsdagar inom djurskyddsområdet som Jordbruksverket och Länsstyrelsen anordnar årligen. Djurskyddssamordnaren har deltagit i nationellt samverkansmöte för djurskydd varje månad. Samverkan med andra länsstyrelser vid jävsärenden har skett under året. Djurskyddshandläggarna kalibrerar regelbundet bedömningar vid arbetsmöten och vid gemensamma kontroller. Parallellkontroller är en återkommande aktivitet och normalt utförs denna aktivitet på samtliga handläggare årligen. Länsstyrelsen bedömer att detta sammantaget har bidragit till målet om likvärdig kontroll inom länet och nationellt.

Djurhälsa och smittskydd

Under året har Länsstyrelsen hanterat ett fall av salmonella i en besättning med värphöns, samt ett fall av fågelinfluensa i en annan besättning med värphöns. Det senare ärendet innebar upprättande av spärrzoner och genomförande av informationsinsatser till hållare av fjäderfä både i spärrzonen och generellt på Gotland. Länet har också haft flera fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar och en omfattande informationskampanj till allmänheten har rullat under sommarhalvåret. På grund av att Gotland återkommande klassas som högriskområde för fågelinfluensa vintertid har en smittskyddsföreläsning hållits för småskaliga fjäderfäproducenter. Detta förväntas minska risken för sjukdomsutbrott i hobbybesättningar.

Utöver detta har Länsstyrelsen fått in 12 anmälningar gällande fall av anmälningspliktig sjukdom. Det har handlat om fall av elakartad kataralfeber hos nöt, atypisk scrapie och listerios hos får, leptospiros hos hund, gulsot hos kanin – såväl vilda som tama, samt duvpest hos vilda fåglar.

Kontroll av den obligatoriska salmonellaprovtagningen av fjäderfän har skett fortlöpande under året. Inga allvarliga brister i provtagningen har konstaterats.

Tillsyn av seminverksamhet har skett enligt plan, två verksamheter inom hästsemin har kontrollerats.

16 kontroller av hästpass har genomförts.

Länsveterinärfunktionen ingår numera i länets regionala STRAMA-grupp (samverkan mot antibiotikaresistens), vilket är en kompetensmässig tillgång vid till exempel arbetet med kontroll av hygienplaner som genomförts som planerat under året.

Sedan 2023 samverkar länsveterinärer i sex län runt Mälardalen. De regelbundna mötena är framför allt ett forum för samsyn och ensning av arbetssätt och bedömningar vad gäller länsveterinärers arbetsuppgifter. Vid behov sker även utbyte av resurser mellan länen.

Kontroll av djurhälsopersonal och veterinärmedicinska preparat

Kontrollen planeras efter en flerårsplan som följer Jordbruksverkets vägledning. På grund av pensionsavgång, försening av nyrekrytering och samtidigt ikraftträdande av ny föreskrift på området har inga kontroller av läkemedel på gård genomförts under 2023. Vad gäller planerad kontroll av djurhälsopersonal har endast en liten andel kunnat genomföras. Däremot har Länsstyrelsen kontrollerat samtliga 154 stycken inkomna anmälningar om VILA (Villkorad läkemedelsanvändning till djur) administrativt och upptäckta brister har åtgärdats vid uppföljande administrativ kontroll.

Register över aktiv djurhälsopersonal i länet uppdateras löpande av Länsstyrelsen och ett nyhetsbrev med information om nya föreskrifter har skickats ut.

Foder i primärproduktionen

Länsstyrelsen har uppnått målet att göra rutinkontroller på samtliga foderanläggningar i det nationella uttaget. Kontrollerna av foder i primärproduktionen är till största delen genomförda som samordnade kontroller med livsmedel. Den vanligaste bristen inom primärproduktion är bristfällig journalföring av biocider.

Animaliska biprodukter (ABP)

Operativt mål: Verktyg och förutsättningar för riskbaserad kontroll och åtgärd vid avvikelser

Länsstyrelsen har en kontrollplan som är riskbaserad och ligger till grund för myndighetens kontrollarbete. I länet finns dock få aktörer inom området och antalet kontroller är därmed få. Länsstyrelsen har uppnått målet angående tillsyn av transporter inom ABP. Inga avvikelser har framkommit och därmed har inga åtgärder varit aktuella.

Handelsnormer ägg

Länsstyrelsen har inte uppnått målet för kontroll av handelsnormer ägg. Anläggningarna som omfattades av det riskbaserade uttaget hade antingen upphört med sin djurhållning eller drabbats av fågelinfluensa.

Tillsyn av hundar och katter

Alla inkomna ärenden är hanterade vilket visar på snabb och väl prioriterad hantering under året. Andelen förelägganden i förhållande till antalet beslutade ärenden ligger på 22 procent. Resterande ärenden är beslutade utan krav på åtgärd från hundägaren.

Organisationsplan för krigstjänsteveterinärområdet

Under året har en länsveterinär rekryterats som krigstjänsteveterinär med särskilt uppdrag inom området livsmedelsberedskap. Livsmedelsberedskap är ett prioriterat strategiskt område i myndighetens arbete med att stärka totalförsvaret. Krigstjänsteveterinären ska leda den civila veterinärverksamheten i krigstjänsteveterinärområdet och Länsstyrelsen bör vid behov kunna flytta personal till arbete inom djursjukvård för livsmedelsproducerande djur och livsmedelskontrollen. Arbetet med en organisationsplan för detta är uppstartat och stärker Länsstyrelsens förmåga som högsta civila totalförsvarsmyndighet.

Resultatbedömning

Vad gäller djurskydd inklusive förprovning bedöms resultatet som **utmärkt** eftersom majoriteten av målen har nåtts och trenden för resultatindikatorerna är positiv. Länsstyrelsen arbetar dessutom med service och information till djurhållare och har en god samverkan med övriga aktörer i Gotlands län vilket bedöms vara en viktig faktor för att djurskyddskontrollen i länet ska få effekt. Handläggningstiderna för samtliga djurskyddsärenden är korta vilket också bidrar till denna resultatbedömning.

Ett **gott** resultat har uppnåtts inom områdena livsmedel- och foderkontroll då i det närmaste samtliga mål har nåtts och kontrollerna till stor del är samordnade för att minska belastningen för livsmedelsproducenterna.

Ett **gott** resultat har uppnåtts för området djurhälsa och smittskydd. Detta motiveras främst av den effektiva och samordnade hanteringen av flera allvarliga sjukdomsutbrott hos djur i länet under året.

Resultatet bedöms vara **otillfredsställande** inom områdena kontroll av läkemedel på gård samt tillsyn av djurhälsopersonal där kraven på tillsyn enligt föreskrift inte kunde uppnås på grund av resursbrist. Resursbristen var känd inför år 2023 och nyrekrytering av en länsveterinär påbörjades i maj månad, men rekryteringen fick tas om vilket innebar att tillsättning av tjänsten skedde sent på året. Under hösten skickades en förfrågan ut om andra länsstyrelser hade möjlighet att tillfälligt förstärka med en resurs för kontroller, men de

tillfrågade länsstyrelserna saknade en sådan möjlighet. Vid årsskiftet 2023/2024 har ytterligare en länsveterinär tillträtt och med nyrekryteringen och resursförstärkning räknar Länsstyrelsen i Gotlands län med ett bättre resultat inom området år 2024.

Regional tillväxt och infrastrukturplanering

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p3 Regional tillväxt	Länsstyrelseinstruktion
3§ p4 Infrastrukturplanering	Länsstyrelseinstruktion
1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken	Regleringsbrev
1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin m.m.	Regleringsbrev
1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och skapa förutsättningar för samverkan mellan viktiga aktörer i länet, för att skapa tillväxt i länet.
- Fördela bidrag och stöd för strategiska utvecklingsåtgärder i länet.
- Bidra till planering av vägar och järnvägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar, samverka med sökanden i processen, besluta om tillstånd enligt miljöbalken och ha tillsyn över kommunala detaljplaner.
- Ingå i strukturfondspartnerskap för de regionala programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och för de regionala handlingsplanerna för Europeiska socialfonden+.

Målet för den *regionala utvecklingspolitiken* är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet, vilket inkluderar statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till att nå andra mål:

- Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå det långsiktiga klimatmålet och de nya etappmålen för minskad klimatpåverkan samt bidra till att nå övriga relevanta miljömål.
- Den regionala utvecklingspolitiken har en geografisk utgångspunkt där landsbygder ingår och därför ska den bidra till att uppnå landsbygdspolitikens mål.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och

näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa.

Regionala prioriteringar och uppdrag

En stor del av Länsstyrelsens arbete inom verksamhetsområdet regional tillväxt utgår från den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 (RUS) som tagits fram av Region Gotland i samverkan med bland annat Länsstyrelsen. Inom RUS:en finns följande mål som är väsentligt för arbetet inom regional tillväxt:

- Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Regional tillväxt och infrastrukturplanering (30, 34)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	0,5	0,9	1,3
Antal årsarbetskrafter kvinnor	0,4	0,5	0,4
Antal årsarbetskrafter män	0,0	0,4	0,8
Antal ärenden, inkomna och upprättade	8	22	22
Antal beslutade ärenden	8	26	21
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	4	1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	637	1 568	1 805
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	65	43	2 637

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antalet årsarbetskrafter och verksamhetskostnader inom verksamhetsområdet har minskat under de senaste åren. En orsak är att finansieringen har minskat (anslag 1:1). Arbetet med regional tillväxt sker dock även inom ramen för andra verksamhetsområden, till exempel samhällsplanering, klimatinvesteringar och landsbygdsstöd samt inom ramen för länsledningens, inklusive stabens arbete.

Antalet inkomna och upprättade ärenden har minskat jämfört med tidigare år. Under 2023 har det inte inkommit några ansökningar om regionala medel och det har varit ett fåtal ärenden inom fysisk planering av vägar.

Resultatredovisning

Regional tillväxt

Nedan följer en samlad redovisning av regleringsbrevsuppdragen 1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken, 1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin, 1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan samt 3§ p3 i Länsstyrelseinstruktionen.

Dialog och samverkan

Länsstyrelsens verksamhet inom regional tillväxt utförs till stor del i samverkan med Region Gotland. Samverkan sker särskilt i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 (RUS). Forumen för genomförande-programmen inom RUS fungerar som verktyg för båda organisationernas uppdrag. På årets uppföljningskonferens ansvarade Länsstyrelsen för att synliggöra resultat kopplat till regionalt utvecklingsarbete i samverkan. Länsstyrelsens resultat av arbetet med RUS redovisas även i avsnittet *Samordna samhällsintressen och främja samordning i länet*.

Andra exempel där Länsstyrelsen fört dialog och samverkat med regionala aktörer är inom ett nätverk av företagsfrämjande finansiärer där Länsstyrelsen har deltagit för att sprida information om jordbrukarfondens EU-stöd och för att lyssna in vilka utvecklingsbehov som finns på Gotland.

Under året har Länsstyrelsen bjudit in till luncher på residenset där ett antal företagare inom bland annat livsmedel- och jordbrukssektorn samt besöksnäringen fått tillfälle att mötas. Syftet har varit att skapa kontakter och att föra diskussioner om hur Länsstyrelsen kan bidra till tillväxt i länet.

Länsstyrelsen är en av arrangörerna av den årliga landsbygdskonferensen 92 möjligheter. Syftet med konferensen är att ge energi till ökat samarbete, företagande och engagemang i Gotlands 92 socknar. Länsstyrelsen har även bidragit till Innovationspriset Skapa och har ansvarat för prisutdelningen till länsvinnarna på residenset i Visby.

Arbetet med regleringsbrevsuppdraget om tillgång och utbyggnad av bredband har under året fokuserat på tillgänglighet och beredskapsperspektivet. Gotlands län har sedan tidigare ett väl utbyggt fibernät med hög anslutningsgrad. Behovet under året har varit att diskutera mer redundanta och robusta fibernät. Utifrån det har Länsstyrelsen samverkat med Post- och telestyrelsen, Region Gotland och en paraplyförening för fiberföreningar i länet.

Regionala utvecklingsmedel och investeringar

Länsstyrelsen har fortsatt sitt arbete med samverkan mellan regionala offentliga finansiärer på Gotland. Samverkan avser stöd ur Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet genom Länsstyrelsen, stöd ur Socialfonden, Regionala utvecklingsfonden samt medel för regionala tillväxtåtgärder (anslag 1:1) genom Region Gotland. Till detta kommer även stöd för lokalt ledd utveckling som innefattar samtliga fyra fonder genom Leader Gute samt företagslån genom Almi Gotland. Den här samverkan mellan organisationerna bedöms ha resulterat i god kännedom om varandras verksamheter och möjligheter till finansiering. Dialogerna har också medfört att förfrågningar kan lotsas till rätt myndighet snabbare än tidigare, vilket är en förenkling för de sökande.

Länsstyrelsen har informerat och väglett aktörer i länet för effektiva klimatinvesteringar, samt handlagt ansökningar inom Klimatklivet. Ett antal ansökningar för större klimatinvesteringar över 100 mkr har inkommit i länet under året (beslut fattas av Naturvårdsverket 2024), med potential att minska växthusgasutsläppen i länet. Flera åtgärder för energi- och klimatomställning genomförs, med hjälp av statligt investeringsstöd eller på annat sätt.

Länsstyrelsens kommunikation om goda gotländska exempel har fått spridning både nationellt och internationellt.

Länsstyrelsen har en mycket liten andel medel från anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder. Medlen har uteslutande gått till att täcka kostnaderna för hanteringen av ärendehanteringssystemet Nyps.

Territoriellt perspektiv

Länsstyrelsens arbete enligt ett territoriellt perspektiv är tydligt beskrivet i den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040. Gotlands län har som ö särskilda territoriella förutsättningar som är av betydelse för det regionala utvecklingsarbetet. Exempel på utmaningar är avstånd till större marknader och beroende av transporter till och från fastlandet, klimatförändringar såsom torka under sommarmånaderna, högre relativa kostnader för att tillhandahålla tjänster och infrastruktur och en till stor del säsongsbaserad ekonomi.

Det territoriella perspektivet har också beaktats i andra sammanhang, till exempel genom samverkan med många olika aktörer i länet för att fånga upp de olika behoven och förutsättningarna för regional utveckling. Ett konkret exempel är trafikrådet som redovisas nedan under *Infrastrukturplanering*.

Arbetet med att beakta det territoriella perspektivet bedöms inte ha förändrats under året. Länsstyrelsen har fortsatt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar och samverkat med berörda aktörer. Vid händelser i länet som krävt särskilda insatser har Länsstyrelsen ställt om sin verksamhet för att möta uppstådda behov, exempelvis vid årets torka och utbrott av fågelinfluensa.

Infrastrukturplanering

Länsstyrelsen har under året bidragit till planering av vägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag, samverka med sökanden i processen, besluta om tillstånd enligt miljöbalken och ha tillsyn över kommunala detaljplaner. Länsstyrelsen har också lämnat synpunkter på förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram 2024–2033 enligt lagen om kollektivtrafik.

Länsstyrelsen har tillsammans med flera andra aktörer i länet deltagit i en workshop initierad av Trafikverket, för att ge underlag till en fördjupad utredning om tillgänglighet och miljö på Fårö. Syftet med den fördjupade utredningen är att se över Fårös vägnät i förhållande till både dagens och framtida behov.

Gotlands trafikråd arbetar för att främja klimatsmarta och goda kommunikationer till och från samt på Gotland. Trafikrådet är ett forum för information och samråd i frågor som rör kommunikationer. Rådet består av representanter från näringsliv, myndigheter, organisationer, infrastrukturansvariga och trafikoperatörer och leds av Region Gotland. Länsstyrelsen deltar både i rådet och i rådets styrelse. Under året har trafikrådet behandlat frågor kring färjetrafiken. Trafikverket har i uppdrag att upphandla interregional kollektivtrafik som inte bär sig kommersiellt. Färjetrafiken till och från Gotland är särskilt utpekad i uppdraget. Upphandlingsunderlaget för färjetrafiken presenterades 22 augusti 2023. Trafikrådet har aktivt deltagit i analyser och kravställande.

Efter det att coronapandemin förändrat flygmarknaden har flygförbindelserna mellan Gotland och Arlanda inte återupptagits i samma utsträckning som tidigare. Gotlands Trafikråd har därför arbetat med att undersöka hur flygförbindelserna mellan Gotland och Arlanda kan utökas i syfte att möjliggöra pendling och flyg till och från Gotland över dagen.

Under året har Länsstyrelsen arrangerat ett flertal möten med Region Gotland och berörda myndigheter om en reservhamn på Gotland. Syftet har varit att driva frågan framåt, skapa en gemensam bild kring behov och ansvarsfördelning och att hitta en lösning för reservhamn på Gotland. Länsstyrelsens arbete med reservhamnsfrågan redovisas i avsnittet *Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet*.

Betaltjänster

Inom ramen för bevakningsuppdraget *Grundläggande betaltjänster* har Länsstyrelsen i Gotlands län kartlagt hur möjligheten ser ut i länet att ta ut kontanter, betala räkningar samt sätta in dagskassor. Resultatet av kartläggningen har rapporterats till Post- och Telestyrelsen. Länsstyrelsen har under året gett stöd till två ombud för uttagsautomater på landsbygden, vilket har bidragit till att ingen person i länet har längre än 25 kilometer till en uttagsautomat.

Länsstyrelsen har varit remissinstans för betänkandet ”*Staten och betalningarna*” (SOU 2023:16). Både i remissvaret och i rapporteringen av bevakningen av de grundläggande betaltjänsterna har Länsstyrelsen lyft de brister som finns med de grundläggande betaltjänsternas tillgänglighet för alla. Det gäller till exempel personer som saknar betalkonto eller som inte kan hantera digitala betalningar. Länsstyrelsen i Gotlands län var med och arrangerade ett evenemang i Visby under Almedalsveckan där ämnet var ”Hur gör vi digitala betalningar tillgängliga för fler” för att ytterligare belysa den problematik som finns idag kring grundläggande betaltjänster.

Resultatbedömning

Den sammantagna bedömningen är att resultatet av Länsstyrelsens insatser inom regional tillväxt varit **gott**. Under året har Länsstyrelsen bidragit till att skapa förutsättningar för tillväxt i länet i enlighet med planering och avsatta resurser. En stor del av arbetet har genomförts i samverkan med Region Gotland och arbetet med den regionala utvecklingsstrategin, men även inom andra dialog- och samverkansforum. Länsstyrelsen har även bidragit till regional tillväxt genom att förmedla EU-stöd och säkerställa att så mycket som möjligt av dessa medel hamnar i gotländska lantbruksföretags utvecklingssatsningar. Utöver det har flera åtgärder för energi- och klimatomställning genomförts med hjälp av statligt investeringsstöd.

Trots ett gott resultat under året finns dock ett **utvecklingsbehov** kopplat till möjligheterna att genomföra och bidra till den regionala utvecklingspolitiken i önskvärd omfattning. De senaste årens omvärldshändelser har bekräftat länsstyrelsernas roll i statsförvaltningen, bland annat som regeringens företrädare och kontaktyta gentemot kommuner och samordnare av olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser i länet. Det breda

uppdrag som Länsstyrelsen har inom regional tillväxt och främja länets utveckling är svårt att fullt ut uppfylla eftersom anslagets konstruktion medför begränsningar. Konsekvenserna av bristande finansiering är att Länsstyrelsen som regeringens förlängda arm inte kan medverka fullt ut i den utveckling som sker i länet.

Länsstyrelsens bedömning är att årets prioriteringar lett till ett **gott** resultat inom området infrastruktur. Länsstyrelsen har bidragit till planering av vägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag. Upphandlingsunderlaget för färjetrafiken presenterades i augusti 2023 och Länsstyrelsen har via Trafikrådet deltagit i analyser och kravställande. Länsstyrelsens arbete med att arrangera möten kopplat till reservhamnsfrågan resulterade i att Trafikverket fick i uppdrag av regeringen att snabbutreda frågan om förutsättningar för reservhamnskapacitet.

För området betaltjänster är resultatet **gott** utifrån Länsstyrelsens bidrag till att belysa den problematik som finns kring tillgängligheten, både genom bevakning av området, remissvar och deltagande i arrangemang om digitala betalningar.

Hållbar samhällsplanering och boende

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p5 Hållbar samhällsplanering och boende	Länsstyrelseinstruktion
5§ p9 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Länsstyrelseinstruktion
1A3 Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder m.m.	Regleringsbrev
1C5 Ökat bostadsbyggande, samverkan kommuner m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna de planeringsunderlag som olika myndigheter tar fram som stöd till kommunens planläggning (natur- och kulturvärden, infrastruktur, militära intressen, vattenfrågor).
- Samordna sina uppdrag om rådgivning och vägledning till kommunerna inom ramen för tidig dialog för ökat bostadsbyggande.
- Utveckla sitt arbete med digital samhällsbyggnadsprocess.
- Samordna och ta tillvara statens intressen i den kommunala översiktsplaneringen och vid detaljplaner och områdesbestämmelser inom ett flertal områden.
- Pröva översikts- och regionplaner, detaljplaner, områdesbestämmelser, överklagande av kommuners beslut, tillsyn, vägledning och uppföljning enligt plan- och bygglagen.
- Ansvara för att analysera och rapportera hur bostadsmarknaden ser ut i länet, t ex tar vi varje år en regional bostadsmarknadsanalys.
- Ge stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter och till bostäder för äldre, samt stöd till energiåtgärder.
- Samordna arbetet med klimatanpassning, strandskyddsdispenser och havsplanering.

Det övergripande målet för området *samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri* verksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö. För området *bostadsmarknad* är målet långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Länsstyrelserna ska även verka för genomslag av andra nationella mål, som gestaltad livsmiljö och miljömålet god bebyggd miljö.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen har i verksamhetsplanen 2023 antagit följande strategiska mål som är väsentliga för arbetet inom samhällsplanering och boende:

- Länsstyrelsens insatser för mark- och vattenanvändning i Gotlands län är väl avvägda utifrån ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt perspektiv.
- Gotland är ett energieffektivt län och har en hållbar energiförsörjning.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Hållbar samhällsplanering och boende (40–41)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	5,7	4,2	3,1
Antal årsarbetskrafter kvinnor	4,2	3,6	2,5
Antal årsarbetskrafter män	1,5	0,6	0,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	523	373	452
Antal beslutade ärenden	511	387	609
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	-	-	-
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	7 178	4 668	3 441
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	-	-	-

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal påbörjade bostäder (st)	Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹⁾		52 ³⁾	518	350
Antal färdigställda bostäder (st)	Se mål ovan.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹⁾		248 ⁴⁾	279	226

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel avgjorda inom 80 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²⁾	75%	63%	33%	40%
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel ärenden avgjorda inom 120 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²⁾	90%	75%	83%	80%

- 1) Statistiska centralbyråns statistik: Nybyggnad av bostäder.
- 2) Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen.
- 3) Påbörjade lägenheter i nybyggda hus efter region, hustyp och kvartal. PxWeb (scb.se) avser kvartal 1-3 2023 och är enligt SCB kraftigt underskattade Minskning av påbörjade lägenheter (scb.se). Preliminär statistik för helåret 2023 publiceras 2024-02-23.
- 4) Färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, hustyp och kvartal. PxWeb (scb.se) avser kvartal 1-3 2023 och är enligt SCB kraftigt underskattade

Antal årsarbetskrafter inom området har ökat jämfört med tidigare år. Antal inkomna och upprättade ärenden har ökat jämfört med 2022. Detta beror främst på ansökningar av det nya stödet för energieffektivisering i småhus, ENS, men även på fler inkommande fastighetsbildningsärenden från Lantmäteriet jämfört med 2022. Länsstyrelsen ser att komplexiteten ökat vilket kräver alltmer interna resurser då frågorna ofta rör naturvård och kulturmiljö.

Överklaganden enligt plan- och bygglagen (PBL) avser främst beslut om förhandsbesked och bygglov. Under 2023 har något färre ärenden inkommit men Länsstyrelsen har avgjort i stort sett samma mängd ärenden som under 2022. Målen om handläggningstider för överklagade bygglov för boenden har inte nåtts. För det kortare målet (andel ärenden avgjorda inom 80 dagar) är Länsstyrelsens andel 63 procent, vilket är lägre än målet på 75 procent. Den främsta anledningen till resultatet är en ökad personalomsättning under våren. Under året i övrigt har handläggningstiderna varit inom mål. En stor del av juristernas resurser har lagts på arbete inom större miljö- och täktprövningar samt krisberedskap.

Resultatredovisning

Statlig samordning och digitalisering

I arbetet med översikts- och detaljplaner yttrar sig Länsstyrelsen utifrån statliga intressen och nationella mål, såsom energi och klimat, klimatanpassning, jämställdhet och miljömål, för att dessa ska få genomslag regionalt. Arbetet sker tvärsektoriellt för att relevanta perspektiv ska belysas i planprocessen. Arbetet med klimatanpassning är en integrerad del i arbetet med samhällsplanering. Samordning av klimatanpassning återspeglas främst under *Energi och klimat*. Länsstyrelsens yttrande i samråd över översiktsplan under tidigare år har bidragit till att Region Gotland under 2023 arbetat fram ett förslag till klimatanpassningsplan och en översvämningskarta.

Endast en detaljplan har antagits i länet under året, men antalet initierade ärenden är på en fortsatt hög nivå. Ärendena har en hög svårighetsgrad och komplexitet vilket ställer krav på Länsstyrelsens arbetssätt och deltagande under hela detaljplaneprocessen. Nya detaljplaneområden berör ofta komplexa frågor utifrån natur- och kulturmiljöaspekter, möjlighet att lösa vatten och avlopp samt totalförsvarets riksintressen.

Länet har ett stort antal befintliga riksintressen och flera nya anspråk har tillkommit under de senaste åren. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har för första gången använt sig av sitt mandat att peka ut mark- och vattenområden av betydelse för totalförsvarets civila del (3 kap 9 § första stycket MB) för ett område i länet. Med anledning av detta initierades ett möte mellan myndigheterna där Länsstyrelsen lyfte frågans komplexitet, liksom tänkbara konsekvenser för samhällsviktig verksamhet som följer av utpekandet. Länsstyrelsen ser, utifrån de markanspråk som aktörer i länet har, ett fortsatt behov att arbeta aktivt med att förtydliga och avgränsa riksintresseanspråk från nationella myndigheter.

Försvarsmakten har i samverkan med Länsstyrelsen haft ett pilotprojekt under 2023 för att prova om ett fördjupat planerings- och bedömningsunderlag kan underlätta för bygglovsprövningar inom påverkansområdet för Tofta skjutfält. Efter gemensam utvärdering mellan berörda myndigheter kommer detta troligtvis bli en del av Försvarsmaktens riksintressekatalog.

Tillsyn, vägledning och uppföljning

Tillsynsvägledningsträffar har genomförts för tjänstepersoner på Region Gotland (plan- och bygglovshandläggare). Träffarna har handlat om förändringar i lagstiftning, aktuella rättsfall och utredningar samt aktuell information från myndigheter. Syftet med Länsstyrelsens tillsynsvägledning gentemot kommunen är att skapa följsamhet mot PBL genom råd och stöd till miljö- och byggnämnden i deras tillsynsarbete. Länsstyrelsen har genomfört vägledning för politiker med fokus på myndighetsutövning exempelvis motivering av beslut, vilket förväntas ge ökad kunskap hos nämnden. Det långsiktiga målet är att vägledningarna ska bidra till en hållbar samhällsplanering där långsiktig mark- och vattenanvändning med en god hushållning med naturresurser och energi prioriteras.

Utifrån tidigare framförda behov hos både kommunen och Länsstyrelsen genomfördes en av tillsynsträffarna i samverkan med Försvarmakten. Temat var riksintressen, med fokus på Totalförsvarets riksintressen. Årets teman förväntas bland annat bidra till kunskapshöjning om avvägningar utifrån riksintressen enligt 3 och 4 kap. MB i samhällsplaneringen, samt bedömningar i ärenden med solceller.

Länsstyrelsen har fattat beslut enligt 11 kap. 12 § PBL och ska därmed pröva kommunens beslut om lov eller förhandsbesked inom särskilt utpekade geografiska områden. Under 2023 har tre ärenden inkommit för granskning, inget av dessa har överprövats. Länsstyrelsen hanterar även bygglov, rivningslov och marklov enligt 9 kap. 15 § PBL som är avsedda för totalförsvaret. Dessa ärenden ställer särskilda krav på hantering och är resurskrävande. Det är en ärendetyp som enligt Fortifikationsverket kommer att öka kommande år till följd av Försvarmaktens återetablering i länet.

Länsstyrelsen har under året tagit fram en vägledning om vatten i samhällsplanering som hanterar vattenfrågor så som miljö kvalitetsnormer (MKN), dagvatten, skyfall och översvämning. Syftet är att underlätta för planhandläggare att integrera vattenfrågorna i detalj- och översiktsplaner. Länsstyrelsen bedömer att vägledningen kan bidra till att nödvändiga utredningar tas fram i tidigt skede och att rätt åtgärder säkerställs i planarbetet, vilket i sin tur kan bidra till att förenkla och förkorta planprocessen och att fler planer bidrar till de nationella miljömålen och målen i Agenda 2030.

I arbetet med att utveckla den digitala samhällsbyggnadsprocessen har länsstyrelserna gemensamt tagit ett omtag om Planeringskatalogen. I detta har ingått att standardisera vilka planeringsunderlag som ska ingå och göra en kvalitetsbedömning av regionalt framtagna planeringsunderlag. Efter åter lansering 2024 förväntas detta leda till förbättrade planeringsunderlag till stöd för kommunernas fysiska planering. Länsstyrelsen har påbörjat implementeringen av det länsstyrelse gemensamma process- och kunskapsstödet, Prozesso, som utvecklats för att underlätta handläggningen av detaljplaner. På sikt ska detta leda till att effektivisera länsstyrelsernas handläggning och göra den mer enhetlig.

Bostadsmarknadsanalys och bostadsstöd

Framtagandet av årets regionala bostadsmarknadsanalys har stärkt samordningen kring sociala aspekter av bostadssituationen i länet. Att knyta samman bostadsfrågan med övriga sociala frågor bedöms ge synergieffekter och gå i linje med de nationella målen för bland annat mänskliga fri- och rättigheter, jämställdhet och trygghet.

Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i Kalmar, Blekinge och Kronoberg genomfört ett webinarium om nationell hemlöshetsstrategi för kommunerna i länen. Syftet var att ge tjänstepersoner som arbetar med bostadsförsörjning information om den nya nationella hemlöshetsstrategin samt att ge en kunskapshöjning om olika perspektiv på hemlöshet och presentera en beprövad metod för att avhjälpa hemlöshet, Bostad först. Länsstyrelsen har initierat och genomfört möten med Region Gotland för att

främja dialog kring bostadsförsörjning, vilket är ett bidrag till kommunens påbörjade arbetet med att ta fram nya riktlinjer för bostadsförsörjningen.

Länsstyrelsen handlägger stöd för energieffektivisering i småhus, ENS. Den tilldelade ramen 2023 för Gotlands län är två miljoner, varav cirka 750 000 är förbrukat. Ett stort antal ansökningar har avslagits till följd av att sökande inte uppfyllt specifika kriterier för bidraget. Gotlands län har i år inga ansökningar om stöd till boende för äldre, ÄBO. Stöd till hyresrätter eller studentbostäder för Gotlands län handläggs av Länsstyrelsen i Stockholms län.

Nätkoncession och havsplanering

Överföringskapaciteten i ledningsnätet på Gotland behöver utökas. Nätbolaget GEAB har ansökt om områdeskoncession för Gotland och har även startat upp flera linjekoncessioner, vilket medför att Länsstyrelsen ser en ökning av antalet ärenden. Länsstyrelsen har bidragit i tidig dialog om projekten, bland annat om natur- och kulturvärden och väglett kring vilka utredningar som behöver tas fram för att underlätta i fortsatta processer. Insatserna syftar till att bidra till målet om att Gotland ska vara ett energieffektivt län och ha en mer hållbar energiförsörjning.

Länsstyrelsen deltar i den samordningsgrupp för havsplanering av Östersjön som Länsstyrelsen i Kalmar leder. På myndigheten finns också en intern samverkan inom havsplaneringen. Länsstyrelsen har under hösten lämnat ett samrådsyttrande avseende den nationella havsplanen för Östersjön. Syftet med havsplanen är att de avvägningar som görs bidrar till att nå och upprätthålla god miljöstatus i havsmiljön och att havets resurser används hållbart samt att samexistens mellan olika verksamheter och användningsområden främjas.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har fullföljt uppdragen avseende granskning av detalj- och översiktsplaner, rådgivning och tillsynsvägledning med ett överlag **gott** resultat. Exempelvis har samordning med Försvarmakten, genom planeringsunderlag och tillsynsvägledning kring riksintressen, bidragit till att förtydligat statliga markanspråk i länet för kommunen. Resultatet av Länsstyrelsens arbete med nätkoncession har resulterat i en effektiv hantering och tidig dialog och bedöms som **gott**.

Länsstyrelsen strategiska prioriteringar har gett utrymme för att utveckla verksamheten, även om det finns fortsatta **utvecklingsbehov** inom samhällsbyggnadsprocessen för att kunna klara av att möta allmänhetens, exploatörers och den kommunala nivåns behov.

Ärenden gällande stöd och bidrag har hanterats skyndsamt och resultatet bedöms som **gott**. Det finns ett **utvecklingsbehov** kopplat till att nå ut med kommunikation till sökande. Ett stort antal ansökningar har avslagits till följd av att sökande inte uppfyllt kriterierna för bidraget.

Energi och klimat

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p6 Energi och klimat	Länsstyrelseinstruktion
5§ p8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet sammanfattas i nedanstående punkter. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och leda arbetet med genomförandet av de regionala energi- och klimatstrategierna samt bidra till samhällets elektrifiering.
- Administrera och vägleda länets aktörer för effektiva klimatinvesteringar genom arbete med Klimatklivet.
- Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat utifrån uppdrag i förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete (2018:1428) samt målen i den nationella strategin för klimatanpassning.

Energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet med konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Den ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Mål är 50 procent effektivare energianvändning till 2030 jämfört med 2005 och att elproduktionens sammansättning år 2040 är 100 procent fossilfri.

Det övergripande *klimatmålet* innebär att Sverige senast år 2045 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Regeringens mål för samhällets *anpassning till ett förändrat klimat* är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

Det finns även andra relevanta mål för verksamhetsområdet, t ex under generationsmålet i miljömålssystemet. I årsredovisningen redovisar vi information av väsentlig betydelse i förhållande till dessa mål.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen har i verksamhetsplanen 2023 antagit följande strategiska mål som är väsentliga för arbetet inom energi och klimat:

- Länsstyrelsens insatser för mark- och vattenanvändning i Gotlands län är väl avvägda utifrån ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt perspektiv.
- Gotland är ett energieffektivt län och har en hållbar energiförsörjning.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Energi och klimat (42)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	1,9	1,7	3,3
Antal årsarbetskrafter kvinnor	1,9	1,7	2,7
Antal årsarbetskrafter män	0,0	-	0,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	36	48	49
Antal beslutade ärenden	34	53	32
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	-	2	3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	2 569	2 050	5 616
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	-	243	803

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal inlämnade ansökningar under året inom Klimatklivet per 10 000 invånare (st)	Sveriges klimatmål	Stöd till klimatinvesteringar	Naturvårdsverket ¹⁾		3,0	4,8	3,4

1) Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem.

Antalet årsarbetskrafter är ungefär samma som föregående verksamhetsår. Detta avspeglar tilldelad budget för uppdraget energi och klimat (3A2) inom regleringsbrevet samt klimatanpassningssamordning. Under 2023 har 50 procent av en årsarbetskraft även arbetat länsstyrelsegemensamt för LEKS – länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning.

Ärendemängden inom energi och klimat följer framför allt antalet inkomna ansökningar inom Klimatklivet. Under 2023 genomfördes bara en ansökningsomgång vilket lett till färre inkomna ärenden jämfört med tidigare år. Gotland är det län i landet med lägst antal inkomna ansökningar till Klimatklivet under 2023, men i förhållande till antal invånare är antalet det näst högsta i landet. Det beviljade stödbeloppet från Klimatklivet är, sett till antalet invånare, högst i Gotlands län under 2023.

Resultatredovisning

Under året har en väsentlig del av Länsstyrelsens arbete inom området energi och klimat utgjorts av regleringsbrevsuppdraget 3A2 *Energi- och klimatstrategier samt elektrifiering* vilket redovisats i särskild ordning.

Energi- och klimatomställning samt klimatanpassning finns med som en del i arbetet inom många av Länsstyrelsen verksamhetsområden såsom arbetet med samhällsplanering, vattenförvaltning, areella näringar, miljömål, naturvård och miljöskydd, krisberedskap med flera, och redovisas i verksamheternas resultatredovisning. Detta innebär också att de yttranden Länsstyrelsen lämnar och de ärenden Länsstyrelsen bereder integrerar energi- och klimatomställning samt klimatanpassning. Detta gäller exempelvis planärenden, infrastrukturärenden, nätkoncessioner, miljöprövningar och bildande av naturreservat.

Under året har Länsstyrelsen arbetat fram nya strategiska mål för myndigheten. De utgör prioriteringar av viktiga frågor för länet där klimatanpassning (Gotlands län har en hållbar mark- och vattenanvändning) och energi- och klimatomställning (Gotlands län har en hållbar och robust energiförsörjning) prioriterats.

Genomförandet av den interna handlingsplanen för energi och klimat samt klimatanpassning 2022–2024 bedöms stärka det interna genomslaget av helheten i mål 13 inom de globala målen (bekämpa klimatförändringarna) i Länsstyrelsens verksamhetsområden. Genom detta tillgodoser Länsstyrelsen också skyldigheten att myndigheten inom sitt ansvarsområde och inom ramen för sina uppdrag ska arbeta med klimatanpassning. Under 2023 har särskild fokus lagts på torka och översvämning vilket bidragit till kunskapshöjning av Länsstyrelsens personal samt identifiering av områden med behov av samverkan.

Kunskapshöjning har även skett kopplat till exempelvis energiaspekter i tillsynen, CCS (Carbon Capture and Storage) och nätkoncession för att stärka integreringen i tillsynsarbetet och effektivt kunna hantera specifika processer. Nya medarbetare har fått information om Länsstyrelsens uppdrag, mål och insatser med klimatanpassning som en del i Länsstyrelsens introduktionsutbildning i Agenda 2030 och tvärperspektiv.

Under det gångna året har Länsstyrelsen lyft olika sakfrågor och perspektiv i externa regionala forum inom energi och klimat. Bedömningen är att detta lett till en ökad förståelse, diskussion och integrering av flera samhällsmål i energi- och klimatomställningen, exempelvis social hållbarhet och robust energiförsörjning och beredskap. Länsstyrelsen har under 2023 särskilt bjudit in lokala, regionala och nationella aktörer med roller inom elektrifieringen i länet till möten. Detta har lett till utbyte av lägesbilder, erfarenheter och planer, samt identifiering av behov av samordning och samverkan framöver kopplat till stora och viktiga frågor för länet.

Även inom klimatanpassning görs bedömningen att Länsstyrelsens arbete inom regionala forum lett till en ökad förståelse, diskussion och integrering avseende målen i den nationella strategin för klimatanpassning. Länsstyrelsen har tillsammans med Statens geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska

undersökning (SGU) samt länsstyrelserna i Kalmar och Blekinge län startat upp regional kustsamverkan för berörda kommuner. Samverkan har under 2023 förankrats med kommunerna och kommunernas behov har identifierats. Det här är ett nytt sätt för Länsstyrelsen att stötta kommunerna i deras klimatanpassningsarbete och uppslutningen från kommunerna har varit god. Samverkan väntas på sikt leda till ökad kunskap om stigande hav och kusterosion samt hur det kan hanteras i exempelvis planering och förvaltning hos de deltagande länen och kommunerna.

Länsstyrelsen har informerat och väglett aktörer i länet för effektiva klimatinvesteringar och handlagt ansökningar inom Klimatklivet. Ett antal ansökningar för större klimatinvesteringar över 100 mkr har inkommit i länet under året (beslut fattas av Naturvårdsverket 2024), med potential att minska växthusgasutsläppen i länet. Flera åtgärder för energi- och klimatomställning genomförs i länet, med hjälp av statligt investeringsstöd eller på annat sätt. Länsstyrelsens kommunikation om goda gotländska exempel har fått spridning både nationellt och internationellt. På samma sätt har goda exempel från andra håll i landet, inte minst de som lyfts fram inom länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS), spridits till aktörer i länet.

Länsstyrelsens arbete har bidragit till att stödja kommunens klimatanpassningsarbete och till att höja kunskapen kring klimatanpassning. Det har dels gjorts genom att bidra i arbetet med Region Gotlands klimatanpassningsplan, dels genom att det integrerats i yttranden i alla planärenden. Länsstyrelsen har också tagit fram en vägledning om vatten i samhällsplanering. I vägledningen hanteras olika vattenfrågor som har en tydlig koppling till klimatanpassning så som vattenförsörjning, miljö kvalitetsnormer, dagvatten, skyfall och översvämning. Syftet är att underlätta för planhandläggare att integrera vattenfrågorna i detalj- och översiktsplaner. På sikt väntas det resultera i att antagna planer bidrar till de nationella miljömålen och målen i Agenda 2030, däribland mål 13 bekämpa klimatförändringarna. En koppling finns till den särskilda delförvaltningsplan och det delåtgärdsprogram mot torka och vattenbrist som tagits fram för Södra Östersjöns vattendistrikt, som ska bidra till att motverka de problem som kommer med att vattenbristen blir vanligare i länet i och med klimatförändringar.

Genom indikatoruppdatering av Begränsad klimatpåverkan, bearbetning av energistatistik samt den regionala årliga uppföljningen av miljömålen har Länsstyrelsen kommunicerat utvecklingen i länet, tydliggjort regionala behov samt förhållanden utifrån energi, klimat och klimatanpassning till bland annat regionala aktörer, statliga myndigheter och regeringen. Länsstyrelsens yttrande över remisser har på liknande sätt inom specifika frågor synliggjort lokala och regionala behov och konsekvenser ur ett helhetsperspektiv.

Resultatbedömning

Resultatet inom energi och klimat bedöms som **gott** utifrån de insatser som Länsstyrelsen i Gotlands län prioriterat under 2023. Länsstyrelsen har under det gångna året lyft olika sakfrågor och perspektiv i externa regionala forum inom energi och klimat. Bedömningen är att Länsstyrelsens insatser lett till en ökad förståelse, diskussion och integrering av flera samhällsmål i energi- och

klimatomställningen, exempelvis social hållbarhet och robust energiförsörjning och beredskap. Flera åtgärder för energi- och klimatomställning genomförs i länet, med hjälp av statligt investeringsstöd eller på annat sätt. Länsstyrelsens kommunikation om goda gotländska exempel har fått spridning både nationellt och internationellt. Bedömningen är dock att det finns ett **utvecklingsbehov** kopplat till en större effekt inom de nationella målen.

Resultatet inom klimatanpassning bedöms som **gott** utifrån verksamhetens uppgifter och mål. Utvecklingen är positiv då Länsstyrelsen under året bidragit mer i det externa arbetet än föregående år, bland annat genom att stödja kommunens klimatanpassningsarbete och genom att höja kunskapen kring klimatanpassning. Bedömningen är att Länsstyrelsens arbete inom regionala forum lett till en ökad förståelse, diskussion och integrering avseende målen i den nationella strategin för klimatanpassning. Länsstyrelsen har tillsammans med SGI, SGU samt länsstyrelserna i Kalmar och Blekinge län startat upp regional kustsamverkan. Samverkan väntas på sikt leda till ökad kunskap om stigande hav och kusterosion samt hur det kan hanteras i exempelvis planering och förvaltning hos de deltagande länen och kommunerna.

Kulturmiljö

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p7 Kulturmiljö	Länsstyrelseinstruktion
3B4 Gotland, samverkansråd vid Statens kulturråd,	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamheten består av tillsyn och tillstånd enligt kulturmiljölagen och miljöbalken, samt prövning av kulturmiljöbidrag till vård, information, kunskapsuppbyggnad och tillgänglighetsåtgärder. Kulturmiljöhänsyn tas till stor del i annan lagstiftning än i kulturmiljölagen. Samverkan genom dialog är ett viktigt verktyg för att främja, utveckla och förnya kulturmiljöarbetet i samverkan med länets aktörer.

Varje länsstyrelse har tagit fram en kulturmiljöstrategi där prioriteringar anges.

De fyra nationella kulturmiljömålen är:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöarbetet utgår också från fyra prioriterade miljö kvalitetsmål: God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar.

Regionala prioriteringar och uppdrag

I enlighet med regleringsbrevsuppdraget 3B4 har Länsstyrelsen i Gotlands län genom länsrådet deltagit i samverkansrådet vid Statens kulturråd tillsammans med Kulturrådet, Konstnärskommittén, Kungliga biblioteket, Statens konstråd, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska filminstitutet.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Kulturmiljö (43)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	7,2	6,6	6,0
Antal årsarbetskrafter kvinnor	5,4	4,9	4,0
Antal årsarbetskrafter män	1,7	1,8	2,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	898	904	757
Antal beslutade ärenden	888	913	757
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	-	-	2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	9 212	7 804	7 336
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 590	8 500	9 323

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal registrerade fornlämningar, exkl marina lämningar (st)	Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas	Skydd av fornlämningar och deras kulturhistoriska information.	Fornreg ¹⁾		14 049	13865	13804

1) Register, Riksantikvarieämbetet.

Antalet inkomna arkeologirelaterade ärenden har minskat något under 2023 jämfört med 2022. Det är dock ett fortsatt högt ärendetryck. Genom ett mer strategiskt arbete med handläggning har ärendebalansen minskat under 2023 jämfört med tidigare år. Beslutstakten och antalet beslutade ärenden inom denna ärendetyp är fler än antalet inkomna ärenden. Antalet kyrkorelaterade ärenden har ökat under året.

I Länsstyrelsens översyn av riksintresseanspråk för kulturmiljövård har beslut fattats om revidering av två områden. Ytterligare sex områden och två tematiska anspråk om sammanlagt 83 delområden är skickade till Riksantikvarieämbetet för beslut.

Resultatredovisning

Länsstyrelsen har tillsammans med Region Gotland stärkt kompetensen om världsarvets utmaningar i länet. Den periodiska rapporteringen, projekt och erfarenhetsutbyten har bland annat resulterat i en omorganisering av världsarvsrådet. Den nya organiseringen kommer att stärka den strategiska styrningen och skapa förutsättningar för ett mer tillfredställande uppsikts- och tillsynsarbete.

Information om Länsstyrelsens arbete med skydd av kulturegendom enligt 1954 års Haagkonvention har fortsatt att efterfrågats på nationell nivå. Under året har vi spridit och delat våra erfarenheter på bland annat den kyrkliga kulturarvskonferensen och det årliga årsmötet för kulturmiljöforum samt presenterat arbetet för kulturdepartementet. Genom att sprida goda exempel skapar Länsstyrelsen förutsättningar för genomförande i fler län och bidrar till mer enhetliga bedömningar.

Länsstyrelsen har stärkt kompetensen i kulturmiljöärenden som kopplas till energiomställningen, särskilt vad gäller havsbaserad vindkraft. Länsstyrelsen har medverkat i flera stora samråd och beredningsärenden om havsbaserad vindkraft. Under året har antalet samråd om ytstora solcellsparker ökat. Genom regional kompetensutveckling och nationellt stöd ges förutsättningar att utreda möjlig samexistens och förutsättningar till energiomställning med hänsyn till kulturmiljövärden.

2023 har Länsstyrelsen påbörjat implementeringen av det regionala handlingsprogrammet för arkeologi. Insatserna syftar till att öka kunskapen om länets fornlämningsmiljöer. En öppen dialog om antikvariska frågor ökar kvaliteten på utredningar och beslutsunderlag. Under året har Länsstyrelsen varit mer aktiv i att kommunicera insatser och genomförda åtgärder inom verksamhetsområdet. En av årets kommunikationsinsatser har fått stor nationell spridning och har därigenom spridit kunskap kring hur allmänheten ska gå tillväga när ett fornfynd hittas.

Under året har den målstyrda tillsynen av länets byggnadsminnen prioriterats. Arbetet har resulterat i att 56 av länets 382 byggnadsminnen har tillsynats. Tillsynen ger en aktuell bild av byggnadsminnenas skick och eventuella behov av åtgärder och bidrar också till en ökad dialog med ägare och förvaltare. Den uppföljande tillsynen har i ett fåtal ärenden resulterat i föreläggande.

Länsstyrelsen har informerat om lagstiftningen om förvaltning och bevarande av skyddade begravningsplatser. Tillsyn av begravningsplatserna har lett till en tydligare bild av pastoratens förvaltning av tillbakalämnade och kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar. Arbetet syftar till att öka förståelsen för att kulturmiljölagen och begravningslagen gäller parallellt på begravningsplatserna.

Den händelsestyrda tillsynen av fornlämningar har resulterat i flera åtalsanmälningar där skada på fornlämning har upptäckts. En anmälan resulterade i en dom om grovt fornminnesbrott.

Länsstyrelsen har under året vårdat och förbättrat tillgängligheten till länets kulturmiljöer genom bland annat röjningsinsatser och uppdatering av ledmarkeringar. Den interna samverkan hos Länsstyrelsen avser att ge en mer effektiv förvaltning och skapa förutsättningar för ökad tillgänglighet, kunskap och delaktighet kopplat till länets kultur- naturmiljöer.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har utifrån våra prioriteringar fullföljt uppdragen inom tillsyn och tillstånd enligt kulturmiljölagen och miljöbalken, samt prövning av kulturmiljöbidrag till vård, information, kunskapsuppbyggnad och tillgänglighetssatsningar med ett överlag **gott** resultat. Länsstyrelsens strategiska prioriteringar har gett utrymme för att utveckla verksamheten bland annat inom världsarvsarbetet, riksintressen samt tillgängliggörandet av länets kulturmiljöer.

Det finns fortsatta **utvecklingsbehov** kopplat till måluppfyllelse inom ärendehandläggningen samt inom kyrkorelaterade ärenden. Det pågår ett arbete för att utreda om det går att effektivisera handläggningen ytterligare då det fortsatt finns behov av att minska ärendebalansen inom arkeologi och kyrkorelaterade ärenden.

Samhällsskydd och beredskap

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p8 Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Länsstyrelseinstruktion
7§ Geografiskt områdesansvar m.m.	Länsstyrelseinstruktion
7 b § Beredskapsmyndighet	Länsstyrelseinstruktion
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar och totalförsvaret. Nedanstående punkter sammanfattar de viktigaste uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska genom sitt geografiska områdesansvar:

- Vara sammanhållande inom krisberedskapen före, under och efter en kris inom sitt geografiska ansvarsområde och verka för en gemensam inriktning och vidta nödvändiga åtgärder.
- Vara länets högsta civila totalförsvarsmyndighet i händelse av höjd beredskap. Detta innefattar bland annat att samordna de civila försvarsåtgärderna och verka för att sådan verksamhet, hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna, bedrivs med enhetlig inriktning. Vidare ska länsstyrelserna i samråd med Försvarsmakten och med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att det civila och det militära försvaret samordnas.
- I samråd med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.
- Ansvara för räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning.
- Ansvara för att ständigt ha en tjänsteman i beredskap och en förmåga att snabbt upprätta en krisledningsorganisation och vid behov en krigsorganisation.
- Ansvara för uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- Ansvara för att bevaka riskhänsyn i samhällsplaneringen.
- Hantera uppdrag enligt Sevesolagen.

Målet för *Seveso-tillsynen* är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt att säkerställa en nödvändig skyddsnivå ur miljö- och säkerhetssynpunkt. Att säkerställa att den kommunala räddningstjänsten har

kunskap, bemanning och beredskap för Seveso-olyckor är också en viktig målsättning.

Målet för *skydd mot olyckor* är att, med hänsyn till de lokala förhållandena, i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Målen för samhällets *krisberedskap* är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när olyckor och krissituationer inträffar.

Mål för det *civila försvaret* är att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred
- bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser med tillgängliga resurser.

Målet för samhällets *totalförsvär* är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen har i verksamhetsplanen 2023 antagit följande strategiskt mål som är väsentligt för arbetet inom samhällsskydd och beredskap:

- Länsstyrelsen leder ett effektivt och robust totalförsvär av Gotlands län.

Ett prioriterat målområde inom det strategiska målet har varit att förbättra strukturer inom ledning och samverkan för planering och operativ hantering av samhällsstörningar. Länsstyrelsen har därför under året slutfört och tillsammans med Region Gotland, Polismyndigheten och Försvarsmakten fastställt en ny samverkansstruktur i. Utveckling av länets övningsverksamhet har stått i fokus med målbild att särskilt skapa effekt inom CBRNE-området för länets aktörer.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Samhällsskydd och beredskap (45-46)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	14,9	11,3	16,6
Antal årsarbetskrafter kvinnor	9,3	7,3	11,0
Antal årsarbetskrafter män	5,6	4,1	5,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	149	137	117
Antal beslutade ärenden	117	126	95
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	4	18
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	22 394	16 160	21 342
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	143	240	1 450

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Under året har flera rekryteringar genomförts i syfte att nå effekt i arbetet inom samhällsskydd och beredskap. När utvecklingssatsningen (regeringsuppdrag 2017 – 2021 angående totalförsvarsutveckling) avslutades år 2022 sjönk antal årsarbetskrafter till följd av naturliga avgångar. Utifrån myndighetens strategiska mål inom totalförsvaret samt nationella uppdrag och satsningar har flera insatser genomförts under 2023 vilket bland annat resulterat i en ökning av antalet årsarbetskrafter.

Av liknande orsak förklaras skillnaderna avseende verksamhetskostnader mellan åren. Efter att kostnaderna först minskade under 2022 som en följd av utvecklingssatsningens avslut tilldelades Länsstyrelsens under 2023 särskilda medel för arbete med civilt försvar i och med den nya nationella beredskapsstrukturen. Dessa medel möjliggör att de särskilda satsningar som genomfördes under utvecklingssatsningen kan bli permanenta. Satsningar genomförs över hela myndigheten för att kunna arbeta med beredskapsfrågor och totalförsvaret; allt i syfte att Länsstyrelsen ska kunna verka som högsta civila totalförsvarsmyndighet inom sitt geografiska områdesansvar. Som exempel kan nämnas rekrytering av krigstjänsteveterinär vid landsbygdsenheten, och förstärkning för stödresurser på myndighetsövergripande nivå där rekryteringsprocessen startade under slutet av året och resurserna förväntas vara på plats under 2024.

Resultatredovisning

Övergripande inom verksamhetsområdet

Under år 2022 genomfördes en organisationsförändring på myndigheten där enheten för samhällsskydd och beredskap inrättades. Bakgrunden är flertalet nya uppdrag som har tillkommit på nationell nivå de senaste åren och myndighetens erfarenheter från utvecklingssatsningen. Myndigheten har i sitt strategiska arbete genomfört stora satsningar inom samhällsskydd och beredskap för att skapa effekt i arbetet.

Erfarenheterna från den särskilda utvecklingsatsningen som genomfördes under 2017-2022 har burits in i den nya nationella beredskapsstrukturen med sex civilområden och tio sektorsansvariga beredskapsmyndigheter. Samarbetet inom östra civilområdet, Stockholms län och Gotlands län, har utvecklats positivt med en nära samverkan mellan civilområdeskansli och länsstyrelserna.

Riskhantering och säkerhet

Länsstyrelsen har under året vidareutvecklat sitt systematiska arbete med säkerhetsskydd utifrån säkerhetsskyddslagstiftningen. Säkerhetsskyddsanalyser har tagits fram i syfte att öka effekten och precisionen i de säkerhetsskyddsåtgärder som görs. Sårbarheter har identifierats i den säkerhetskänsliga verksamheten och fokus har legat på att åtgärda dessa inom ramen för säkerhetsskyddsplanering. Kontinuitetshanteringsarbetet har mynnat ut i behovsanalys för att styra och prioritera kommande års arbete med att stärka Länsstyrelsen som högsta civila totalförsvarsmyndighet.

Resultaten från arbetet med riskanalys och riskhantering, utifrån förordning (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering, har omhändertagits och ökat myndighetens förmåga att identifiera och reducera risker i verksamheten.

Skydd mot olyckor och räddningstjänst

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att uppdatera sin beredskapsplanering med CBRNE-frågor i enlighet med kraven i ny förordning. Arbetet har drivits i ett särskilt CBRNE-nätverk i länet under ledning av Länsstyrelsen. Arbetet har tydligt ökat länets förmåga att hantera utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning. Länsstyrelsen har stärkt sin förmåga att ansvara för räddningstjänst och sanering efter en kärnteknisk olycka. Regelbundna strålningsmätningar har genomförts och en organisation för mätning och sanering har börjat byggas upp.

Även under 2023 har skogsbrandsbevakning genomförts som ett led i att förebygga och förhindra skogsbränder. Länsstyrelsen har haft en nära samverkan med räddningstjänsten, Region Gotland, för att upptäcka risk för skogsbrand. Civilområdesansvarig länsstyrelse kommer att ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst och länsstyrelserna i Stockholms län och Gotlands län har samverkat i planeringen av hur övertagandet skulle kunna genomföras.

Länsstyrelsen har under året även samverkat med räddningstjänsten vid Region Gotland kring räddningstjänstens roll under höjd beredskap.

Ledningssystem, samband och signalskydd

I nära och god samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har en rad förmågehöjande åtgärder genomförts vid ledningsplatser, vilket resulterat i en ökad förmåga för myndigheten att fullgöra sitt uppdrag i hela hotskalan.

Ett regionalt RAKEL-samarbete i länet har ökat samordningen av sambandstjänsten och även bidragit till stärkt sambandsförmåga och ökad säkerhet. Personal på Länsstyrelsen har genomfört utbildningsinsatser på myndigheten i syfte att stärka sambandstjänsten inom RAKEL.

En fortsatt hög hotbild mot länets totalförvarsplanering och det förändrade säkerhetspolitiska läget i Östersjön har föranlett förstärkningar i myndighetens signalskyddsverksamhet. Den regionala samverkan inom signalskydd med aktörer i länet som bedriver signalskyddsverksamhet har fördjupats. Sambandsprov och övningar har genomförts under 2023. Arbetet med att stärka en utökad signalskyddsorganisation internt på myndigheten har fortsatt.

Övning och utbildning

Länsstyrelsen har inom ramen för kärnkraftsövning 24 (FENIX) genomfört övning med hela myndighetens krisledningsorganisation. Målen för övningen har uppnåtts och resulterat i en ökad förmåga att leda och hantera en CBRNE-händelse. Även andra aktörer i länet har deltagit i övningen, vilket på ett positivt sätt bidragit till samordning inom länet för att kunna hantera en kärnteknisk olycka. Länsstyrelsen har även deltagit i övning inom ramen för regeringsuppdrag att pröva förmågan till rapportering under höjd beredskap, i samverkan med regionala aktörer, MSB och civilområdeskansliet. Övningen har stärkt förmågan till rapportering under höjd beredskap.

Under året har Länsstyrelsen genomfört totalförvarsinformation för all personal vid myndigheten med teman som krigsorganisation, krigsplaceringar och det nya beredskapssystemet i syfte att skapa förståelse, förankring och framdrift i arbetet internt på myndigheten.

Civilt försvar och totalförsvaret

Nära samverkan och samarbete har genomförts med Region Gotland för att stödja Region Gotland i arbetet med planeringen för totalförsvaret, till exempel genom stöd inom säkerhetsskydd, signalskydd, personalförsörjning och krigsorganisation samt beredskap för kärnteknisk olycka.

Integrering av jämställdhets- och MR-perspektiv i totalförvarsplaneringen och ett rättighetsbaserat arbetssätt har fortsatt under året. Regleringsbrevs-uppdraget *Rätt att försvara* har fokuserat på att utbilda personal i myndighetens kris- och krigsorganisation i syfte att belysa vikten av rättighetsperspektiv i arbetet med totalförsvaret. Inom ramen för uppdraget har Länsstyrelsen i Gotlands län genomfört en intern utbildning som har bidragit till att öka länsstyrelsens förmåga att efterfråga information, göra analyser och fatta beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas vid krissituationer och under höjd beredskap. Det länsstyrelsegemensamma arbetet med uppdraget redovisas mer utförligt i *Bilaga E*.

Inom ramen för den nya samverkansstrukturen har Länsstyrelsen stärkt samverkan med bland annat Försvarsmakten, Polismyndigheten och Region Gotland. Ett chefsforum för totalförsvaret har etablerats liksom ett totalförvarsråd. Inrättandet av en ny samverkansstruktur har ökat förmågan till samordning av olika aktörers uppdrag inom totalförsvaret och stärkt möjligheten till informationsdelning, även av säkerhetsskyddsklassificerad information. Nyckelaktörer inom det gotländska näringslivet är en självklar del i Totalförvarsrådet. I detta forum har även övning genomförts.

Under året har arbetet med dricksvatten förstärkts genom de olika regleringsbrevsuppdragen inom området, vilket har avspeglats i arbetet hos såväl myndigheten som i länet. Samarbetet med Region Gotland har stärkts särskilt tydligt inom dricksvattenområdet med fokus på kontinuitetshantering av dricksvatten genom nödvattenplanering. I november upptäcktes en förorening i en dricksvattentäkt på Gotland som påverkade en stor del av länets befolkning. Den inträffade krisen visade vikten av en fungerande nödvattenplanering och behovet av kontinuitetshantering. Den visade också hur en sammanhållen beredskapsplanering underlättar hanteringen vid en inträffad kris där samverkansstrukturer redan finns uppbyggda. Länsstyrelsens arbete med beredskapsplanering och samverkansstrukturer har haft effekt men behöver fortgå för att möta länets behov och utmaningar.

Även frågor kopplat till livsmedelsförsörjning och beredskap har fått ett större fokus under året. Genom en särskild satsning har en krigstjänsteveterinär kunnat rekryteras till myndigheten. Det samordnade arbetet inom livsmedelsförsörjning och dricksvatten har bidragit till stringens i framdriften. Givet Gotlands geografiska läge och stora utmaningar kopplat till torka och vattenbrist kommer dessa frågor, vara en fortsatt prioriterad fråga, inte minst utifrån ett beredskapsperspektiv.

Länsstyrelsen har även arbetat med beredskapsfrågan kopplat till energi. Gotlands sårbarheter ur beredskapsperspektiv och det militärstrategiska läget kopplat till NATO har tydliggjorts i samband med högnivåmöte om energi. Vikten av en robust reservkraftförsörjning i länet har blivit tydlig inte minst i ljuset av sabotage mot undervattenskablar i Östersjön. För att möjliggöra ö-drift behöver reservkraftkapaciteten stärkas på Gotland och drivmedelslagring behöver finnas för att garantera en robust energiförsörjning. Sårbarheterna i energiförsörjningen behöver reduceras genom att förstärka reservkraftkapaciteten på Gotland.

Under året har stort fokus legat på att utveckla arbetet med en samlad regional civil lägesbild för totalförsvaret på Gotland. Det har lett till en ökad förmåga att dela information mellan aktörer i länet och mellan regional och nationell nivå, däribland MSB och civilområdeskansliet. I lägesbildsarbetet har indikatorer utvecklats för att kunna upptäcka förändringar i den regionala hotbilden över tid. Målbilden är att länets aktörer, inte minst under ledning av Länsstyrelsen och Försvarmakten, ska kunna agera snabbt vid en förändrad hotbild. Incidenter har, som ett resultat av detta arbete, upptäckts och kunnat hanteras i nära dialog mellan länets aktörer.

Ett fokusområde under året har varit framdriften av frågan om reservhamn för Gotland, vilket redovisas mer utförligt i den myndighetsövergripande redovisningen.

Analys av vad ett kommande svenskt NATO-medlemskap innebär för Gotland har påbörjats i samverkan med länets aktörer.

Krisberedskap

Myndighetens tjänsteperson i beredskap (TIB) har hanterat ett antal störningar i länet vilka har föranlett behov av samverkanskonferenser med länets aktörer. Den så kallade ISK-strukturen – regelbunden veckovis samverkan mellan TIB-funktioner i länet – har under året stärkts med aktör från näringslivet. Förmågan att hantera en samhällsstörning har ökat för såväl den egna myndigheten som för länets aktörer.

Ett konkret exempel var hanteringen av föroreningen av dricksvattentäkten som inträffade i november. Den akuta situationen hanteras i stor utsträckning av Region Gotland men delar av Länsstyrelsens krisledningsorganisation aktiverades. Hanteringen av denna händelse har underlättats av det samordnande planeringsarbete som Länsstyrelsen håller samman regionalt inom livsmedelsförsörjning och dricksvatten.

Länsstyrelsen har även varit med, som värd eller deltagare, i en rad arrangemang med totalförsvaret och beredskap i fokus. JEF-mötet i oktober på Gotland och Almedalsveckan är två tydliga exempel där Gotlands strategiska läge ur ett totalförsvarsperspektiv har belysts.

Länsstyrelsen har även redovisat förmågeanalys till såväl MSB som Försvarsmakten, som ett led i en kartläggning av totalförsvarets nuvarande förmåga att möta säkerhetspolitiska hot.

Seveso

Tillsynsbesök har utförts inom ramen för sevesoverksamheten i samverkan med räddningstjänsten, Region Gotland. Länsstyrelsen har internt stärkt samarbetet och samordningen mellan enheten för samhällsskydd och beredskap och miljö- och vattenenheten. Bedömningen är att gällande lagstiftning för området följs samt att samverkan mellan olika aktörer är god.

Resultatbedömning

Den samlade resultatbedömningen är **gott** för hela området samhällsskydd och beredskap. Myndighetens strategiska mål i verksamhetsplanen gällande totalförsvaret med tre prioriterade målområden har tydliggjort myndighetens ambitionsnivå inom hela verksamhetsområdet. Bedömningen är att resultatet avspeglar sig i myndighetens satsningar inom samhällsskydd och beredskap.

Den nya samverkansstrukturen har fördjupat samverkan och samarbete i länet inom krisberedskap och totalförsvaret. Chefsforum för totalförsvaret och beredskapssamordning har bidragit till att skapa samsyn i prioriterade regionala satsningar inom civil beredskap. Samarbetet har fördjupats och den positiva utvecklingen hämtar kraft ur de senaste årens riktade arbete med totalförsvaret på Gotland.

Övningsverksamhet på olika ledningsnivåer har givit värdefulla lärdomar för den framtida förmågeökningen inom länet. Ökat samarbete och samverkan inom länet har bidragit till att uppnå målen för samhällets säkerhet. Ett fördjupat samarbete med näringslivsaktörer inom Totalförsvarsrådet bidrar till en integrering av näringslivets mycket viktiga roll i totalförsvaret.

Inom försörjningsberedskap och lagerhållning finns tydliga utmaningar och **utvecklingsbehov**. Flertalet föreslagna åtgärder är beroende av beslut på nationell nivå. I myndighetens verksamhetsplanering och länets strategiska regionala inriktning finns försörjningsberedskap som ett av de högst prioriterade områdena där dricksvatten i länet är särskilt angeläget. Gotlands utsatta och samtidigt, ur ett militärt perspektiv, geostrategiska ö-läge adresserar vikten av tydlig förmågeökning inom försörjningsberedskap och lagerhållning.

Samarbetet inom det östra civilområdet har utvecklats starkt och kontinuerlig samverkan bidrar till ökad förmåga för totalförsvaret inom hela civilområdet.

Naturvård och miljöskydd

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Länsstyrelseinstruktion
6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Länsstyrelseinstruktion
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Regleringsbrev
1A5 Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning m.m.	Regleringsbrev
1A6 PFAS - övervakning, inventering och kartläggning m.m.	Regleringsbrev
1A7 Förorenade områden	Regleringsbrev
1A8 Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet	Regleringsbrev
1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Regleringsbrev
1B1 Naturvård - regional samordning och ledning	Regleringsbrev
1B2 Restaurering ängs- och betesmarker - nationellt program	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna det regionala miljömålsarbetet, utarbeta åtgärdsprogram samt följa upp och redovisa det regionala läget för miljömålen. De ska också utarbeta miljöövervakningsprogram och genomföra miljöövervakning.
- Samordna och stimulera arbetet med de nationella friluftslivsmålen samt samordna, stimulera och lämna bidrag till lokala naturvårdssatsningar och vattenvårdsprojekt.
- Skydda områden och arter genom bland annat beslut om områdesskydd samt utarbetande av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.
- Bevara och förvalta naturvärden i skyddade områden.
- Besluta om tillstånd och dispenser för naturskydd, skydd för djur och växtarter, terrängkörning och vilthägn samt ansvara för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.
- Ansvara för provning och tillsyn av vattenverksamhet och markavvattning.
- Samordna vattenförvaltningsarbetet genom de fem vattenmyndigheterna.
- Ansvara för samråd, yttranden och tillstånd för mineralfyndigheter, miljöfarlig verksamhet, kemiska produkter och avfall.

- Planera och genomföra tillsyn och ansvara för regional samordning och tillsynsvägledning samt vidareförmedling av statliga bidrag.
- Samordna, följa upp och utvärdera kommunernas tillsynsverksamhet inom miljö- och hälsoskydd.
- Kartlägga, undersöka, utreda och riskklassa förorenade områden.
- Genomföra restaurering av försurade, näringsrika och värdefulla vatten.

Generationsmålet är det övergripande målet för *miljöpolitiken* och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Utöver *miljömålen* och dess preciseringar är nedanstående nationella mål av väsentlig betydelse för länsstyrelsernas miljöarbete:

- Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken.
- Tillsyn ska ske i sådan omfattning att den bidrar till att regelefterlevnaden överlag är god och att alla inkommande ärenden handläggs med tillfredsställande kvalitet.
- En effektiv och enhetlig miljötillsyn är avgörande för att säkerställa att en hållbar utveckling främjas som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.
- Tillsynsvägledande myndigheter ska aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning. Länsstyrelserna ska ge tillsynsvägledning i länet.
- Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.
- Samtliga omprövningar av vattenkraft ska genomföras under 2022-2042.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen har i verksamhetsplanen 2023 antagit följande strategiskt mål som är väsentligt för arbetet inom naturvård och miljöskydd:

- Länsstyrelsens insatser för mark- och vattenanvändning i Gotlands län är väl avvägda utifrån ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt perspektiv.

Det strategiska målet har gällt för hela myndigheten vilket inneburit att flera enheter har arbetat med mål och aktiviteter inom området.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Naturvård och miljöskydd (50–58)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	47,2	52,7	46,8
Antal årsarbetskrafter kvinnor	27,6	30,8	27,5
Antal årsarbetskrafter män	19,6	21,8	19,3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 429	1 714	1 570
Antal beslutade ärenden	1 452	1 682	1 360
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	71	53	54
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	93 479	101 250	86 068
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	9 361	11 409	9 903

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antal årsarbetskrafter är ungefär detsamma som tidigare år. En viss personalomsättning i slutet av året ger utslag i resultatet med en antydan till minskning. Ersättare har stundtals varit svårt att rekrytera men flera nya medarbetare är på ingång i början av 2024.

Antal inkommande och upprättade ärenden har minskat med 285 ärenden under 2023 jämfört med 2022. Minskningen består främst av att färre ärenden har upprättats under året, där ärenden inom (51) Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden utgör den största minskningen med 175 färre ärenden. Minskningen av anslagen för skötsel av skyddade områden ledde till betydligt färre upphandlingar och därmed upprättade avtal, jämfört med året innan. Effekten har blivit att färre entreprenörer har kunnat anlitas för skötselåtgärder för utförande av röjning, stängsling och upprustning av friluftslivsanordningar i våra skyddade områden. Inom Miljöfarlig verksamhet (55) och Förorenade områden (57) har det skett en stor procentuell minskning av upprättade ärenden vilket delvis förklaras av en personalrotation.

Beslutstakten (andel beslutade av inkomna och upprättade ärenden) ligger kvar på en fortsatt hög nivå under 2023. Antalet beslutade ärenden inom prövning och tillsyn för skydd av naturen (52) ökade och har medfört att ärendebalansen minskat på området jämfört med föregående år. Däremot minskade antalet beslut inom skydd och förvaltning (51), vilket ökat på ärendebalansen. Dessutom har antal ej beslutade ärenden äldre än två år ökat med cirka 30 procent. Ökningen beror till stor del på att myndigheten prioriterat handläggning i stora komplicerade ärenden där personalresurser med naturvårdskompetens har behövts tas i anspråk.

Utbetalda medel har minskat med cirka 2 miljoner kronor, vilket till största del förklaras av att tillgängliga medel för utbetalning av bidrag har minskat. Utbetalning av bidrag till statliga verk har dock kompenserats en del, främst inom området förorenade områden. LOVA-bidrag som lämnas till ideella föreningar och kommuner har ökat från cirka 1,6 miljoner för år 2022 till cirka 2,5 miljoner 2023.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal miljöfarliga verksamheter där ursprungstillståndet är från Miljöskyddslagen (st)	Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken	Miljöprövning	NikITA1)	0	7	7	7
Areal strikt skyddad natur (nationalparker (NP), naturreservat (NR), naturvårdsavtal (NVA), biotopskyddsområden (BSO)) (ha)	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6§ länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret)2)		95 526	95 193	96 602

- 1) Ärendesystem, Länsstyrelsen
- 2) Utdrag från Naturvårdsverkets system

Antalet miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt äldre miljölagstiftning (miljöskyddslagen) är fortsatt sju stycken. Tillsynen över sex av de sju verksamheterna är övertagen av kommunal myndighet. Länsstyrelsen ser inga möjligheter att driva frågan om omprövning av dessa. Vad gäller den verksamhet som Länsstyrelsen har tillsyn över (Nordkalk AB) har frågan om omprövning tagits upp flera gånger i samband med tidigare omprövningar av delar av verksamheten. I pågående tillståndsprövning av förlängt tillstånd till täktverksamhet påtalar Länsstyrelsen fortsatt att det äldre tillståndet bör prövas om i enlighet med miljöbalkens regler. Prövningen pågår och mark- och miljödomstolen beslutar i målet.

Arealen för skyddad natur har ökat med cirka 330 hektar från 2022. Ökningen består bland annat av en utökning av reservatet i Hejnum Kallgate. Arbetet pågår kontinuerligt med att skydda ytterligare natur, både på land och till havs.

Det bör kommenteras att tabellen visar en minskning av skyddad areal jämfört med 2021, vilket beror på att instruktionen då var att även redovisa skogliga biotopskydd, beslutade av Skogsstyrelsen.

Resultatredovisning

3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Redovisning av Länsstyrelsens arbete med 3§ p9 i länsstyrelseinstruktionen utgörs av hela avsnittet för Naturvård och miljöskydd.

6§ Generationsmål för miljöarbetet och miljökvalitetsmål

Länsstyrelsen har följt upp miljömålen på regional nivå enligt anvisningar från Naturvårdsverket. Rapporten *Miljökvalitetsmålen Gotland 2023* - den regionala årliga uppföljningen, förmedlar en helhetsbild av miljötilståndet och den mängd åtgärder och insatser som görs för miljömålen av olika aktörer i länet. Integrering av tvärperspektiv såsom folkhälsa, friluftsliv, klimatanpassning och jämställdhet i uppföljningen har breddat hållbarhetsdimensionerna. Av rapporten framgår vilka resultat olika aktiviteter förväntas ge i miljön.

Inom miljömålsarbetet har Länsstyrelsens arbetssätt med bred spridning av ansvaret för miljömålen i organisationen lett till en höjd kunskapsnivå och medvetenhet på myndigheten. Det har medfört att medarbetare lättare kan lyfta dem i olika sammanhang och därmed bidra till att öka takten i åtgärdsarbetet och att miljömålen som styrande mål i förlängningen även förmedlas externt. I juni genomfördes en intern kompetensutvecklingsinsats med fokus på ången och betesmarker för att bredda kunskapen om deras särart och vilka bidrag och stöd som finns för att bevara dem, och därmed även biologisk mångfald, kulturmiljöer och livsmedelsproduktion. Länsstyrelsen har under året spridit goda exempel på åtgärder via webb och sociala medier vilket bidragit till att inspirera fler till åtgärdsarbete.

Länsstyrelsen i Gotlands län har under 2023 deltagit i de av RUS (Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet) och Naturvårdsverket anordnade aktiviteter som miljömålsdagarna, Nobelmötet och möte om bättre koppling mellan miljöövervakning och miljömål. Genom det här länsstyrelsegemensamma arbetet kan länsstyrelserna inspirera varandra och även effektivisera gemensamt arbete.

Resultat som avser Länsstyrelsens externa arbete och arbete med åtgärdsprogram redovisas mer utförligt under *Generationsmålet, miljö- kvalitetsmål och Agenda 2030* i den myndighetsövergripande redovisningen.

Miljöövervakning

Under året har delar av det beslutade 6-årsprogrammet för regional miljöövervakning genomförts. Några delar har prioriterats ned på grund av minskade medel. Miljöövervakningen bidrar till kunskapsunderlag för hur tillståndet är i länet och uppföljning av miljömålen. Den fungerar även som underlag för samhällsplanering. Länsstyrelsen i Gotlands län samarbetar med andra länsstyrelser för att få bättre statistiska underlag och kunna ta fram gemensamma rapporter.

Länsstyrelsen har i år genomfört övervakning för att få underlag till statusklassning enligt vattendirektivet. Exempelvis har mätningar i ytvatten genomförts avseende bekämpningsmedel och näringsämnen och provfisken har genomförts.

För hav och kust har fokus varit på kemi och plankton i kustnära vatten samt bottenfauna. Yngelinventering i vikar visade på generellt sett färre yngel av gädda och abborre än tidigare. Resultat från PFAS-analyser av de abborrar som

samlades in från Slite hamn under 2022 har kommit in. Olika PFAS detekterades men i halter under gränsvärdet. Mätningarna ger en bild av och ett tidsperspektiv på havsmiljön och påverkan från mänskliga faktorer som miljögifter och näringsämnen.

I grundvattnet mäts både grundvattennivåer och kemikalier. Under 2023 har en större undersökning av källor gjorts med analyser av bland annat PFAS och bekämpningsmedel. Den visar att många av källorna och därmed grundvattnet är påverkat av både PFAS och bekämpningsmedel.

Som del i den regionala övervakningen har Länsstyrelsen startat övervakning av den akut hotade östersjötummlaren i länet. Övervakningen ger oss ett kunskapsunderlag i arbetet med att bilda marina skyddade områden och i provningar inom det berörda havsområdet.

Skydd av områden och arter

Under 2023 påbörjades ett internt arbete på myndigheten för att klargöra regionala prioriteringar i Länsstyrelsens områdesskyddsarbete 2025 då beslut om en ny nationell strategi för formellt skydd av skog väntas. Arbetet syftar till att beskriva hur Länsstyrelsen avser att arbeta övergripande med strategiska frågor i det regionala skyddsarbetet samt fungera som ett internt verktyg för samförstånd om inriktningen på områdesskyddsarbetet.

Under året har Länsstyrelsen genomfört en kommunikationsinsats om resultatet från Länsstyrelsens inventeringar av skyddsvärd skog. De senaste fyra årens inventeringar sammanställdes och åskådliggjordes i öppna kartdata och rapporterna från inventeringen skickades ut till berörda skogsägare. Länsstyrelsen ordnade även flertalet möten, både digitalt och på olika platser på ön, dit skogsägarna kunde komma för att få information och direkt ställa frågor. Skogsstyrelsen i Stockholm-Gotlands distrikt deltog på mötena. Resultatet av kommunikationsinsatsen är att markägare inom de berörda värdeetrakterna fått information som de behöver för att planera var naturvårdsinsatser respektive produktionshöjande åtgärder bäst görs på landskapsnivå. Arbetet resulterade dessutom i att så väl intresseanmälningar om formellt frivilligt skydd som avverkningsanmälningar har inkommit i områden med kända höga naturvärden som identifierats i inventeringen. Länsstyrelsen har prioriterat resurser för att ta hand om dessa ärenden, men har inte kunnat fortsätta med kartläggningen av återstående värdeetrakter. Kunskap om naturvärden i de värdeetrakter som ännu inte inventerats är därför fortsatt begränsade. Det innebär i förlängningen att skogsägare själva får skaffa sig kunskap om naturvärdena om avverkningar i dessa värdeetrakter ska ske.

I samverkan mellan Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen har cirka 20 ärenden som rör åtgärder i skogar med höga naturvärden hanterats under året. Utgången i ärendena har varierat från utredning om strikt områdesskydd (biotopskydd och naturreservat) till kalhyggesbruk. Arbetet har medfört att flera hot mot biologiskt värdefulla skogar har kunnat hanteras, och i vissa fall avvärjas genom att markägaren antagit erbjudande om områdesskydd. Ärendena är händelsestyrda och myndigheten behöver ha beredskap att hantera dessa. Skogar med höga naturvärden avverkas fortfarande, trots

ambitionen i regeringspropositionen att inga skyddsvärda skogar ska avverkas (prop. 2021/22:58). Inga frivilliga avsättningar har noterats av myndigheten.

Länsstyrelsen har fattat beslut om bildande av ett nytt naturreservat (Brajdgat-skogen) och två utvidgningar av befintliga reservat (Maldes och Hejnum Kallgate). Samtliga områden innehåller kalkbarrskog med höga naturvärden. Under året har också flera överenskommelser skrivits med markägare för marker som framgent kommer att få ett skydd som naturreservat.

Regeringen har beslutat om tre överklagade reservat som därigenom blivit gällande. Arbete med att se över föreskrifter och ersätta markägare för äldre tiders uteblivna intrång i Hall-Hangvar har pågått löpande, liksom översynen av reservatet Närsholmen som är ett populärt besöksmål.

Länsstyrelsen har Naturvårdsverkets uppdrag att vara den regionala utföraren i arbetet med att bilda en ny nationalpark på norra Gotland runt sjön Bästeträsk. Nationalparksprojektet bedrivs i samverkan mellan Naturvårdsverket, Länsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och Region Gotland. Under året har förslag till föreskrifter tagits fram och en skötselplan har påbörjats. Planering av vandringsleder, entréer och andra anordningar för att kunna ta emot besökare pågår. Projektet har även förberett underlag inför att förslag på nationalpark ska skickas ut på remiss. Arbetet med områdesskydd på land har konkret bidragit till uppfyllandet av nationella och internationella mål då kalkbarrskogar är särskilt prioriterade till år 2030.

Under 2023 har Länsstyrelsen ökat kunskapen om våra marina områden och identifierat nya områden prioriterade för skydd (ca 100 100 hektar). Kunskapen om den hotbild som existerar för våra marina skyddade områden har ökat tillsammans med den interna kunskapen på myndigheten om hur förvaltning utförs.

Länsstyrelsen har tagit fram en hemställan till HaV om förbud mot bottentrålning i ett område på Gotlands östra kust, yttrande av *SOU Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden*. Därigenom har den interna och nationella kompetensen om funktionellt skydd samt kompetensen inom klimatanpassningar för skyddade områden ökat.

Genom att ha utvärderat förekomst av preciserade bevarandevärden i befintliga marina skyddade områden i länet har Länsstyrelsen ökat kunskapen om genomförandet av planen för marint områdesskydd. Skyddshandläggare har deltagit aktivt i flertal miljöprovningar under året vilket har stärkt skyddet av marina skyddade områden samt bevarande av arter som riskerar att påverkas av de planerade verksamheterna.

Bevarandeplaner Natura 2000-områden (1A4)

Gotland har inga Natura 2000-områden som berörs av arbetet inom den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften.

Strandskyddstillsyn samt tillsynsvägledning inom strandskydd (1A5)

Planerad tillsyn inom naturvårdsområdet har prioriterat tillsyn av strandskydd, där Länsstyrelsen haft en särskild satsning med en tillsynsvecka. Längs en

kuststräcka på norra Gotland erbjöds markägarna att delta vid tillsynen. Tillsynen visade att ett flertal byggnader och anläggningar har uppförts utan dispens. Berörda fastighetsägare har uppmanats att inkomma med förklaringar och eventuellt söka dispens i efterhand. Resultatet visar på ett stort behov av fortsatt planerad tillsyn inom strandskyddet.

Länsstyrelsen har haft en tillsynsvägledning gällande strandskydd för Region Gotlands plan- och bygglovshandläggare, där det bland annat klargjordes hur strandskyddet ska tolkas inom avstyckningsplaner.

Länsstyrelsen har under året även arrangerat ett informationsmöte om strandskyddslagstiftning och hur en ansökan går till. Mötet riktade sig till personer som planerar att bedriva verksamhet inom strandskyddade områden. Bedömningen är att mötet var uppskattat av de få verksamhetsutövare som deltog.

Naturvård - regional samordning och ledning (1B1)

Nedan redovisas Länsstyrelsens arbete med regleringsbrevsuppdraget 1B1. En stor del av Länsstyrelsens arbete inom naturvårdsområdet sker även inom ramen för andra uppdrag och redovisas då i särskild ordning till Naturvårdsverket och Klimat- och näringslivsdepartementet.

Prövning och tillsyn av skyddade områden och artskydd

Länsstyrelsen har under de senaste åren fått ökad kompetens inom prövning av verksamheter i havet till följd av medverkan i nya typer av ärenden. Det har resulterat i framtagandet av nya rutiner kring handläggningen och bedömning av hotade marina arter. I arbetet har även Länsstyrelsens roll i ärenden från Kustbevakningen om utländska fartygs forskning inom svensk ekonomisk zon tydliggjorts. En intern rutin för en mer rättssäker och effektiv ärendehantering har också tagits fram.

Under året har Länsstyrelsen lagt drygt 400 timmar på tillsyn inom skyddade områden, varav 250 av dessa gällde planerad tillsyn. Detta motsvarar ungefär hälften av vad som planerades i tillsynsplanen. År 2022 lades endast ett fåtal timmar på motsvarande planerad tillsyn. Ökningen beror på den satsning av tillsyn som gjordes inom strandskydd. Inom tillsyn av artskydd fattades beslut i 24 ärenden vilket är på samma nivå som år 2022.

Länsstyrelsen har under året haft ett relativt omfattande samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län, där myndigheterna har handlagt ärenden åt varandra gällande dispenser i skyddade områden där det förekommer risk för jäv, exempelvis där vi genomfört våtmarksåtgärder eller upprättat anordningar för besökare.

Vidareförmedling av statligt stöd

Inom den lokala naturvårdssatsningen, LONA, har flera projekt framskridit enligt plan. Två projekt inom våtmark avslutades under året, varav ett var ett

arbete i naturreservatet Paviken som utfördes i Sportfiskarnas regi. Region Gotland har avslutat ett inledande projekt gällande restaureringsbehov i våtmarker på regionens mark. Det följs upp med ett LONA-projekt för restaurering av fem utvalda våtmarker.

Årets projekt inom lokala åtgärder för bättre havs- och vattenmiljö, LOVA, har resulterat i algskördar på flera sandstränder. Effekten var en lokalt minskad övergödning i vikar samtidigt som skörden gav gödsel till åkrar. LOVA-stöd har också förmedlats till projekt med fokus på fiskevård som ska bidra till stabilare populationer av rovfisk såsom gädda och havsöring. Inom projekten har underlag tagits fram som Länsstyrelsen kan använda för fortsatta insatser och därigenom bidra till att uppnå miljömål som *Hav i balans*, *Levande kust och skärgård* samt *Levande sjöar och vattendrag*.

Samtliga projekt som under 2022 beviljades preliminära bidrag från 1:11-anslaget till projekt inom vattenhushållning och bättre dricksvattentillgång har slutförts under 2023. Inom de olika projekten har det gjorts investeringar och undersökningar samt tagits fram kunskapsunderlag som långsiktigt kan bidra till en mer robust dricksvattenförsörjning i länet.

Hotade arter inom marin och limnisk miljö

Under året har Länsstyrelsen arbetat med flera informationsinsatser med syftet att öka kunskapen om hotade arter i länet. Exempelvis har Länsstyrelsen delat med sig av kunskap om östersjötumlare, ålgräsängar och flodkräfta genom att medverka i lokal och nationell media och genom att skylta vid viktiga kustområden och sjöar. Länsstyrelsen har även haft en utställning om flodkräftan på Naturum. Detta har sannolikt bidragit till allmänhetens kunskap om hur arten ska värnas i länet vilket i sin tur skapar förutsättningar för genomslag i åtgärdsprogrammet. Genom fortsatt inventering av flodkräfta i länet ökar kunskapen om artens utbredning och tillstånd och om lämpliga åtgärder vid behov.

Under året har Länsstyrelsen lånat ut tumlardetektorer till andra länsstyrelser och till Naturhistoriska muséet. Detta har bidragit både till en ökad förståelse för östersjötumlaren och till en utvärdering av inventeringsmetoden som används nationellt.

Invasiva främmande arter

Terrestra invasiva främmande arter

Inom arbetet med terrestra invasiva arter kunde flera bekämpningar inom olika reservat utföras under året tack vare samarbetsprojekt med reservatsförvaltningen, Region Gotland och förvaltarna för Stora Karlsö naturreservat. De arter som bekämpats är bland annat vejksel, spärroxbär, vresros, jätteloka, strandkotula och dessutom mindre bestånd av höstgullris och jättebalsamin. I de flesta fall handlar det om underhåll och efterbehandling av redan tidigare utförda bekämpningar. Att bekämpa utbredningen av framför allt vejksel och vresros bedöms utgöra en stor utmaning framåt.

Under året har Länsstyrelsen genomfört flera informationsinsatser, exempelvis genom utställning på Naturum, deltagande i Naturvårdsverkets informations-

satsning och vid informationsträffar med Region Gotland, Svenska kyrkan, Trafikverket, Gotlandshem, handelsträdgårdar och trädgårds- och koloniföreningar. Engagemanget och kunskapen i länet bedöms ha ökat under de sista åren, vilket sammanfaller väl med Naturvårdsverkets start av informationssatsningen kring invasiva arter.

Akvatiska invasiva främmande arter

Metodutveckling för inventering av flodkräfta, kräftpest och signalkräfta genom eDNA-analys har utförts under året. Resultat visar att metoden behöver ytterligare utveckling för att kunna användas fullt ut inom övervakningsprogrammet och att fortsatt inventering lämpligen görs genom en kombination av eDNA och traditionellt burfiske. Arbetet har inneburit kompetensutveckling som i förlängningen ökar kunskapen om övervakning av signalkräfta och kräftpest i länet.

Länsstyrelsen har under året arbetat specifikt med att bekämpa och förhindra spridning av kräftpest och signalkräfta. En desinficeringsstation har funnits vid Lojsta sjöarna där tillsyn och sanering av flytetyg och fiskeredskap görs för att förhindra spridning av kräftpest. Insatsen har lett till ökad kunskap hos allmänheten om regler för sanering av utrustning samt varit en service för dem som behöver få sin utrustning tvättad. Nya informationsskyltar om hur man tvättar själv har satts upp vid viktiga sjöar och en instruktionsfilm har tagits fram till Länsstyrelsens webbplats.

Länsstyrelsen har åtgärdat en inrapporterad förekomst av signalkräfta i ett grustag på mellersta Gotland. Kartläggning av spridning och bekämpningsåtgärder har utförts vilket resulterat i att signalkräftor inte längre finns kvar eller kan sprida sig i andra vattensystem.

En ny metod för länet har testats för övervakning av svartmunnad smörbult i länets kustvatten. Med betade kameror på havsbotten har förekomst och antal inventerats. Effekter på kusthabitat av svartmunnad smörbult är ännu osäker men tillsyn med effektiva metoder möjliggör bättre åtgärder.

Friluftslivspolitik

Arbetet med att samordna och leda arbetet med friluftslivspolitik sker enligt Länsstyrelsens strategi *Friluftsliv för alla* med övergripande och uppföljningsbara mål för perioden 2021 till 2025. Strategins genomförande sker genom årliga konkreta handlingsplaner.

Under 2023 har arbetet fokuserat på att kommunicera friluftslivets betydelse för en god folkhälsa, stärka skolans arbete med friluftsliv och öka kunskapen om antalet besökare i våra naturreservat och på våra kulturbesöksplatser. Informationen om våra naturreservat har förbättrats och ytterligare åtgärder för tillgänglighet har gjorts i naturreservaten. Flera arrangemang som lockat både nya och gamla friluftsutövare har genomförts, bland annat Nationalparkernas dag, Vandringens dag samt olika arrangemang för skolan och SFI. Den årliga friluftsdialogen för friluftsföreningar genomfördes med temat tillgängligt friluftsliv och arrangerades i det nybildade Friluftsrådets regi. Arbetet bidrar till ett ökat friluftsliv och därmed en förbättrad folkhälsa, till natur- och kulturförståelse och främjar den regionala utvecklingen.

Vilt- och rovdjursförvaltning

Årets inventering av kungsörn som redovisats till Naturvårdsverket resulterade i sammanlagt 80 revir på Gotland. Totalt registrerades 43 häckningar som resulterade i 51 ungar, vilket är det bästa resultatet sedan Länsstyrelsen startade inventeringarna år 2002.

Redovisning av rovdjursangripna tamdjur görs i avsnittet *Övrig förvaltning och trafikföreskrifter*.

Skötsel och förvaltning av skyddad natur

I samverkan med lokala entreprenörer och ideella organisationer har skötsel- och restaureringsinsatser genomförts i många av Gotlands 154 naturreservat och i nationalparken Gotska Sandön. Insatser har genomförts för att restaurera mark genom traditionell träd- och buskröjning, borttagning av invasiva arter och uttag av döda och sjuka träd. För att möjliggöra bete inom reservaten har stängsel uppförts eller renoverats. Samtliga skyddade ängen har brukats enligt traditionella metoder såsom fagning, slåtter, efterbete och vinterröjningar. Sammantaget innebär det att samtliga skyddade ängen har god status, men för att statusen ska bibehållas krävs kontinuerliga insatser.

Byggnader i reservaten Fjäle ängar och Gerum prästänge har fått en översyn, där byggnaden i Fjäle fick nytt agtak och byggnaden i Gerum ett nytt faltak. I reservatet Träskmyr har det cirka 1500 meter långa vattendraget (flödessvackan) rensats och vegetationsklippts vilket resulterat i att åkrarna uppströms inte längre översvämmas.

Parkeringen vid Blå lagunen har utökats med cirka 50 parkeringsplatser. Detta medförde att trafiksituationen under sommaren blev betydligt bättre än tidigare år vilket i sin tur bidragit till ett mer lättillgängligt reservat och en bättre upplevelse för besökarna.

För att öka tillgängligheten har sju funktionsanpassade toaletter uppförts i välbesökta reservat och en 150 meter lång funktionsanpassad stig har anlagts. I naturreservaten Torsburgen respektive Lindeberget har sammanlagt 13,2 kilometer långa vandringsleder markerats och runt Östergarnberget har tolv vägvisare satts upp.

Kunskapen om fiskförekomsten i det skyddade Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna har ökat genom inventering med seglande drönare. Detta har resulterat i bättre förutsättningar att bedöma områdets bevarandemål och status. Under året har Länsstyrelsen vid två tillfällen presenterat myndighetens arbete med förvaltning av EU:s största marina Natura 2000-område. Därigenom har Länsstyrelsen bidragit till en ökad kunskap om förvaltning av östersjötumlare på regional, nationell och internationell nivå.

Restaurering av ängs och betesmarker (1B2)

Under året har 34 hektar kalkbarrskog med höga naturvärden stängslats och avtal om stängsling för ytterligare 152 hektar tecknats efter ny utlysning om stängselbidrag. För kunskapsspridning har en kurs i maskinell restaurering av kalkbarrskog och skogsbete hållits för maskinförare, skogsentreprenörer och

markägare. Kursen resulterade även i att 10 hektar restaurerades. Ett arbete med en flora för Gotlands svampar i kalkbarrskog påbörjades under 2023. Den ska bland annat användas som kurslitteratur för skogsentreprenörer i samarbete med Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen.

Under 2023 har Länsstyrelsen deltagit i kompetensutveckling om åretruntbete i Danmark samt i diskussioner om möjliga framtida projektupplägg för att utveckla betesmetoder och finansiering av åtgärder.

Genom medverkan i gotländska ängskommittén har Ängets dag anordnats. En folder med råd om plantering av träd i ängen har getts ut och ett antal ängen som fallit ur hävd har uppmärksammats. Efter insatser är bedömningen att fyra av dessa kommer att återuppta hävd.

En viss ökning av almsjuka konstaterades under året. Ett seminarium om almsjuka och almens biologiska värden hölls för tjänstepersoner inom Region Gotland, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen samt för större markägare. Seminariet resulterade bland annat i nya rutiner för hantering av dispensförfarande vid generellt biotopskydd. Länsstyrelsen har även varit behjälplig med underlag till SOU *skogsträdsförädling för ökad motståndskraft Dir. 2023:60*, och guidat utredare på Gotland samt medverkat vid myndighetsmöte på Regeringskansliet.

Vattenverksamhet och vattenförvaltning

En stor del av Länsstyrelsens arbete inom prövning och tillsyn av vattenverksamhet kopplar till regleringsbrevsuppdraget 3A3 *Skydda dricksvattenförsörjning m.m.* vilket redovisats i särskild ordning.

Vattenförsörjningsfrågor har genom den återkommande vattenbristsituationen i länet fått en ökad uppmärksamhet under de senaste åren. Det har inneburit ökat tryck på ärendehantering, samverkan, integrering av risk- och sårbarhetsperspektiv, beredskapsplanering och tillsyn som kopplar till dricksvattenförsörjning.

En kartläggning av vattenuttag som kan behöva tillsyn har påbörjats under året. Inriktning på kartläggningen har varit yt- och grundvattenuttag med tillstånd och övriga grundvattenuttag utan tillstånd. I övrigt har egeninitierad tillsyn av vattenverksamhet inte kunnat prioriteras.

Länsstyrelsen har under året deltagit i projektgruppen för projektet *Tillsynskampaj vattenuttag* samordnat av Miljösamverkan Sverige. Projektets syfte är att ge bättre förutsättningar för länsstyrelserna att genomföra tillsynsinsatser vilket förväntas leda till såväl ökad som mer resurseffektiv och enhetlig egeninitierad tillsyn av vattenuttag framöver. I projektgruppen har metodik för inventering och prioritering av vattenuttag för tillsyn, samt framtagande av mallar och checklistor tagits fram. Projektet fortsätter och förväntas vara klart under 2024.

Arbetet med vattenförvaltning har bedrivits i enlighet med det uppdrag länsstyrelserna årligen får av vattenmyndigheterna. Under året har fokus varit på att delta i utvecklingen av metoder och att samla in och bearbeta olika underlag inför kommande påverkansanalys och statusklassificering. För grundvattenförekomster har påverkansanalysen påbörjats genom att

identifiera förorenade områden och miljöfarliga verksamheter som kan påverka grundvattenförekomsterna. För ytvatten inväntas färdiga metodbeskrivningar.

Dricksvattendirektivet (1A9)

Länsstyrelsens arbete med genomförandet av EU-direktivet om kvaliteten på dricksvatten enligt regleringsbrevsuppdrag 1A9 har påbörjats under året. Arbetet sker i samverkan med övriga länsstyrelser och samordnas av vattenmyndigheterna. Arbetet har delats upp i två projekt där det ena är en screening av dricksvattenförekomster och det andra är ett pilotprojekt för riskbedömning av tillrinningsområde till uttagspunkt. Båda projekten har påbörjats under hösten 2023. Inom screeningprojektet utförs provtagning av både yt- och grundvattentäkter. Inom pilotprojektet har vattenmyndigheterna tillsammans med Länsstyrelsen valt ut en vattentäkt för det kommande arbetet vad avser avgränsning av tillrinningsområde, identifiering av föroreningskällor och faror, riskbedömning samt möjliga riskhanteringsåtgärder. Delprojektet kommer att fortsätta under 2024 då resultatet sammanställs i en slutrapport.

Miljöfarlig verksamhet inklusive vindkraft till havs

Länsstyrelsen har under året deltagit i 19 samråd enligt 6 kap. miljöbalken inför olika tillståndsprövningar, inklusive havsbaserade vindparker. Ett stort antal vindparker planeras för närvarande i mellersta och södra Östersjön, varav majoriteten har verksamhetsområden där Gotland är närmsta län och därmed har att utgöra huvudsaklig samrådspart och i vissa fall prövningsmyndighet eller beredande myndighet i prövningsärenden.

Varje vindpark behöver flera olika tillstånd hos olika tillståndsmyndigheter och i flera fall utföra samråd inför dessa prövningar. Länsstyrelsen har under året deltagit i 14 samråd enligt 6 kap. miljöbalken inför olika tillståndsprövningar av havsbaserade vindparker inom eller i länets närhet, varav två inom territorialvattnet och tolv inom Sveriges ekonomiska zon. Samråden har avsett kommande tillståndsprövningar enligt miljöbalken, inklusive separata prövningar av Natura 2000-tillstånd samt prövning enligt lagen om kontinentalsockeln respektive lagen om Sveriges ekonomiska zon.

När det gäller havsbaserad vindkraft har Länsstyrelsen efter remisser från olika prövningsinstanser yttrat sig över nio ansökningar om olika tillstånd inom länet eller i havet i länets närhet, varav sju varit remisser från SGU enligt lagen om kontinentalsockeln. Länsstyrelsen har också yttrat sig i Esbosamråd efter remiss från Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen har deltagit i alla kunskapshöjande seminarier och handläggartäffar om gällande lagstiftning och frågeställningar relevanta för bedömning av havsbaserad vindkraft. Seminarierna har bland annat anordnats av Länsstyrelsen i Hallands län med särskilt uppdrag för detta. Länsstyrelsen deltar också i länsstyrelsegemensam upphandlingar av kunskapsunderlag på området.

Utöver vindkraftsparker har Länsstyrelsen deltagit i samråd om planerad omprövning av länets cementfabrik inför deras planerade koldioxidavskiljning,

en ny anläggning för biogasproduktion och en för uppgradering av biogas samt två bergtäkter. Ärendena har således till stor del behandlat den pågående energiomställningen och produktion av förnybara energislag.

Samråd och prövningar som rör havsbaserad vindkraft samt utökning av större bergtäkter har inneburit en stor arbetsinsats under året och krävt god intern tvärssektoriell dialog och hög kompetens. Ärendena har bevakats filtigt av media.

Förorenade områden

Övervakning, inventering och kartläggning av PFAS-områden (1A6)

Länsstyrelsen har under året påbörjat arbetet med regleringsbrevsuppdrag 1 A6 genom att identifiera PFAS-förorenade områden. Resultat från Länsstyrelsens miljöövervakning har använts för att välja ut tre förorenade områden som ska undersökas inom den verifierande provtagningen. De erhållna resultaten visar att PFAS finns, men inte var föroreningen kommer ifrån. Genom den verifierande provtagningen kan föroreningskällan spåras, vilket på sikt kan leda till åtgärder som kan skydda den aktuella grundvattenförekomsten.

Ett informationsmöte om PFAS-inventeringen har genomförts internt på Länsstyrelsen. På mötet deltog handläggare som jobbar med lantbruk, fiske, miljöfarliga verksamheter, vattenförvaltning, miljöövervakning och länsveterinären. Genom att fler perspektiv beaktas i urvalet av provtagningsplatser kan de PFAS-förorenade områden som utgör störst risk för människors hälsa och miljön åtgärdas först. Till följd av hög personalomsättning har arbetet inte utförts i den omfattning som planerades under 2023.

Ansökningar om statlig finansiering (1A7)

Länsstyrelsen har under året bidragit med personal till projektet *Länsstyrelsernas introduktion för huvudmän*. Inom projektet togs ett utbildningsmaterial för huvudmän fram. Länsstyrelsen har med delar av materialet genomfört en tillsynsvägledningsinsats för regionens huvudman och miljöinspektörer. Regionen lyfte ansvarsutredningar som ett hinder för ansökningar om statliga medel, då tillsynsmyndighetens arbete med dessa inte kan finansieras med tillsynsavgifter om ansvarig saknas.

Länsstyrelsen har liksom tidigare år skrivit och uppdaterat ansvarsutredningar inför ansökningar om statliga medel. Detta bedöms dock som mindre lämpligt i och med den nya statsstödsförordningen, då Länsstyrelsen även ska granska ansvarsutredningarna. En rutin för hur frågan hanteras på ett rättssäkert sätt på en liten länsstyrelse planeras att tas fram.

Under året har Länsstyrelsen haft ett möte med regionstyrelsen om expropriation av länets högst prioriterade förorenade område. Det är inte möjligt att åtgärda föroreningskadan om fastigheten inte exproprieras.

Inga effekter av arbetet med att öka antalet ansökningar om statlig finansiering har setts under året och ytterligare insatser krävs under kommande år.

Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet (1A8)

Länsstyrelsen har genomfört flera insatser under året för att komma närmare miljö kvalitetsmålet. Uppskattningen är att LOVA-projektet inom släskeskörd har bidragit mest. Däremot är det svårt att specificera nyttan i minskande näringsbelastning då det ännu inte finns en standardisering kring provtagning för näringsanalys hos de ideella föreningarna.

Utöver LOVA finns det flera stöd inom jordbruket med fokus att minska utsläpp av näringsämnen. Under 2023 har stöd för anläggning av mellangröda funnits tillgängligt utöver fånggrödor, vårbearbetning och skydds zoner. Dessa stöd har resulterat i dubbelt så stora arealer sen förra året (10761 hektar under 2023) bortsett från skydds zoner som minskat i areal (86 hektar under 2023). En våtmark samt kombidammar har anlagts för att avvattna åkerlandskapet. Inom ramen för projektet *Greppa näringen* har enskilda rådgivningar och gruppaktiviteter fortsatt.

Trots flera insatser är det inte tillräckligt för att minska övergödningen i Gotlands län då varken majoriteten av statusklassningarna i vatten och sjöar eller något kustområde når god eller hög status. Insatserna behöver fortsätta under lång tid för att vi ska kunna se några effekter.

Resultatbedömning

6 § Miljömål samt miljöövervakning

Medel för regional miljöövervakning (RMÖ) har minskat med 30 procent jämfört med vad man utgick ifrån när 6-årsplanen (2021-2026) beslutades år 2020. Med hänsyn till avsatta resurser för arbetet bedöms resultatet som **gott**. Det motiveras av att nödvändiga data för att upprätthålla viktiga tidsserier har inhämtats men utmaningar finns framåt.

Miljömålsuppföljningen har ett **utmärkt** resultat med ett väl integrerat arbetssätt genom hela länsstyrelsen. Förståelsen för arbetet har också ökat i och med att miljömålen arbetats in i verksamhetsplaneringsverktyget. Miljömålsrapporten är ett referensdokument för miljöstatusen i arbetet och förenklar länsstyrelsens vardag vid frågor och svar kring miljöarbetet.

Skydd av områden och arter

Länsstyrelsens arbete med skydd och skötsel av värdefull natur bedöms som helhet ha uppnått ett **gott** resultat utifrån Länsstyrelsens uppdrag och insatser under 2023. Även om andelen skyddad natur har ökat så bidrar det dock endast marginellt till uppfyllande av de långsiktiga målen för skydd av ekosystem och biologisk mångfald i Sverige och inom EU. Här behöver arbetet med skyddad natur på både land och i havet fortsatt prioriteras för att de långsiktiga målen ska nås samtidigt som Länsstyrelsen måste balansera detta mot förmågan att förvalta områdena.

För skydd av skog bedöms årets resultat vara **otillfredsställande** då arbetet delvis stannat av till förmån för kommunikationsinsatser till markägare. Denna

prioritering förväntas dock ha en positiv effekt på sikt när det gäller förståelsen och viljan att avsätta områden för skydd.

Arbete pågår för ökat skydd av marina områden och utökning av arealen skyddat vatten. Under året har stort fokus varit på att inom ramen för omfattande miljöprovningar av framför allt havsbaserad vindkraft säkerställa ett ordentligt skydd för områden och arter. Detta arbete bedöms som **utmärkt** även om det fortfarande är i en utvecklingsfas.

Naturvård – regional samordning och ledning (1B1)

Regleringsbrevsuppdraget 1B1 *Naturvård – regional samordning och ledning av naturvård* är ett brett uppdrag. Utifrån planerade insatser och resurser bedöms resultatet av samordningen och ledningen som helhet som **gott** och samverkan med andra aktörer i länet fungerar bra.

Strategiskt arbete inom artskydd och skydd av områden inom ramen för olika miljöprovningar har haft ett **utmärkt** resultat under året med hög kompetens- och processutveckling i det interna arbetet. Inom rovdjursförvaltningen finns ett **utvecklingsbehov** inom skarv och sälförvaltning för att få fram en behövlig regional förvaltningsplan.

Samordning av de friluftspolitiska målen har skett enligt strategi och handlingsplan och resultatet bedöms därmed som **gott**.

Länsstyrelsen samordnar och betalar ut stöd till åtgärder för att förbättra vattenmiljön. Arbetet bedöms som **gott**, bland annat har användningen av LOVA-medlen ökat både utbetalning till bidrag samt Länsstyrelsens egna projekt.

Arbete med skydd från invasiva arter har haft stort fokus under året både på land och i vattnet och en lång rad olika typer av åtgärder har genomförts, inklusive bekämpning. Länsstyrelsen har genomfört arbetet med **utmärkt** resultat, dock är utmaningarna fortfarande stora och de långsiktiga målen är svåra att nå.

Vattenverksamhet och vattenförvaltning

Sammantaget bedrivs arbetet i stort enligt planerat med ett **gott** resultat men i vissa delar finns det ett **utvecklingsbehov** som exempelvis inom tillsyn och åtgärdsarbete inom vattenförvaltningen.

Länsstyrelsen prioriterar fortfarande ett aktivt deltagande och stödjande arbete inom ramen för samråd och provningar av större vattenverksamheter. Detta arbete har ett **utmärkt** resultat, där högre kvalitet på ansökningar och villkor med bra skydd för grundvattnet blir konsekvensen.

För 2023 har Länsstyrelsen genomfört de uppdrag vi får från vattenmyndigheterna avseende de planerade aktiviteterna i den nya 6 års-

cykeln. Uppdragen har redovisats i rätt tid och resultatet bedöms som **gott** utifrån de resurser som funnits tillgängliga.

Arbetet med åtgärdsprogrammen har kommit i gång, men mer finns att göra och **utvecklingsbehov** finns. Länsstyrelsen prioriterar en stor del av arbetsinsatsen med att hävda miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsterna i tillstånds- och prövningsprocesser.

Länsstyrelsen har varit en aktiv part i samverkan med andra länsstyrelser avseende genomförande av direktivet om kvaliteten på dricksvatten genom att genomföra samordnade provtagningar med Region Gotland inom det gemensamma pilotprojektet. Screeningundersökningar har också genomförts. Sammantaget ett **gott** resultat.

Miljöfarlig verksamhet inklusive vindkraft till havs

När det gäller samråd och prövning bedömer Länsstyrelsen resultatet som **gott**. Alla ärenden har handlagts med tillfredsställande kvalitet och merparten inom angivet mål för handläggningstid. Länsstyrelsens aktiva deltagande i samråd inför tillståndsprövningar bedöms ge effekten att efterföljande tillståndsprocesser underlättas och att känsliga värden som arter och grundvatten skyddas. Stort fokus har legat på pågående prövningar av havsbaserad vindkraft, täkter och omställning av cementfabriken i Slite.

Utvecklingsbehov finns fortfarande avseende arbetssätt och processer. Länsstyrelsen är aktiva i denna utvecklingsfas tillsammans med bland annat andra länsstyrelser.

Tillsyn enligt miljöbalken

Sammantaget bedöms arbetet med tillsyn ha ett **utvecklingsbehov**. En aktiv tillsyn pågår inom många områden rörande invasiva arter, fisketillsyn och strandskydd med **gott** resultat men behovet bedöms överskrida det planerade arbetet. Tillsynen är till stor del driven av händelsestyrd tillsyn och inom vissa områden är handläggningstiderna svåra att nå, men utvecklingen är på väg åt rätt håll.

På grund av svårigheter att rekrytera personal under året så har tillsynen inom miljöfarlig verksamhet och förorenade områden minskat i omfattning och det resultatet bedöms som **otillfredsställande**. Inför årsslutet är vakanserna tillsatta och en omorganisation med förstärkning till tillsynen förutses ha en positiv effekt under 2024.

Länsstyrelsen har en kontinuerlig dialog och tillsynsvägledning med bland annat Region Gotland och har flertal forum där vägledning genomförs, inte minst inom förorenade områden och vattenverksamhet. Resultatet bedöms som **gott**.

Förorenade områden

Som helhet bedöms resultatet inom förorenade områden som **gott**. Detta trots svårigheter med att rekrytera för vakanser. Länsstyrelsens arbete med att öka antalet ansökningar om statlig finansiering för efterbehandling av förorenade områden bedöms ha uppnått ett **gott** resultat. Detta eftersom de planerade insatserna genomförts men att mer arbete krävs för att uppnå den önskade effekten.

Stort fokus under året har legat på att ta fram en handlingsplan för arbetet med förorenade områden och slutsatserna från den har lett till en konstruktiv dialog med bland annat Region Gotland som förutspås leda till ett effektivare arbete och fler åtgärder framöver. Arbetet med handlingsplanen bedöms som **utmärkt**.

Areella näringar

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p10 Lantbruk och landsbygd	Länsstyrelseinstruktion
3§ p11 Fiske	Länsstyrelseinstruktion
4§ p1 Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Länsstyrelseinstruktion
1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion	Regleringsbrev
1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Besluta om och kontrollera jordbrukarstöd till jordbruksföretagare inom strategisk plan för ny jordbrukspolitik.
- Kontrollera vissa andra stödformer till jordbrukare som Jordbruksverket handlägger, till exempel stöd för djuromsorg.
- Besluta olika projekt- och investeringsstöd inom strategisk plan för nya jordbrukspolitik.
- Inom ramen för landsbygdsprogrammet besluta olika landsbygdsstöd som företagsstöd, miljöinvesteringar och projektstöd och arbeta med samarbetsprojekt kopplat till livsmedelsstrategin.
- Erbjud kompetensutveckling, information och rådgivning till lantbrukare och företagare på landsbygden.
- Ansvara för ängs- och betesmarksinventering.
- Ansvara för behörighetsutbildningar för att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus.
- Ansvara för tillsyn av flyghavre och vissa skadegörare.
- Ansvara för regionalt genomförande av de fiskeripolitiska målen för yrkesfiske och vattenbruk samt hållbar förvaltning och skydd av fiskbestånd.
- Ansvara handläggning av jordförvärvsärenden vid köp av jord- och skogsbruksfastigheter.
- Förordna fisketillsynspersoner och ansvara för olika fiskevårdsåtgärder.
- Handlägga stöd inom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF).

Målet för areella näringar, landsbygd och livsmedel är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De

gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen har även beslutat om ett övergripande mål för *livsmedelskedjan*:

- En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Det övergripande målet för *fiskepolitiken* är att bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem samt att stärka måluppfyllnaden i Maritima strategin och Livsmedelsstrategin.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Areella näringar (60–62)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	18,8	20,4	20,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	13,9	12,9	13,2
Antal årsarbetskrafter män	4,9	7,5	7,2
Antal ärenden, inkomna och upprättade	5 765	5 554	5 587
Antal beslutade ärenden	4 121	7 474	5 313
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	78	503	2 117
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	24 487	22 977	20 421
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	343	357	361

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Länsstyrelsen i Gotlands län tog 2023 emot 1 325 SAM-ansökningar. En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar flera ärenden och beslut, totalt 5 765 ärenden år 2023. I det ingår även ärenden inom projekt- och investeringsstöd. Under 2023 infördes flera nya stöd och ersättningar varför antalet ärenden ökat något jämfört med tidigare år.

I och med införandet av Strategisk plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik 2023 – 2027 (härefter refererat till som ”strategisk plan”) förändrades utbetalningsplanen för jordbrukarstöden. Slututbetalning av kompensationsstödet och miljöersättningarna till betesmarker och slätterängar, skyddszoner och anlagda skyddszoner samt vallstöd sker i januari 2024. För de ettåriga miljö- och klimatstöden ekologisk produktion, kolinlagring och minskat kväveläckage samt precisionsjordbruk planering sker utbetalningarna i april 2024. Dessa tre stöd kommer enligt utbetalningsplanen betalas ut i december kommande stödår. Det gör att utgående balans, det vill

säga skillnaden mellan inkomna och upprättade ärenden och beslutade ärenden, är högre än tidigare år.

Ett ofullständigt IT-system har under innevarande programperiod inneburit att Länsstyrelsens ärendebalans för ej beslutade ärenden och ärenden äldre än två år varit hög. Nu finns de flesta IT-funktioner på plats och Länsstyrelsen har därför kunnat besluta många av tidigare års ärenden under året, därav den lägre siffran ej beslutade och äldre ärenden. En del av de kvarvarande ärendena från programperioden 2015 – 2022 går fortfarande inte att avsluta i Jordbruksverkets handläggningssystem. Om och när möjlighet till hantering i IT-systemet kommer, kommer de att hanteras löpande.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel ekologisk brukad jordbruksmark (%)	En konkurrenskraftig livsmedelskedja	Jordbrukarstöd Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ¹⁾		*	20,7**	23,4
Areal betesmarker och slätterängar (ha)	Miljömål Ett rikt odlingslandskap	Jordbrukarstöd Miljöersättningar Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ¹⁾		****26 181	25 878	26 087
Sammanlagda antalet renar i vinterjord i förhållande till högsta tillåtna antalet (%)***	En hållbar rennäring i balans med betesmarkernas produktionsförmåga	Rennäring	Samebyarnas årliga renlängder och fastställda högsta renantal ²⁾				

* Det saknas färdig statistik för 2023 när det gäller ekologiskt brukad mark.

** I föregående årsredovisning saknades färdig statistik för år 2022. Siffrorna i årsredovisning 2022 skiljer sig därför åt jämfört med årsredovisning 2023.

*** Redovisas endast av Norrbotten, Västerbotten och Jämtland. Uppgiften om antalet renar i vinterjord avser resultatet från den senaste renräkningen. Renräkningen sker årligen under perioden oktober – februari och redovisas till länsstyrelsen senast 1 juli innevarande år.

1) Jordbruksverkets statistikdatabas

2) Länsstyrelsens register

Den totala andelen ekologiskt brukad jordbruksmark i Gotlands län har minskat med cirka 11 procent från år 2021 till år 2022. Det kan förklaras med att antalet lantbrukare som odlar ekologiskt och söker ersättning för ekologisk produktion har minskat i antal från 141 stycken år 2021 till 125 stycken år 2022.

När det gäller arealen betesmark och slätterängar så är det bara mindre arealförändringar mellan åren, enligt uppgifterna i Jordbruksverkets statistikdatabas. En minskning på 209 ha fanns mellan år 2021 och år 2022. År 2023 har arealen betesmark och slätterängar i stället ökat med 57 ha jämfört med år 2022. Arealen betesmark och slätterängar kan därmed konstateras vara relativt konstant.

Resultatredovisning

Lantbruk och landsbygd

Jordbrukarstöden

Årets fältkontroller innebar utmaningar i form av en ny programperiod med nya stöd, så kallade QA-kontroller och markuppföljning. Detta innebar bland annat svårigheter att planera tidsåtgången för fältarbetet. Trots det lyckades Länsstyrelsen i Gotlands län uppfylla jordbrukarstödens kontrollbeting fullt ut, genom att omfördela arbetsuppgifter inom myndigheten.

Den nationella tidsplanen med fastställda mål för 2023 för handläggning av jordbrukarstöden, SUSS-JBR, har följts med undantag för handläggning av återkrav.

För miljöersättningarna och kompensationsstödet inom strategisk plan var 99,3 procent av ansökningarna klara för delutbetalning i november. Direktstöden överträffade målet på 95 procent då 99 procent var klara och utbetalade under december månad.

Handläggning av återkravsärenden ska göras inom nio månader efter att de har inkommit. I december månad fanns 12 ärenden av totalt 71 som var äldre än nio månader. Handläggningen beräknas vara klar under januari-februari 2024.

Investeringsstöd och projektstöd i strategisk plan

Under året har fokus varit uppstart av strategisk plan 2023–2027. Länsstyrelsen har genomfört två beslutsomgångar för ökad konkurrenskraft samt diversifiering inom annat än jordbruk eller trädgårdsverksamhet.

Länsstyrelsen beslutade att prioritera ansökningar om stöd för investeringar från enskilda jordbruks- och trädgårdsföretag. Ansökningarna om investeringsstöd prioriterades då de var betydligt fler än ansökningar om projektstöd, vilket resulterat i att fler företag på den gotländska landsbygden snabbare tagit del av stöd från den strategiska planen. Tidiga beslut om stöd under året har resulterat i fler inkomna ansökningar om utbetalning, där ansökningar om förskott har prioriterats.

Projektstöd, företagsstöd och miljöinvesteringar i landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen har fortsatt arbetat för att avsluta landsbygdsprogrammet 2014–2022. Länsstyrelsen har fattat beslut i alla ärenden avseende ansökan om stöd inkomna före 2023. Av länets tilldelade budget i landsbygdsprogrammet har totalt 97 procent beslutats.

Landsbygdsprogrammets avslut i kombination med fokus på det nya programmet har gjort att det har varit svårt att hålla alla handläggningstider. För ansökan om utbetalning av företagsstöd och miljöinvesteringar har målet gällande handläggningstid kunnat uppfyllas. För ansökan om stöd och utbetalning för projektstöd har prioriteringen av ärenden inom strategisk plan

gjort att målet avseende handläggningstiden för projektstöd uppfyllts i mindre utsträckning. Handläggningen av projektstöd är också mer komplex.

Kompetensutveckling till verksamma inom jordbruk

Länsstyrelsen har under året erbjudit kompetensutveckling, information och rådgivning till verksamma inom jordbruk i projekten Greppa Näringen, Ekologisk produktion samt Ett rikt odlingslandskap. Rådgivning inom Ekologisk produktion har fortsatt att minska i omfattning till följd av brist på rådgivare och efterfrågan från lantbrukare. Totalt har det gjorts åtta rådgivningar inom Ekologisk produktion. Rådgivningen inom Greppa Näringen och Ett rikt odlingslandskap har ökat till 67 rådgivningar inom Greppa Näringen och 99 rådgivningar inom Ett rikt odlingslandskap. Ökningen av rådgivningar inom Greppa Näringen har berott på att de upphandlade konsulterna har levererat bättre i förhållande till sina uppdrag. Inom Ett rikt odlingslandskap har Länsstyrelsen valt att rekrytera en egen rådgivare i brist på externa konsulter.

175 personer har deltagit i kurser inom Greppa Näringen, 172 inom Ekologisk produktion och 136 inom Ett rikt odlingslandskap. Utöver detta har Länsstyrelsen gett ut nyhetsbrev samt anordnat och deltagit på fältvandringar. Aktiviteterna har syftat till att stärka lantbruksföretagen samtidigt som lantbrukets påverkan på miljö och klimat minskar.

Jordförvärsärenden vid köp av jord- och skogsbruksfastigheter

Under 2023 har Länsstyrelsen hanterat 39 ansökningar enligt jordförvärvslagen. Av dem var 35 förvärv mellan enskilda personer där jordbruksfastigheten ligger inom glesbygdsområden i Gotlands kommun. Fyra ärenden gäller juridiska personer som förvärvat jordbruksfastigheter från enskilda personer. För dessa ärenden ska en prövning enligt jordförvärvslagen göras oavsett var i kommunen förvärvet skett. Mål för handläggningstid har i samtliga fall uppfyllts.

För att förbättra allmänhetens insyn gällande pågående prövningar inom jordförvärvslagen har ansökningarna publicerats på Länsstyrelsens webbsida under tre veckor. Länsstyrelsen har även lämnat information om villkoren i jordförvärvslagen till köpare och till fastighetsförmedlare.

Fiske och vattenbruk

Länsstyrelsen har arbetat med samverkan och samordnande insatser på både nationell och regional nivå gällande fiskeri- och vattenbruksnäringen. Detta redovisas mer utförligt i den myndighetsövergripande resultatredovisningen. Utöver det har Länsstyrelsen arbetat med insatser för att förbättra kunskapen och bilden av gotländskt yrkesfiske och vattenbruk bland allmänhet för ökad förståelse och acceptans för näringen. Mycket av arbetet har skett inom ramen för Blått Centrum Gotlands verksamhet. Bedömningen är att arbetet har resulterat i en högre kunskapsnivå om de blå näringarna.

Länsstyrelsen har även beviljats finansiering från Europeiska havs-, fiske och vattenbruksfonden för att dragga efter förlorade fiskeredskap och annat skräp i Östersjön. Projektet har genomförts i samarbete med Sjöfartsverket, som utifrån sjömätningsunderlag identifierat bottenstrukturer som skulle kunna vara spökgarn eller annat marint skräp. En grupp gotländska yrkesfiskare har stått för dragningen, som under året utförts systematiskt i ett cirka 50 kvadratkilometer stort område öster om Gotland. Inga förlorade fiskeredskap påträffades vilket måste ses som positivt ur ett havsmiljöperspektiv.

Länsstyrelsen har via LOVA-projekt lämnat bidrag för att utföra biotopvårdsåtgärder i tio vattendrag i länet. Fiskevårdsbidrag har beviljats till sex olika föreningar som har utfört olika typer av biotopvårdande åtgärder som även har innefattat ett stort antal barnaktiviteter. Finansiering av LOVA, fiskevårdsbidrag och fisketillsyn kommer från 1:11-anslaget från Havs- och vattenmyndigheten. Åtgärderna förväntas öka möjligheterna till förbättrad lek för ett flertal fiskarter vilket på längre sikt kan medföra ökade fiskemöjligheter för både fritids- och yrkesfiske.

Länsstyrelsen lämnade under året in ett förslag om förändrat regelverk för förvaltningen av havsöring i länet. Förslaget var heltäckande och väl förankrat lokalt vilket medförde att Havs- och vattenmyndigheten kunde fatta beslut endast några månader efter att förslaget lämnats in. Effekten förväntas bli att nedgången i havsöringsbestånden bromsas.

Länsstyrelsen driver även arbete nationellt för att ändra förvaltningen av viktiga rovfiskar som gädda och abborre. Arbetet sker i samarbete med nio länsstyrelser, Havs- och vattenmyndigheten samt Sveriges lantbruksuniversitet. Syftet med översynen av förvaltningen är att skydda viktiga och hårt ansatta rovfiskbestånd vilket får positiva effekter på kustekosystemen.

Fisketillsynen har intensifierats under senare delen av året eftersom ett ändrat regelverk började gälla 1 september. Tillsynen har inneburit att skyltar med information om fredningsområden uppdaterats samt en ökad närvaro i fredningsområdena. Efterlevnaden har varit god.

Länsstyrelsen i Gotlands län har tillsammans med länsstyrelserna i Skåne, Blekinge och Kalmar har under året producerat en film med vägledning kring hantering av fisk vid återutsättning. Filmprojektet ligger i linje med den nationella handlingsplanen för utveckling av svenskt fritidsfiske och fisketurism. Filmen har varit uppskattad, fått stor spridning och ökar kunskapen om hur man bäst hanterar fisk som ska återutsättas.

Livsmedelsstrategi och ökad livsmedelsproduktion (1A2)

Länsstyrelsen i Gotlands län har bidragit till målet om ökad livsmedelsproduktion inom ramen för landsbygdsprogrammet och strategisk plan genom att prioritera och besluta om olika landsbygdsstöd, som företagsstöd, miljöinvesteringar och projektstöd, och genom att arbeta med samarbetsprojekt kopplat till livsmedelsstrategin. Länsstyrelsen har under året fortsatt samverka både med näringslivet och andra myndigheter. Därutöver har Länsstyrelsen bidragit till målet genom arbete i den regionala

utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 (RUS), som redovisas mer utförligt i den myndighetsövergripande redovisningen samt i avsnittet *Regional tillväxt och infrastrukturplanering*.

Under året har arbetet med handlingsplanen för Gotlands regionala mat- och livsmedelsstrategi fortsatt. Inom styrgruppen har Länsstyrelsen tilldelats rapporteringsansvaret för insatsområde livsmedelsförsörjning och beredskap.

Idag sker många separata kontroller hos en primärproducent och genom att samordna de olika kontrollerna minskas belastningen för företagen. Länsstyrelsen i Gotlands län har fortsatt arbeta med att i möjligaste mån samordna de olika typer av kontroller som myndigheten utför, och det är ett arbete som kan utvecklas ytterligare inom hela myndigheten. Fortsatt samverkan mellan Länsstyrelsen i Gotlands läns olika enheter, mellan de olika länsstyrelserna och mellan myndigheterna och att vi delar med oss av goda exempel på förenklingar och informationsinsatser mellan oss krävs för att vi ska få positiva effekter hos primärproducenterna.

Länsstyrelserna har under året inrättat en gemensam samarbetsstruktur för hantering av EU-stöd inom lantbruk och landsbygd. Syftet är att nå effektiviseringar men även att öka likabehandling av stödsökande samt en högre rättssäkerhet. Länsstyrelserna utbyter också kontrollpersonal mellan myndigheter för att nå ökad likabehandling. Detta arbetssätt förväntas få positiva effekter för primärproducenterna.

För att öka måluppfyllelsen om ökad livsmedelsproduktion behöver livsmedelsstrategins mål beaktas och bli mer vägledande också vid annan myndighetsutövning, exempelvis vid målkonflikter mellan livsmedelproduktion och natur, kultur, energi med mera. För att nå detta är det viktigt att styrningen från uppdragsgivaren är samstämmig i olika uppdrag.

Länsstyrelserna har bland annat genom workshops med primärproducenter i olika län fått insikt om att de regler och villkor som finns har viktiga syften och att varje regel i sig inte motverkar måluppfyllelsen. Hindren utgörs i stället av komplexiteten i regelverken som gör att företagen har svårt att få en överblick över dem och följa dem. I enlighet med regleringsbrev 1A2 redovisas här de regler och villkor som bedöms motverka måluppfyllelsen och hur dessa hinder kan åtgärdas.

Identifierade regler och villkor som motverkar måluppfyllelse

- Rapportering till olika myndigheter, krav på journalföring.
- Regelverket för EU:s jordbrukarstöd med en stor mängd detaljer och datum för primärproducenter att hålla reda på.
- När det gäller primärproduktion, läkemedelshantering och smittskydd för djur i primärproduktionen finns ett mycket stort antal kontroller som ska genomföras av flera olika myndigheter. Situationen beskrivs av primärproducenterna som mycket krånglig.
- Vid utveckling av primärproduktion och förädlingsverksamhet kan jordförvärvslagen och fastighetsbildningslagen upplevas ställa till

besvär. Likaså kravet att anmäla vattenverksamhet och att få bygglov enligt plan- och bygglagen.

Hur kan dessa hinder åtgärdas

- Uppdrag eller utlysningar av ekonomiska medel till aktörer inom digital utveckling (till exempel "AgroNod", eller Lantbrukarnas Riksförbunds program "Miljöhousesyn") för att utveckla digitala hjälpmedel för enkel journalföring och dokumentation, inklusive påminnelseaviseringar och enkel myndighetsrapportering.
- Fortsatt genomförande och utveckling av informationsinsatser och kompetensutveckling till primärproducenter.
- Skapa strukturer och rutiner för samordning av kontroller inom och mellan myndigheter och olika kontrollorganisationer.
- Underlätta för primärproducenter att göra rätt genom tydlig information om regelkraven och en enkel ansökningsprocess bland annat gällande jordförvärvslagen och ansökan om vattenverksamhet (finns till stor del på plats redan idag).

Effektiviseringsarbete av strategisk plan och program (1A10)

Under året har länsstyrelsernas samarbetsstruktur för effektivt genomförande av strategisk plan, SamS, startat. Två nationella samordnare har tillsatts, en för jordbrukarstöden och en för projekt- och investeringsstöden (PoI) för att leda arbetet. Den nationella samordnaren för PoI är anställd vid Länsstyrelsen i Gotlands län och har bidragit till det nationella arbetet motsvarande en halvtid. Det officiella startskottet skedde i september med en kickoff där länsrepresentanterna och landsbyggsdirektörerna tillsammans lade grunden för utvecklingen av det nya arbetssätt som SamS medför.

Det övergripande målet för SamS är att Länsstyrelsen administration ska vara ändamålsenlig, effektiv och likvärdig samt möjliggöra uppfyllandet av både EU-gemensamma och nationella mål för jordbrukspolitiken.

Länsstyrelserna har organiserat och utvecklat sitt arbetssätt för målstyrning inom strategisk plan genom att tydliggöra roller och förväntningar hos respektive länsstyrelse. Arbetet är integrerat i SamS för framtagande av gemensam lägesbild och närmare samverkan mellan länsstyrelserna. Länsstyrelserna är en aktiv part i Jordbruksverkets arbete i målstyrningen.

Länsstyrelserna har aktivt medverkat i Jordbruksverkets effektiviseringsuppdrag genom de tvärfunktionella grupperna, strategisk beredning och andra gemensamma forum. Grupperna har bemannats med medarbetare från enskilda län, men arbetet samverkas nationellt.

Resultatbedömning

Inom området jordbrukarstöd har samtliga tidsramar hållits för kontroll, handläggning och utbetalning av stöden, undantaget återkraven. Länsstyrelsen tog på grund av de nya kontrollmetoderna höjd i planeringen för kontrollerna, vilket resulterade i att kontrollbetinget kunde fullgöras i tid.

Landsbygdsprogrammets avslut i kombination med fokus på den nya strategiska planen har gjort att det har varit svårt att hålla alla handläggningstider inom projekt- och investeringsstöden. Prioriteringar av de olika ansökningarna har gjorts på ett sätt som gjort att fler företag på den gotländska landsbygden snabbare fått ta del av stöd från den strategiska planen.

Inom kompetensutveckling till verksamma inom lantbruk har rådgivningarna minskat inom ekologisk produktion på grund av brist på rådgivare, men ökat inom andra projekt, bland annat då Länsstyrelsen valt att rekrytera en egen rådgivare.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att årets resultat för uppdragen inom de areella näringarna varit **gott** och att trenden är stabil eller positiv för de olika verksamhetsområdena. Bedömningen grundar sig på att majoriteten av målen inom uppdragen har nåtts och att prioriteringar har gjorts inom verksamheten för att ge så goda ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar som möjligt för de gotländska landsbygdsföretagen. Så gott som samtliga handläggningstider har hållits och nivån på tillgänglighet, service och bemötande har haft fortsatt hög prioritet inom samtliga verksamhetsområden.

Folkhälsa, jämställdhet, integration m.m.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p12 Folkhälsa	Länsstyrelseinstruktion
3§ p13 Jämställdhet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p14 Integration	Länsstyrelseinstruktion
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Regleringsbrev
3B16 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet omfattar områdena folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter och integration. Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) i länet. Länsstyrelserna har även ett regionalt tillsynsansvar inom alkohol och tobak.
- Samordna och ge stöd inom jämställdhetsområdet genom att kartlägga och följa utvecklingen av jämställdhet i länet.
- Ansvara för att den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor får genomslag i länen.
- Samverka och samordna arbetet med mänskliga rättigheter inklusive stöd till andra aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter inom områdena barnets rättigheter och barnkonventionen, funktionshinder, nationella minoriteter och minoritetsspråk samt rasism i arbetslivet.
- Samordna och samverka när det gäller att driva och delta i planering, organisering, genomförande och uppföljning av integrationsinsatser.
- Bevilja statsbidrag till kommuner för personligt ombud.
- Ansvara för att utveckla det brottsförebyggande arbetet på regional nivå.

Följande punkter sammanfattar målen inom verksamhetsområdet.

- Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.
- Målet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitikerna (ANDT) är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.

- Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det finns också sex jämställdhetspolitiska delmål.
- Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.
- Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.
- Målet för politik mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering.
- Det övergripande målet för integrationspolitiken är lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.
- Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.
- Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet och verksamheten omfattar även brottsförebyggande arbete.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Folkhälsa, Jämställdhet, integration m.m. (70, 80–85)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	6,9	5,7	4,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	6,9	5,7	4,8
Antal årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,1
Antal ärenden, inkomna och upprättade	57	62	47
Antal beslutade ärenden	62	60	40
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	1	-
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	8 246	6 708	5 588
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	662	734	19

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Uppdrag inom folkhälsa med tilldelning på en miljon kronor har resulterat i fler årsarbetskrafter och därmed ökad verksamhetskostnad. Lämnade bidrag har minskat något. Bidrag har främst betalats ut till Region Gotland inom område Mäns våld mot kvinnor, prostitution och människohandel för två insatser motsvarande totalt 612 600 kronor.

Resultatredovisning

Övergripande inom verksamhetsområdet

Resultat som avser integrering av tvärsektoriella frågor; Jämställdhet och könsuppdelad statistik, barnrätt, mänskliga rättigheter och folkhälsa framgår av avsnittet *Integrering av tvärsektoriella frågor* under den myndighetsgemensamma redovisningen.

Merparten av uppdrag, uppgifter och arbete mot regionala och nationella mål genomförs med stöd av handlingsplaner och strategier. Insatser för målområden i den regionala utvecklingsstrategins (RUS) genomförandeprogram "Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023–2027" ingår i dessa.

Folkhälsa

Genomförandeprogram för RUS och dess Forum för social välfärd har en stark inriktning mot folkhälsa och kopplar an till flera av de nationella folkhälsopolitiska målen. Vid ett mötestillfälle presenterade Länsstyrelsen uppdraget och inriktningen för folkhälsopolitiken. Vidare har Länsstyrelsen i enlighet med uppdragsbeskrivningen genomfört dialog om folkhälsoarbete med kommunen, vilket resulterat i en bättre överblick över kommunens arbete med och förutsättningar för folkhälsoarbetet. Som ett komplement till dialogen tog Länsstyrelsen fram och skickade ut en enkät till forumets aktörer såsom näringsliv, civilsamhälle och andra myndigheter. Detta i syfte att få ett bättre underlag om aktörers arbete med jämlik hälsa och behov av stöd. Resultatet från enkätsvaren visade att det finns behov av ökad kännedom och kunskap kring folkhälsomålen samt ökad kunskap om jämlik hälsa och hälsans bestämningfaktorer, fler ytor för samarbete och erfarenhetsutbyte samt verktyg för att arbeta för en jämlik hälsa. Enkäten tillsammans med dialogen har sammantaget resulterat i kännedom om behov och utgjort underlag för prioriteringar för fortsatt arbete. Som ett resultat av enkätsvaren har ett informationsbrev med aktuell information, utbildningar, tips med mera inom folkhälsoområdet tagits fram.

Länsstyrelsen samordnar och leder arbetet mot dopning i samarbete med Polismyndigheten, Region Gotland och RF-SISU Gotland. Målet är att implementera en nationell arbetsmetod, 100% ren hård träning, och uppnå en trygg och dopningsfri träningsmiljö. Samarbetet har resulterat i att personal från fem gymanläggningar har utbildats under året och blivit diplomerade utifrån metoden, vilket innebär att de har en antidopningspolicy och handlingsplan samt ett aktivt förebyggande arbete för en trygg och dopningsfri träningsmiljö.

Det brottsförebyggande arbetet har i huvudsak varit inriktad på tre prioriterade områden; strategisk samverkan, organisation och praktisk nära stöd i implementeringen av kommunlagen, Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Länsstyrelsen har aktivt bidragit till att länets aktörer har ökat sin kunskap om brottsförebyggande arbete samt ökat förmågan att samverka och arbeta strukturerat med brottsförebyggande

frågor. En vidareutveckling av en struktur för det strategiskt brottsförebyggande arbetet är en förutsättning som möjliggör utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet på lång sikt.

En viktig del av arbetet har varit att stödja Region Gotland i implementeringen av kommunlagen, Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Ett behovsanpassat praktiktäta stöd och en kontinuerlig dialog har möjliggjort en utveckling i arbetet där Länsstyrelsen, Polisområde Gotland och Region Gotland arbetat fram en gemensam organisation för det brottsförebyggande arbetet. Organisationen ger förutsättningar för ett gemensamt kunskapsbaserat arbetssätt genom ett strategiskt råd och med en tydlig styrning av arbetet från en styrgrupp.

Samverkan med statliga myndigheter har initierats med utgångspunkt i den negativa utvecklingen av grov brottslighet i samhället. Syftet är att möjliggöra och utveckla samverkan för att motverka kriminell ekonomi.

Inom Länsstyrelsen har flera tvärsektorier samarbeten genomförts, såsom dopningsfria träningsmiljöer, våldspreventivt arbete och skolans roll i det brottsförebyggande arbetet. Ett informationsbrev om brottsförebyggande arbete skickas kontinuerligt ut med bred spridning till aktörer och verksamheter.

Jämställdhet

En stor del av Länsstyrelsens resurser för att arbeta med jämställdhet har använts till arbetet med att ta fram en ny länsstrategi för jämställdhet vilket redovisas i avsnittet om nationella mål.

I övrigt har Länsstyrelsen fortsatt arbeta i nära samverkan med Region Gotland, och anordnat ett flertal externa aktiviteter som både syftar till att öka kunskap och till att erbjuda en plattform för nätverkande och dialog om jämställdhet. Arbetet har nått aktörer inom både offentlig sektor, näringsliv och civilsamhället och bland annat resulterat i att Länsstyrelsen fått inspel till nya regionala mål till länsstrategin.

Arbetet med att motverka skadliga maskulinitetsnormer har utvecklats och samverkan har stärkts, inte minst inom ramen för det breda våldsförebyggande projekt som Jämställdhetsmyndigheten beviljat medel för. För att stärka projektets genomförande samverkar jämställdhetsuppdraget, det brottsförebyggande uppdraget och uppdraget för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inom Länsstyrelsen. RF-SISU Gotland har tagit en projektägarroll och utöver Länsstyrelsen ingår Region Gotland och Polisen i projektets styr- och arbetsgrupp. Projektet visar goda resultat så här långt och på Länsstyrelsen har det bland annat fått som effekt att det våldsförebyggande arbetet med genusförändrande ansats kunnat föras samman med den kunskapsbaserade processen i det brottsförebyggande arbetet. I den strategi som tagits fram för Länsstyrelsens jämställdhetsintegreringsarbete är jämställdhetsintegrering av det brottsförebyggande arbetet ett av målen. Erfarenheterna från arbetet med projektet kommer att kunna användas och utvecklas i arbetet med målet.

Länsstyrelserna har i uppdrag att stödja statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering på regional och lokal nivå. Länsstyrelserna och Jämställdhetsmyndigheten har en gemensam arbetsgrupp som syftar till att utveckla arbetet på nationell, regional och lokal nivå. Under 2023 har arbetet fokuserat på hur länsstyrelserna kan utveckla det regionala arbetet för de myndigheter som ingår i regeringens satsningar Jim och Jihu. Länsstyrelserna har identifierat att Jim och Jihu hittills inte fått så stor regional spridning och därför kommer länsstyrelserna i olika omfattning att erbjuda utbildningen Ledare i staten. Länsstyrelsen i Gotlands län har sedan tidigare testat en variant av utbildning för ledare i staten och kommer under nästa år arbeta för att besluta och genomföra en regional modell med inspiration från både den nationella utbildningen och de regionala utbildningar som varit framgångsrika under den förra strategiperioden.

För mer information om genomförandet av uppdragen om att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, se kommande redovisning till Jämställdhetsmyndigheten.

Integration

Länsstyrelsen har fokuserat på att skapa förutsättningar för att bevara styrning och strategisk långsiktighet i integrationsuppdragen med anledning av att länets Integrationsstrategi, som varit gällande från 2017, löper ut vid årsskiftet. Integrationsstrategin har varit en viktig samlande kraft i arbetet. De strategiska vägvalen i strategin har utgjort utgångspunkt för inriktningen för såväl bedömningen av statsbidrag som av planering och upplägg för Integrationsrådet som Länsstyrelsen sammankallar. Utifrån det har arbetet bestått i att bereda en övergång från strategin som styrdokument till genomförandeprogram för RUS, som beslutades under hösten 2023. Bland annat har detta resulterat i att Integrationsrådet numera har teman för respektive sammankomst som följer målområden i genomförandeprogrammet. Detta främjar den gemensamma inriktningen för länet som helhet och arbetssättet kommer fortgå under kommande år.

Anvisningsmodell ensamkommande barn och anvisning av nyanlända

Länsstyrelserna har deltagit i genomförandet av Migrationsverkets uppdrag om anvisning av ensamkommande barn, nyanlända och personer med tillfälligt skydd till kommuner. Den nationella bosättningsgruppen inom länsstyrelsernas integrationsnätverk har representerat länsstyrelserna i Migrationsverkets samråd kring fördelningsmodellen av länstal och bidragit till utvecklingen av modellen. En särskild arbetsgrupp bestående av Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och länsstyrelserna har löpande under året haft dialog om länstal, kommunal och årsplaneringar. Länsstyrelserna har även medverkat i Migrationsverkets samrådsprocess gällande översyn av fördelningsmodellen avseende asylsökande ensamkommande barn samt personer med tillfälligt skydd. För mer information se särskild redovisning av regleringsbrevsuppdraget B18 *Beredskap och kapacitet*.

Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering

Ett internt utvecklingsarbete har bedrivits på myndigheten under året. Syftet var att se över befintliga strukturer för arbetet med de sektorsövergripande uppgifterna i länsstyrelseinstruktionen §5 punkt. 1-6 för att öka integreringen i verksamheten. Detta arbete bedöms även ha haft effekter på det externa arbetet i och med utökad samverkan internt där det mänskliga rättighetsperspektivet uppmärksammas i högre omfattning och integrerats i fler verksamhetsområden. Länsstyrelsen har belyst det rättighetsbaserade arbetssättet i flera externa sammanhang, bland annat inom områdena nationella minoriteter, integration, energi- och klimatomställning och barnrätt.

Kunskaphöjande insatser har genomförts till projekt som har tilldelats statsbidrag inom integrationsområdet. Mänskliga rättigheter och jämställdhet har belysts särskilt och projektägare har fått stöd i hur ett rättighetsbaserat arbetssätt kan tillämpas för att stärka MR-perspektivet i genomförande och uppföljning av projektet.

Genom att det regionala Integrationsrådets möten (se redovisning integration) har anpassats efter olika målområden i genomförandeprogrammen för RUS har olika mänskliga rättigheter kunnat belysas under dessa möten. Rätten till arbete har bland annat stått som tema för ett integrationsråd.

Vid Gotlands Energidialog deltog elever från nionde klass tillsammans med bland annat yrkesverksamma och förtroendevalda kommunpolitiker vilket främjade samtal mellan olika målgrupper om bland annat delaktighet och hur man kan främja barns deltagande i klimat- och energiomställningen. Arrangemanget har även aktualiserat frågan om hur Länsstyrelsen kan utveckla deltagandeformer generellt och integrera rättighetsinnehavarnas perspektiv.

Länsstyrelsen har även haft strategiska möten med Region Gotland där behov av stöd för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter har diskuterats. Stödet har i första hand fokuserats på att planera utbildning av förtroendevalda med fokus på tillämpning av barnkonventionen i kommuner och regioner. Länsstyrelsen har också medverkat vid en utbildningsdag om nationella minoriteter för tjänstepersoner på Region Gotland och presenterat Länsstyrelsens uppdrag om nationella minoriteter och mänskliga rättigheter med fokus på stöd till kommuner och regioner.

Resultatbedömning

Den sammantagna bedömningen för verksamhetsområdet är att resultatet är **gott** i förhållande till Länsstyrelsens prioriteringar och planer.

En särskilt positiv utveckling kan ses inom de instruktionsenliga uppgifterna 2§; Helhetsperspektiv, sektorsövergripande arbete och främjande av samverkan samt integrering av tvärperspektiv 5§ p.1-6. Det har bland annat inneburit ökad integrering av perspektiven jämställdhet och mänskliga rättigheter inom samhällsskydd och beredskap samt energi och klimat.

Med stöd av strategier och handlingsplaner har arbete bedrivits utifrån nationella mål, uppdrag och verksamhetsplan. I jämförelse med föregående år har det varit ökat fokus på genomförandet av insatser kopplat till den regionala utvecklingsstrategins målområden, där mål på ett tydligt sätt har varit en grund vid framtagandet av Jämställdhetsstrategi för Gotland 2023-2027.

Det bedöms finnas ett **utvecklingsbehov** att utöka det sektorsövergripande samarbetet, både internt på Länsstyrelsen och med andra aktörer i länet, där förbättrade strukturer och arbetssätt inom exempelvis arbete med brottsförebyggande insatser, ANDTS, jämställdhet och mäns våld mot kvinnor är viktigt för att motverka en negativ samhällsutveckling i länet inom dessa områden.

Övrig redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återsrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt uppgifter enligt 3 kap. 1§ och 2§ i samma förordning.

Information av väsentlig betydelse

Dricksvatten i beredskap och i en känslig miljö

Till följd av den återkommande vattenbristsituationen i länet har frågor relaterat till vatten och särskilt dricksvatten blivit alltmer angelägna. Det har medfört ett ökat tryck på bland annat ärendehantering, samverkan, integrering av risk- och sårbarhetsperspektiv, beredskapsplanering och tillsyn kopplat till dricksvattenförsörjning. Under hösten 2023 demonstrerades Gotlands känsliga situation och utmaningar på ett tydligt sätt när en förorenad vattentäkt medförde att cirka hälften av de gotländska abonnenterna på det allmänna dricksvattennätet fick koka sitt vatten under drygt en månads tid.

Omfattande investeringar krävs för att modernisera och bygga ut de tekniska systemen för vattenförsörjning för att kunna leverera vatten under både normala och störda förhållanden. Precis som i många andra kommuner i Sverige är de tekniska systemen som levererar vatten till befolkningen i behov av underhåll och utbyggnad. På Gotland är det särskilt akut att åtgärda detta för att länet ska kunna fungera som ett viktigt nav för Sveriges försvar. Åtgärder för att modernisera de tekniska systemen pågår, men den enskilda kommunen har förmodligen svårt att genomföra dessa moderniseringar i den takt som krävs utifrån ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv.

Fortsatt utveckling av totalförsvaret

Länsstyrelsens arbete med totalförvarsplanering har fortsatt med hög intensitet under 2023. Det utvecklingsarbete som skett sedan totalförvarssatsningen startade 2017 har medfört att organisationen utvecklats på bredden. Utvecklingsarbetet pågår alltjämt och har under det senaste året förts över i en förvaltningsorganisation. Länsstyrelsen ser ett stort behov av att komplettera och vidareutveckla den egna organisationen och att förstärka det egna arbetet genom att knyta samman övriga aktörer, framför allt civila organisationer på Gotland i ett ännu starkare totalförvar. Arbetet med världlandsstöd kräver en stark organisation på Länsstyrelsen. Antalet studiebesök till Gotland för att ta del av arbetet med att utveckla totalförsvaret ökar på alla nivåer och det är angeläget att vi även framöver har möjligheter att ta hand om dessa. Det stärker försvarsviljan, breddar kunskandet och fäster uppmärksamhet på Gotlands strategiska betydelse.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Sammanställningarna är gjorda enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr.

Sammanställning väsentliga övriga uppgifter	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Beviljad Låneram i Riksgälden	16 000	6 000	6 000	6 000	13 000
Utnyttjad Låneram i Riksgälden	6 405	3 854	4 023	5 253	3 652
Beviljad Räntekontokredit i Riksgälden	7 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Utnyttjad Räntekontokredit i Riksgälden	0	0	0	210	0
Ränteintäkter Räntekonto	1 837	581	0	0	0
Räntekostnader Räntekonto	-28	0	0	-1	-58
Budget Avgiftsintäkter som disponeras	12 600	12 600	11 150	11 150	12 000
Utfall mot budget Avgiftsintäkter som disponeras	569	833	472	526	136
Utfall enligt resultaträkning Avgiftsintäkter som disponeras	20 844	14 922	7 512	9 363	11 140
Budget Avgiftsintäkter som inte disponeras	2 750	2 530	2 250	2 250	2 310
Utfall Avgiftsintäkter som inte disponeras	2 577	2 440	2 608	2 626	2 301
Antal årsarbetskrafter ¹⁾	134	131	130	126	134
Medeltal anställda ²⁾	144	141	139	137	132
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 339	1 331	1 250	1 159	1 219
Årets kapitalförändring	-7	26	26	-76	15
Balanserad kapitalförändring	-329	-355	-381	-304	-319

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid på 1710 timmar.

²⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagskredit	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001008 Länsstyrelsen i Gotlands län	2 187	2 029	1 879	1 876	1 918
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 008 Länsstyrelsen i Gotlands län	0	0	0	0	0
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 008	3	5	5	18	137
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 008	0	0	0	0	0

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagskredit	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Beviljad Anslagskredit Utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap 06 02 004 002 Totalförsvarsprojektet i Gotlands län	-	-	0	0	242
Utnyttjad Anslagskredit Utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap 06 02 004 002 Totalförsvarsprojektet i Gotlands län	-	-	0	0	30

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagssparande	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 008 Länsstyrelsen i Gotlands län	1 795	5 642	2 340	1 611	1 808
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 008	0	0	0	0	89
Summa anslagssparande: Utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap 06 02 004 002 Totalförsvarsprojektet i Gotlands län	-	-	633	246	0

Kommentar till tabellerna

Anslagspost 06 02 004 002 är avslutad.

Skillnad mellan budget och utfall av avgifter som disponeras beror på att intäkter av konsultuppdrag – som består i huvudsak av ängs- och betesinventering, arbete med underhåll och skötsel av Naturvårdsverkets byggnader och anläggningar i nationalparken Gotska Sandön, arbete med bildande av nationalpark Bästeträsk och samordning av skogsbrandsberedskap – har varit högre 2023 jämfört med budget.

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet redovisas i enlighet med 3 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Tabellerna i avsnittet visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsen avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för åiterrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Belopp angivna i tkr.

Avgifter – Offentligrättsliga avgifter

Verksamhet	År 2021: Ack. utfall	År 2022: Utfall intäkter	År 2022: Utfall kostnader	År 2022: Netto utfall	År 2023: Budget intäkter	År 2023: Utfall intäkter	År 2023: Budget kostnader	År 2023: Utfall kostnader	År 2023: Netto budget	År 2023: Netto utfall	År 2023: Ack. utfall
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-356	89	63	27	100	96	100	105	0	-10	-339
Delgivning	1	0	1	-1	0	0	0	0	0	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	0	1	1	-0	0	4	0	1	0	3	3
Summa offentligrättsliga avgifter	-355	90	64	26	100	99	100	106	0	-7	-336

Avgifter – Uppdragsverksamhet

Verksamhet	År 2021: Ack. utfall	År 2022: Utfall intäkter	År 2022: Utfall kostnader	År 2022: Netto utfall	År 2023: Budget intäkter	År 2023: Utfall intäkter	År 2023: Budget kostnader	År 2023: Utfall kostnader	År 2023: Netto budget	År 2023: Netto utfall	År 2023: Ack. utfall
Resurssamordning	0	743	743	0	300	470	300	470	0	-0	0
Summa avgift uppdragsverksamhet	0	743	743	0	300	470	300	470	0	-0	0

Kommentar till tabellerna

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet: Den avgiftsfinansierade verksamheten inom djurskyddsområdet klarar inte att finansieras med de avgifter som tas ut av djurhållarna. Arbetet med detta är resurskrävande och avgifterna är fortfarande relativt låga och betalningsförmågan är låg, vilket leder till stor andel kundförluster och ackumulerade underskott inom denna verksamhet.

Enligt uppdraget 3D5 *Fördelning av avgiftsunderskott för offentlig kontroll inom djurskyddsområdet* i regleringsbrevet 2024 ska länsstyrelserna redovisa hur det ackumulerade avgiftsunderskottet för offentlig kontroll inom

djurskyddsområdet fördelas. Länsstyrelserna ska även lämna förslag till åtgärder för att minska underskottet. Uppdraget samordnas av Länsstyrelsen i Södermanlands län och senast den 29 mars 2024 ska uppdraget redovisas till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

Året i siffror

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 2§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2 kap. 4§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2021–2023

Belopp angivna i tkr.

Verksamhetsområde	År 2023	År 2022	År 2021
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	2 692	2 849	3 521
201 Allmänna val	132	524	83
25 Trafikföreskrifter	200	155	220
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 576	4 440	4 443
30 Regional tillväxt	217	825	1 042
34 Infrastrukturplanering	241	392	328
40 Hållbar samhällsplanering och boende	4 140	2 902	2 373
41 Stöd till boende och energiåtgärder	587	294	25
42 Energi och klimat	1 725	1 393	4 532
43 Kulturmiljö	6 442	5 592	5 537
45 Samhällsskydd och beredskap	14 551	11 574	15 584
46 Civilområde	1 082	0	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 583	9 525	6 601
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	51 050	59 227	54 056
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3 017	3 140	2 711
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	6 183	5 635	4 028
54 Mineralfyndigheter	0	0	17
55 Miljöfarlig verksamhet	2 415	2 829	2 545
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	57	87	90
57 Förorenade områden, efterbehandling	2 448	2 330	1 453
58 Restaurering	544	277	122
60 Lantbruk och landsbygd	15 046	13 903	12 635

Verksamhetsområde	År 2023	År 2022	År 2021
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1	0	0
62 Fiske	2 155	2 328	1 878
70 Folkhälsa	2 390	2 351	1 706
80 Jämställdhet	1 526	887	1 000
81 Nationella minoriteter	0	0	0
82 Mänskliga rättigheter	751	633	406
85 Integration	814	797	766
10 Myndighetsövergripande verksamhet	16 262	13 827	12 153
11 Administration och intern service	30 047	26 126	23 435
99 Resurssamverkan ²⁾	686	677	313
20–85 Summa produktion	134 565	134 891	127 703
10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	180 874	174 844	163 291
10–99 Total verksamhetskostnad ³⁾	181 560	175 520	163 605

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21) fr o m 2018.

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska stämma överens med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

Kommentar till Tabell A

Länsstyrelsens verksamhetskostnader för år 2023 är högre föregående år. Det kan bland annat förklaras av den generella kostnadsökningen i samhället under året vilket lett till ökade personalkostnader och kostnader för lokaler, hyra, el, bränsle och renhållning.

Inom verksamhetsområde 10 Myndighetsövergripande verksamhet och 11 Administration och intern service har kostnaderna ökat jämfört med 2022. Det är framför allt kostnader för utredningsstöd, lokaler, IT, intern säkerhet samt kostnader för övergripande planering och samordning som har ökat.

Inom område 30 Regional tillväxt har antal årsarbetskrafter och verksamhetskostnader minskat under de senaste åren vilket delvis förklaras av att finansieringen har minskat (anslag 1:1). Av liknande orsak kan minskningen av verksamhetskostnader inom 51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden förklaras.

Antalet årsarbetskrafter inom 40 Hållbar samhällsplanering och boende samt 43 Kulturmiljö har ökat jämfört med tidigare år. Verksamheten inom hållbar samhällsplanering och boende har förstärkts med samhällsplanerare och jurist. Inom kulturmiljö har arbetet med länets besöksplatser genomförts i samverkan med naturvårdsenheten.

Länsstyrelsen i Gotlands län har fått särskilda medel för arbete med civilt försvar i och med den nya nationella beredskapsstrukturen vilket syns tydligt i ökningen inom område 45 Samhällsskydd och beredskap och 46 Civilområde.

Även inom verksamhetsområde 60 Lantbruk har verksamhetskostnaden ökat från år 2022 till 2023. Det beror på flera faktorer. På grund av en ny programperiod för EU:s gemensamma jordbrukspolitik lades mer tid på kompetensutveckling av personalen som arbetar med jordbrukarstöden 2023. Kostnaden för resor, utbildning och konsulttjänster har därför varit betydligt högre under 2023. En tillsättning av en ny chefstjänst inom området har även bidragit till att öka lönekostnaden.

Tabell B1, B2 - Verksamhetskostnader och myndighetsgemensam verksamhet

Belopp angivna i tkr.

Tabell B1 – Verksamhetskostnader 2023

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	2 692	1,49%	990	2,15%	3 682	2,04%
201 Allmänna val	132	0,07%	61	0,13%	193	0,11%
25 Trafikföreskrifter	200	0,11%	105	0,23%	305	0,17%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 576	3,08%	2 578	5,61%	8 154	4,52%
30 Regional tillväxt	217	0,12%	66	0,14%	283	0,16%
34 Infrastrukturplanering	241	0,13%	114	0,25%	354	0,20%
40 Hållbar samhällsplanering och boende	4 140	2,29%	2 143	4,66%	6 283	3,48%
41 Stöd till boende och energiåtgärder	587	0,32%	308	0,67%	894	0,50%
42 Energi och klimat	1 725	0,95%	844	1,84%	2 569	1,42%
43 Kulturmiljö	6 442	3,56%	2 770	6,02%	9 212	5,10%
45 Samhällsskydd och beredskap	14 551	8,04%	6 216	13,52%	20 767	11,50%
46 Civilområde	1 082	0,60%	546	1,19%	1 628	0,90%
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 583	4,75%	3 526	7,67%	12 108	6,71%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	51 050	28,22%	8 760	19,06%	59 810	33,13%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3 017	1,67%	1 574	3,42%	4 591	2,54%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	6 183	3,42%	3 154	6,86%	9 337	5,17%
54 Mineralfyndigheter	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
55 Miljöfarlig verksamhet	2 415	1,34%	1 195	2,60%	3 610	2,00%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	57	0,03%	30	0,07%	87	0,05%
57 Förorenade områden, efterbehandling	2 448	1,35%	924	2,01%	3 372	1,87%
58 Restaurering	544	0,30%	20	0,04%	564	0,31%
60 Lantbruk och landsbygd	15 046	8,32%	6 624	14,41%	21 671	12,00%
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1	0,00%	1	0,00%	2	0,00%
62 Fiske	2 155	1,19%	659	1,43%	2 814	1,56%
70 Folkhälsa	2 390	1,32%	1 201	2,61%	3 591	1,99%
80 Jämställdhet	1 526	0,84%	771	1,68%	2 297	1,27%
81 Nationella minoriteter	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
82 Mänskliga rättigheter	751	0,42%	366	0,80%	1 118	0,62%
85 Integration	814	0,45%	426	0,93%	1 240	0,69%
10 Myndighetsövergripande verksamhet	16 262	8,99%	-16 262		0	
11 Administration och intern service	30 047	16,61%	-30 047		0	
99 Resurssamverkan ²⁾	686		337		1 023	
20–85 Summa produktion	134 565	74,40%	45 971	100,00 %	180 536	100,00 %
20–85 varav personalkostnad kontoklass 4	86 917					
10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	180 874	100,00 %			180 536	100,00 %
10–99 Total verksamhetskostnad³⁾	181 560				181 560	

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Tabell B2 – Myndighetsgemensam verksamhet 2023

Myndighetsgemensam verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH(%)
113–115 Samkostnad nivå 1 - Utrustning och gem service, lokaler och IT-verksamhet ¹⁾	21 741	25,01%
110–112, 116–119 Samkostnad nivå 2 - Ekonomi- och personaladministration ¹⁾	8 306	9,56%
100–109 Samkostnad nivå 3 - Myndighetsövergripande verksamhet/ledningsfunktion ¹⁾	16 262	18,71%

¹⁾ Summan på nivå 1–3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2–8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Tabell C – Årsarbetskrafter (ÅA) 2021–2023

Verksamhetsområde	2023 ÅA totalt	2023 ÅA kvinnor	2023 ÅA män	2022 ÅA totalt	2021 ÅA totalt
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	1,9	1,5	0,4	2,2	4,0
201 Allmänna val	0,1	0,1	0,0	0,7	0,1
25 Trafikföreskrifter	0,3	0,2	0,0	0,2	0,3
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6,8	4,7	2,1	6,3	6,0
30 Regional tillväxt	0,1	0,1	0,0	0,3	0,8
34 Infrastrukturplanering	0,3	0,3	0,0	0,6	0,5
40 Hållbar samhällsplanering och boende	5,1	3,9	1,2	3,9	3,1
41 Stöd till boende och energiåtgärder	0,7	0,4	0,3	0,3	0,0
42 Energi och klimat	1,9	1,9	0,0	1,7	3,3
43 Kulturmiljö	7,2	5,4	1,7	6,6	6,0
45 Samhällsskydd och beredskap	13,7	8,6	5,1	11,3	16,6
46 Civilområde	1,3	0,7	0,5	0,0	0,0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8,2	5,9	2,3	8,5	6,6
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	21,4	10,3	11,2	26,8	25,3
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	4,2	1,9	2,3	4,3	4,1
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	7,9	5,8	2,2	7,1	5,5
54 Mineralfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
55 Miljöfarlig verksamhet	2,8	2,1	0,7	3,2	3,3
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
57 Förorenade områden, efterbehandling	2,6	1,7	0,9	2,6	1,6
58 Restaurering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
60 Lantbruk och landsbygd	17,5	13,7	3,8	18,7	18,7
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62 Fiske	1,3	0,1	1,2	1,7	1,8
70 Folkhälsa	3,1	3,1	0,0	2,9	2,3
80 Jämställdhet	1,9	1,9	0,0	1,1	1,1
81 Nationella minoriteter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82 Mänskliga rättigheter	0,8	0,8	0,0	0,8	0,6
85 Integration	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
10 Myndighetsövergripande verksamhet	10,8	5,3	5,4	8,6	8,7
11 Administration och intern service	10,5	6,7	3,7	8,4	7,7

Verksamhetsområde	2023 ÅA totalt	2023 ÅA kvinnor	2023 ÅA män	2022 ÅA totalt	2021 ÅA totalt
99 Resurssamverkan	0,9	0,8	0,1	0,9	0,4
20–85 Summa årsarbetskrafter produktion	112,2	76,3	36,0	112,9	112,9
10–85 Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	133,4	88,3	45,1	129,9	129,2
10–99 Summa årsarbetskrafter totalt	134,3	89,1	45,2	130,7	129,6

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

Kommentar till Tabell C

Ökningen av antal årsarbetskrafter inom området samhällsskydd och beredskap beror på ökade satsningar inom området. En konsekvens av ökad satsning på samhällsskydd och beredskap är att antalet årsarbetskrafter även ökat inom myndighets övergripande verksamhet och administration. Minskningen inom verksamhetsområde 51 beror till största del på att ett antal tillfälliga anställningar avslutades i samband med projekt som färdigställdes under 2022.

Tabell D - Representation

Nyckeltal	År 2023 totalt (tkr)	År 2023 per ÅA (kr)	År 2022 totalt (tkr)	År 2022 per ÅA (kr)	År 2021 totalt (tkr)	År 2021 per ÅA (kr)
Intern representation	197	1 465	169	1 294	25	195
Extern representation	528	3 930	295	2 253	82	633

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell D

Under 2023 hade Länsstyrelsen några representationer som ökade kostnaderna jämfört med ett normalår. Sverige var ordförandeland i EU under det första halvåret. Regeringen anordnade ett antal möten under det första halvåret på Gotland. I summan ingår kostnader för detta inkluderande ett möte för Coreper II-representanter i Kultudralen/S:t Nicolai ruin i Visby. Under året stod också Länsstyrelsen värd för HM Konungens firande av 50 år på tronen. Här finns också kostnader som härrör från representation i samband med studiebesök från civila och militära organisationer som studerar totalförsvarets återuppgjör i Gotlands län.

Tabell E - Lokaler

Nyckeltal ¹⁾	Lokal	År 2023	År 2022	År 2021
Lokalkostnader (tkr), VÅS 103 ²⁾	Residens	1 753	1 582	1 504
Lokalyta (m ²)	Residens	989	989	989
Lokalkostnad per m ² (kr)	Residens	1 773	1 600	1 520
Lokalkostnader (tkr), VÅS 113 ³⁾	Lokaler, övriga ³⁾	8 516	7 755	7 555
Lokalyta (m ²)	Lokaler, övriga	3 786	3 786	3 786
Lokalkostnad per m ² (kr)	Lokaler, övriga	2 249	2 048	1 995
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	Lokaler, övriga	63	59	58
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	Lokaler, övriga	28	29	29
Kontorslokalyta (m ²) ⁴⁾	Kontorslokaler	3 134	3 134	3 134
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	Kontorslokaler	23	24	24
Lokalkostnader (tkr)	Lokaler totalt	10 269	9 337	9 058

¹⁾ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

²⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÅS 103 Servicestöd till ledningen.

³⁾ Med lokaler, övriga avses samtliga utrymmen förutom residenset som kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÅS 113 Lokaler.

⁴⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark som kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell E

Indexuppräknig av hyror och allmänna kostnadsökningar för övriga lokalkostnader. Inga förändringar jämfört med förra året avseende lokalytor eller hyreskontrakt.

Tabell F - Redovisning av ärenden 2023

(samtliga ärenden oavsett databas)

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	65	90	192	232	115	1
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	22	235	25	247	35	1
201 Allmänna val	0	10	1	11	0	0
25 Trafikföreskrifter	7	73	4	78	6	0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	52	966	325	1 309	34	0
30 Regional tillväxt	5	1	1	1	6	0
34 Infrastrukturplanering	6	5	1	7	5	3
40 Hållbar samhälls-planering och boende	34	411	6	420	31	0
41 Stöd till boende och energiåtgärder	0	106	0	91	15	0
42 Energi och klimat	26	32	4	34	28	0
43 Kulturmiljö	199	775	123	888	209	0
45 Samhällsskydd och beredskap	56	88	61	117	88	2
46 Civilområde	0	0	0	0	0	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	58	99	36	128	65	12
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	200	134	367	480	221	41
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	141	454	6	519	82	5
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	45	133	17	142	53	3
54 Mineralfyndigheter	0	0	0	0	0	0
55 Miljöfarlig verksamhet	24	82	9	81	34	3

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	6	59	0	62	3	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	25	16	13	36	18	7
58 Restaurering	1	0	4	4	1	0
60 Lantbruk och landsbygd ¹⁾	1200	5677	43	4072	2848	78
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0	0	0
62 Fiske	7	32	13	49	3	0
70 Folkhälsa	4	16	7	24	3	1
80 Jämställdhet	1	5	4	10	0	0
81 Nationella minoriteter	0	1	0	1	0	0
82 Mänskliga rättigheter	3	10	5	14	4	0
85 Integration	6	2	7	13	2	0
10–85 Totalt antal ärenden	2 193	9 512	1 274	9 070	3 909	157

¹⁾ Under 2023 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete hanterat stöd i den nya strategiska planen för ny jordbrukspolitik där jordbrukarstöd och projekt- och investeringsstöd hanteras i Jordbruksverkets it-system. I den ingående balansen ingår dock jordbrukarstöd och landsbygdsstöd från ÅR 2022 och tidigare. Helt rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) är inte möjliga att hämta ut i sin helhet. Statistik för ansökan om åtaganden och några få mindre stödformer ingår inte. För landsbygdsstöden (602) och projekt- och investeringsstöden (603) redovisas komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från Länsstyrelsens ärendehandläggningssystem Platina summerat med ärenden från Jordbruksverkets it-system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar till Tabell F

Länsstyrelsen hanterar ett stort antal ärenden inom många olika verksamhetsområden. Överlägset flest antal ärenden hanteras inom VÄS 60 Lantbruk och landsbygd vilket innebär att ärendestatistiken för området har stor påverkan på det totala resultatet. Exempelvis har det skett en väsentlig minskning av det totala antalet ärenden år 2023 jämfört med år 2022 avseende ingående balans (-1982), beslutade ärenden (-3705) och ej beslutade ärenden äldre än 2 år (-412), vilket till stor del går att härleda till de ärenden inom VÄS 60 som hanteras via Jordbruksverkets system. Mer precist kan minskningarna förklaras av att nödvändiga IT-system kom på plats under 2022 vilket möjliggjorde att den då mycket höga ärendebalansen inom VÄS 60 kunde arbetas av under 2022. Det har i sin tur medfört att antal ej beslutade ärenden äldre än två år minskat till år 2023. Vidare har nya stöd inom lantbruk och

landsbygd införts under 2023 vilket ökat antal inkomna ärenden inom verksamhetsområdet. Till följd av att flera av dessa ärenden rör utbetalningar som sker först i april 2024 har den totala utgående balansen 2023 (+1624) blivit betydligt högre, vilket i stor utsträckning förklaras av dessa ärenden (+1657).

Sammantaget innebär förändringarna inom de olika ärendeslagen i VÄS 60 att myndighetens totala beslutstakt, det vill säga förhållandet mellan inkomna/upprättade ärenden och beslutade ärenden, är 84 procent år 2023. Om de ärenden inom VÄS 60 som hanteras inom Jordbruksverkets system räknas bort är beslutstakten i stället cirka 99 procent.

Det totala antalet inkomna ärenden har ökat under 2023 med 326 ärenden jämfört med 2022. Förutom inom område 60 Lantbruk och landsbygd har den största ökningen skett inom 20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning och 41 Stöd till boende och energiåtgärder. Dock har antal upprättade ärenden minskat inom ett antal verksamhetsområden, exempelvis 20-21 (exkl. 201) Övrig förvaltning, 28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, 51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden. Det innebär att den totala ärendemängden (inkomna plus upprättade ärenden) är något mindre än föregående år (-139).

Trots detta ligger ärendemängden fortfarande på en relativt hög nivå vilket medför vissa utmaningar att hantera myndighetens ärendebalanser och handläggningstider. Som ett led i att följa utvecklingen och identifiera utmaningar har ärendeflöde och handläggningstider varit särskilt i fokus under årets tertialuppföljningar. Det går där att konstatera att Länsstyrelsen under året generellt har lyckats hålla en hög beslutstakt, men att det kvarstår utmaningar kopplat till att hantera vissa ärendetyper och där nå målen med handläggningstider. I slutet av 2023 beslutade Länsstyrelsen att en analys och kartläggning av myndighetens ärendehanteringsprocess ska genomföras under första halvan av 2024 med syftet att identifiera utvecklingsområden för att effektivisera ärendehandläggningen och öka måluppfyllelsen.

Tabell G - Överklagade beslut 2023

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut ¹⁾	Antal beslut ²⁾	Andel överklagade beslut ³⁾ (%)
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	0	232	0
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	2	247	1
201 Allmänna val	0	11	0
25 Trafikföreskrifter	2	78	3
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7	1 309	1
30 Regional tillväxt	0	1	0
34 Infrastrukturplanering	0	7	0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	38	420	9
41 Stöd till boende och energiåtgärder	4	91	4
42 Energi och klimat	0	34	0
43 Kulturmiljö	3	888	0
45 Samhällsskydd och beredskap	0	117	0
46 Civilområde	0	0	
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	1	128	1
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	5	480	1
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	14	519	3
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	2	142	1
54 Mineralfyndigheter	0	0	
55 Miljöfarlig verksamhet	0	81	0
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	62	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	36	0
58 Restaurering	0	4	0
60 Lantbruk och landsbygd	3	4 072	0
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	
62 Fiske	0	49	0
70 Folkhälsa	0	24	0
80 Jämställdhet	0	10	0
81 Nationella minoriteter	0	1	0
82 Mänskliga rättigheter	0	14	0
85 Integration	0	13	0
10–85 Totalt antal ärenden	81	9 070	1

¹⁾ Avser beslut som överklagats till högre instans 2023, oavsett vilket år som beslutet är fattat.

²⁾ Avser beslut som fattats av Länsstyrelsen under 2023.

³⁾ Avser antalet överklagade beslut under 2023 dividerat med antalet beslut under 2023.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar till Tabell G

Andelen överklagade beslut ligger generellt på en låg nivå med ett snitt på två procent under 2023. Inom verksamhetsområde 40, Hållbar samhällsplanering och boende, är andelen överklagade beslut något högre och ligger år 2023 på nio procent. I verksamhetsområdet ingår överklaganden enligt plan- och bygglagen. Andelen överklaganden av beslut som fattas i andra instans är av naturliga skäl vanligtvis betydligt högre än vad som gäller för beslut som fattas i första instans. Detta är förklaringen till varför överklagandefrekvensen i verksamhetsområde 40 ligger högre jämfört med andra verksamhetsområden.

Tabell H - Överklagade beslut som ändrats i högre instans 2023

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans ¹⁾	varav antal ändrade beslut i högre instans ²⁾	Andel ändrade beslut (%) ³⁾
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	0	0	
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	2	2	100
201 Allmänna val	0	0	
25 Trafikföreskrifter	2	1	50
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7	0	0
30 Regional tillväxt	0	0	
34 Infrastrukturplanering	0	0	
40 Hållbar samhällsplanering och boende	41	12	29
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1	0	0
42 Energi och klimat	0	0	
43 Kulturmiljö	3	0	0
45 Samhällsskydd och beredskap	0	0	
46 Civilområde	0	0	
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	1	0	0
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	2	1	50
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	12	4	33
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	3	0	0
54 Mineralfyndigheter	0	0	
55 Miljöfarlig verksamhet	1	1	100
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	0	
57 Förrorenade områden, efterbehandling	0	0	
58 Restaurering	0	0	
60 Lantbruk och landsbygd	2	0	0
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	
62 Fiske	0	0	
70 Folkhälsa	0	0	
80 Jämställdhet	0	0	
81 Nationella minoriteter	0	0	
82 Mänskliga rättigheter	0	0	
85 Integration	0	0	
10–85 Totalt antal ärenden	77	21	27

¹⁾ Avser antalet beslut som överklagats i högre instans vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2023.

²⁾ Avser beslut som ändrats under 2023 på grund av domar/beslut i högre instans.

³⁾ Antal ändrade beslut i högre instans under 2023 dividerat med antal beslut som överklagats till högre instans med dom/beslut under 2023.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

Kommentar till Tabell H

Andelen överklagade beslut som ändrats i högre instans är i snitt 27 procent år 2023 vilket kan jämföras med 21 procent 2022 och 18 procent 2021. Det är svårt att dra några generella slutsatser av den totala ökningen till följd av att resultatet bygger på en begränsad mängd data. Inom verksamhetsområde 40, Hållbar samhällsplanering och boende, och 52, Prövning och tillsyn för skydd av naturen är dock urvalet något större.

För hållbar samhällsplanering och boende har andelen beslut som ändrats i högre instans ökat marginellt jämfört med 2022. Dessa ärenden har genomgått en kvalitetsgranskning av Länsstyrelsens jurister. De konstaterar att ändringarna avser olika typer av överklaganden, olika frågor samt beslut från samtliga handläggande jurister. Bedömningen är att det inte förekommer några generiska fel i de granskade ärendena.

Inom område 52 Prövning och tillsyn har en tredjedel av de överklagade besluten ändrats i högre instans (4 av 12), vilket kan jämföras med nio procent år 2022 (1 av 11). Två av ärendena gällde ändring av de villkor Länsstyrelsen satt för nedtagning av träd i alléer där domstolen delvis medgivit nedtagning av vissa träd eller ändrat utformningen av villkoren i övrigt. De andra två ärendena gäller ändringar i beslut om strandskydd. Länsstyrelsen konstaterar att domstolarna i samtliga ärenden gett en tydlig vägledning inför handläggning framåt i liknande ärenden.

Tabell I - Handläggningstider

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2021–2023	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Utfall (%) 2021	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022	Medel-antal dagar 2021
202 Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45						
204 Begravningsfrågor ¹⁾	45						
212 Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180						
282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen ²⁾	90	100	100	100	10	14	15
282 Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	100	100	100	16	22	22
282 Anmälningssärenden djurskydd	90	99	97	99	17	16	22
40321 Överklagande av lov, förhandsbesked	150	100	85	83	75	113	103
40322 Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder	120	75	83	80	81	83	96
4034 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	100	90	60	64	102	16
505 Överklagade kommunala beslut miljöbalken m.fl. föfattn.	180	x	60	100	x	167	128
525 Samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken	42	53	54	74	47	167	128
526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens ³⁾	21	83	94	78	23	13	30
551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 4)}	180	-	-	76	-	-	71
555 Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	88	100	100	42	20	28
562 Prövning av avfall och producentansvar	40	92	80	83	24	19	25
566 Tillsyn av avfall och producentansvar	30	83	85	92	23	16	9
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – företagsstöd ^{5,6)}	180	73	58	16	135	226	287
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd ^{5, 6)}	180	xx	31	xxx	279	429	324
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar ^{5, 6)}	180	85	94	65	104	96	153
622 Ansökan om stöd från	180						

VÅS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2021–2023	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Utfall (%) 2021	Medelantal dagar 2023	Medelantal dagar 2022	Medelantal dagar 2021
Fiskerifonden - företagsstöd ^{5, 6)}							
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - projektstöd ^{5, 6)}	180						
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder-företagsstöd ^{6, 7)}	120	91	94	93	74	60	59
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd ^{6, 7)}	120	9	19	58	313	281	105
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar ^{6, 7)}	120	100	100	91	64	55	61
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – företagsstöd ^{6, 7)}	120						
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – projektstöd ^{6, 7)}	120						
623 Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	100	100	100	5	9	17
623 Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	-	100	100	-	28	11

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

³⁾ Enligt 19 kap 3 b § miljöbalken.

⁴⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁵⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁶⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

⁷⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

X) Antalet ärenden understiger 10. Utfallet var 40 % med en genomsnittlig handläggningstid på 213 dagar.

XX) Antalet beslutade ärenden understiger 10. Utfallet var 25 % med en genomsnittlig handläggningstid på 279 dagar som medelantal.

XXX) Antalet beslutade ärenden understiger 10. Utfallet var 0% med en genomsnittlig handläggningstid på 324 dagar som medelantal.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar till Tabell I

Länsstyrelsen klarar målen om handläggningstider för majoriteten av de ärendetyper där handläggningstid följs upp. Inom vissa områden finns dock svårigheter att klara målen.

Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken (525) hade 53 procent måluppfyllelse, vilket är ungefär på samma nivå som 2022. Antalet beslut skiljde sig inte mycket mellan åren. Dock har medelantal dagar minskat väsentligt från 168 dagar 2022 till 47 dagar 2023. Detta innebär att betydligt fler ärenden hanteras inom färre antal dagar och närmar sig målet om 42 dagar. Eftersom medeltalet ligger på över 42 dagar har dock inte måluppfyllelsen förbättrats. Vissa ärenden har även blivit väsentligt försenade. Bland annat har nio ärenden haft över 100 dagars handläggningstid. Sex av dessa ärenden har gällt ansökningar om ledningsröjningar av befintliga luftledningar som söktes i slutet av september 2022 för utförande 2023. I samråd med nätbolaget bedömdes dessa inte behöva handläggas så snabbt. Några andra ärenden har på grund av omfattande kompletteringar tagit lång tid. Ett av dessa har rört ansökan om samråd för anläggande av en solcellspark.

Måluppfyllelsen för handläggningstider av Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – företagsstöd (602) har förbättrats till 73 procent 2023 jämfört med 58 procent 2022 och 16 procent 2021. Den främsta anledningen är att färre ansökningar om företagsstöd inkom under 2023. Ansökan om företagsstöd stängde vid årsskiftet 2022-2023.

För ärenden inom Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd (602) har måluppfyllelsen för handläggningstiderna minskat till 9 procent och medel antal dagar har ökat. Det förklaras framför allt av att handläggning av stöd till externa sökande har prioriterats. Interna projektansökningar om utbetalning med lägre belopp har nedprioriterats. De ärenden som beslutats under året är äldre och påverkar därmed handläggningstiden negativt.

Länsstyrelsen följer upp måluppfyllelse för handläggningstider i samband med samtliga tertialuppföljningar. Som redovisas mer utförligt under Tabell F har Länsstyrelsen även fattat beslut om att genomföra en kartläggning och analys av myndighetens ärendehantering under år 2024 för att effektivisera ärendehandläggningen och öka måluppfyllelsen.

Finansiell redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Resultaträkning

Belopp i tkr.

Resultaträkning	2023	2022	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	73 287	67 217	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	20 844	14 922	2
Intäkter av bidrag	85 583	92 819	3
Finansiella intäkter	1 839	589	4
Summa	181 553	175 546	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-107 137	-99 863	5
Kostnader för lokaler	-12 862	-10 058	6
Övriga driftkostnader	-59 855	-64 027	7
Finansiella kostnader	-167	-42	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 538	-1 530	9
Summa	-181 560	-175 520	
Verksamhetsutfall	-7	26	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2 577	2 440	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-2 577	-2 440	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	22 111	23 474	11
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	39	-41	12
Lämnade bidrag	-22 150	-23 432	13
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-7	26	14

Balansräkning

Belopp i tkr.

Tillgångar	2023-12-31	2022-12-31	Not
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	482	777	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	5 989	3 142	
Pågående nyanläggningar			
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar			
Summa	6 470	3 919	15
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	273	40	16
Fordringar hos andra myndigheter	6 618	5 097	17
Övriga kortfristiga fordringar	8	196	18
Summa	6 900	5 332	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 538	2 405	
Upplupna bidragsintäkter	6 834	6 915	
Övriga upplupna intäkter	205	100	
Summa	9 577	9 420	19
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	6 703	-2 181	
Summa	6 703	-2 181	20
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	35 186	62 810	21
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	270	222	22
Summa	35 457	63 031	
Summa tillgångar	65 107	79 521	

LÄNSSTYRELSEN GOTLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2023

Kapital och skulder	2023-12-31	2022-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	65	65	
Donationskapital	39	37	
Balanserad kapitalförändring	-329	-355	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-7	26	
Summa	-232	-227	23
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	0	0	24
Övriga avsättningar	936	722	25
Summa	936	722	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	6 405	3 854	26
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	27
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	4 211	4 295	28
Leverantörsskulder	9 206	6 193	29
Övriga kortfristiga skulder	1 916	1 773	30
Depositioner	270	222	31
Summa	22 008	16 337	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	6 930	9 376	
Oförbrukade bidrag	35 466	53 312	
Övriga förutbetalda intäkter			
Summa	42 396	62 689	32
Summa kapital och skulder	65 107	79 521	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr.

Anslag	Ing. överföring sbelopp	Årets tilldelning enligt regl. brev	Omdisponerat anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	NOT
Utgiftsområde 1									
Rikets styrelse									
01 05 001 008 Länsstyrelserna m.m.	5 642	72 888	0	0	-3 515	75 014	-73 219	1 795	33
Utgiftsområde 19									
19 01 001 008 Regionala utvecklingsåtgärder	0	68	0	0	0	68	-68	0	34
Summa	5 642	72 956	0	0	-3 515	75 082	-73 287	1 795	

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr.

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	650	578	
2537 Miljöskyddsavgift Tåktavgift	1 900	1 833	
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	0	42	
2552 04 Övriga avgifter vid länsstyrelserna	50	2	
2714 01 Sanktionsavgifter	150	121	
Summa	2 750	2 577	10

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat inte anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2024.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antalet anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet 2023 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska omfatta antalet och styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna.”
- ”Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur efter närmare anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

Redovisnings- och värderingsprinciper

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader som hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och värderas i samband med bokslut.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr och markanläggningar som klassas som infrastrukturella tillgångar (naturmiljötillgång) på minst 250 tkr

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer eftersom de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis.

Tillgångstyp	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Markanläggningar	Respektive komponents nyttjande period
Förbättringsutgift på annans fastighet	Högst 7 år
Maskiner	5 år
It-teknisk utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Transportmedel båt	10 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
Pågående nyanläggningar	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding Anders Flanking	Lön: 1 369 158 Bostadsförmån: 128 928 Övrig förmån: 25 756	
Länsråd Anna Maria Bergholm Söder	Lön: 1 072 531 Övrig förmån: 18 500	
Insynsråd		
Björn Risinger	1 900	
Eva Nypelius	3 800	Styrelseledamot Almi Företagspartner AB Styrelseledamot Gotlänningens Tryckeriaktiebolag
Olle Jansson	3 800	
Håkan Johansson	5 700	Styrelseordförande Almi Företagspartner AB Styrelseordförande Destination Gotland AB Styrelseordförande Gotland Hotels & Properties AB Styrelseledamot Gotlands Stuveri AB Styrelseordförande Gotland Capital Management AB Styrelseordförande Gotland Tech Development AB Styrelseledamot Alandia Försäkring Abp Styrelseledamot Alandia Cruises AB
Linus Gränsmark	3 800	
Hanna Westerén	5 700	
Juliana Perez Falke	1 900	Styrelseordförande Hellström Gin AB Styrelseledamot Almi Företagspartner Mitt AB Styrelseledamot Almi Företagspartner Skåne AB Styrelsesuppleant Bremergränd AB Styrelsesuppleant Martall AB
Viltförvaltningsdelegation:		
Björn Hjernquist	1 950	
Gerty Holmstedt	1 950	
Ingemar Lundqvist	975	

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Björn Dahlström	1 950	
Eva Gahnström	1 950	
Stefan Johansson	1 950	
Måns Hjernquist	975	
Hans Olsson	1 950	
Matilda Åkesson	975	

Noter till resultaträkning

Not 1

Intäkter av anslag	2023	2022
01 05 001 000 Förvaltningsanslag	73 219	67 117
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	68	100
Summa intäkter av anslag	73 287	67 217

Intäkter av förvaltningsanslag är högre jämfört med 2022 och det beror på att myndigheten tilldelats riktade medel i RB 2023 för ny struktur civilt försvar.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
Offentligrättsliga avgifter	127	116
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	20 233	14 706
Intäkter av andra ersättningar	484	100
Summa	20 844	14 922
Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av		
Intäkter uthyrning	7 634	7 589
Intäkter utbildning/konferenser	325	690
Intäkter konsultuppdrag	11 675	5 882
Intäkter övriga 4 § avgifter	598	546
Summa	20 233	14 706

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bland andra i anslagsredovisningen och externa medel gentemot andra myndigheter.

Intäkter av uthyrning består av uthyrning av boende på Gotska Sandön, uthyrning av kontorslokaler Visborgallén 4 samt intäkter av transporter till och från Gotska Sandön.

Intäkter av konsultuppdrag består i huvudsak av ängs- och betesinventering, arbete med underhåll och skötsel av Naturvårdsverkets byggnader och anläggningar i nationalparken Gotska Sandön, arbete med bildande av nationalpark Bästeträsk och samordning av skogsbrandsberedskap.

Not 3

Intäkter av bidrag	2023	2022
Bidrag från statliga myndigheter	85 339	92 665
<i>varav de största</i>		
Länsstyrelsen i Örebro län	17 321	16 763
Naturvårdsverket	38 106	53 782
Statens jordbruksverk	7 442	5 517
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	6 636	3 533
Havs- och vattenmyndigheten	7 547	8 765
Bidrag från övriga	244	154
<i>varav bidrag från EU:s fonder</i>		
Summa	85 583	92 819

Intäkter av bidrag från Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten är lägre jämfört med 2022.

Not 4

Finansiella intäkter	2023	2022
Räntekonto i Riksgälden	1 837	581
Övriga finansiella intäkter	2	8
Summa	1 839	589

Finansiella intäkter är högre jämfört med 2022 då myndigheten erhållit högre intäktsränta under hela året på överskott på räntekontot i Riksgälden.

Not 5

Kostnader för personal	2023	2022
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-70 722	-66 106
<i>varav Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)</i>	-421	-768
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier samt övriga kostnader för personal	-36 415	-33 757
Summa	-107 137	-99 863

Kostnader för personal är högre jämfört med 2022 och det beror på att myndigheten har haft fler anställda och högre utgifter för löneökningar och högre utgifter för pensionspremier.

Not 6

Kostnader för lokaler	2023	2022
Kostnader för lokaler	-12 862	-10 058

Kostnader för lokaler är högre jämfört med 2022 och detta kan förklaras av ökade underhållskostnader av Naturvårdsverkets byggnader och anläggningar vid nationalparken Gotska Sandön, samt ökade kostnader för hyra, el, bränsle och renhållning.

Not 7

Övriga driftskostnader	2023	2022
Övriga driftskostnader	-59 855	-64 027

Driftkostnader är lägre jämfört med 2022 och det beror på lägre utgifter för inköp av konsulttjänster, övriga tjänster och övriga varor kopplat till främst naturvårdens verksamhet.

Not 8

Finansiella kostnader	2023	2022
Räntekostnader i Riksgälden	-150	-30
Övriga finansiella kostnader	-17	-12
Summa	-167	-42

Räntekostnader i Riksgälden är högre jämfört med 2022 och det beror på högre låneräntor.

Not 9

Avskrivningar och nedskrivningar	2023	2022
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 538	-1 530

Not 10

Avgifter m.m. som inte disponeras, inkomsttitel och verksamhet	Intäkter 2021	Intäkter 2022	Kostnader exkl OH 2022	Kostnader 2022	+/- 2022	Budget-intäkter 2023	Intäkter 2023	Kostnader exkl OH 2023	Kostnader 2023	+/- 2023	Ackumulerat +/- utgående 2023
Avgifter med bestämt ekonomiskt mål¹⁾											0
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	781	477	-50	-72	405	650	578	-388	-578	0	405
2537 Miljöskyddsavgifter	1 713	1 814	-14	-20	1 794	1 900	1 833	-36	-54	1 780	3 574
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	44	54	-3	-4	50	50	45	-3	-4	41	91
<i>Tillstånd till transport av avfall och farligt avfall m.m.</i>	37	41	0	0	41		32	0	0	32	73
<i>Anmälan om transport av avfall och producentansvar</i>	7	7	0	0	7		11	0	0	11	18
- varav avgifter enligt avfallsförordningen	44	48	0	0	48		42	0	0	42	91
<i>Kontroll av livsmedel</i>	0	6	-3	-4	2		2	-3	-4	-2	-0
- varav övriga avgifter	0	6	-3	-4	2		2	-3	-4	-2	-0
Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål	70	95				150	121				
2714 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	0	0					121				
2714 Särskild avgift enligt utlänningslagen	70	95					0				
Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel	2 608	2 440					2 577				

Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende länsstyrelserna. Notens är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. Väsentliga avvikelser mot beräknat belopp.

1) Tidigare har länsstyrelserna haft ett undantag i regleringsbrevet enligt 6 kap 1 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag från att redovisa kostnaderna för avgiftsbelagd verksamhet i vilken intäkterna inte får disponeras. Från och med regleringsbrevet 2022 är undantaget borttaget. Inga jämförelsetal avseende kostnader för året 2021 kan tas fram. Som en följd av det ändras notens uppställning till att omfatta intäkter för år 2021 samt nettoutfall år 2022. År 2023 redovisas både kostnader och intäkter. Ackumulerat utfall avser åren 2022 och 2023.

Not 11

Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2023	2022
Från myndighet		
Riksantikvarieämbetet	8 590	8 500
Länsstyrelsen i Örebro län	766	1 005
Socialstyrelsen	0	10
Naturvårdsverket	10 327	8 574
Post- och telestyrelsen	65	43
Tillväxtverket	0	243
Havs- och vattenmyndigheten	2 364	5 097
Summa	22 111	23 474

Not 12

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2023	2022
Region Gotland	39	-41
Summa	39	-41

Not 13

Lämnade bidrag	2023	2022
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-7 313	-10 625
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-14 837	-12 807
Summa Lämnade bidrag	-22 150	-23 432
Jakt och viltvård	-2 986	-1 905
Kommunikationsplanering	-65	-43
Energi- och klimatstrategiskt arbete	0	-243
Fornminnen	-70	-546
Byggnadsvård	-7 234	-7 597
Fornminnes- och kulturlandskapsvård	-451	-357
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-836	0
Riskhantering och säkerhet	-143	-140
Samverkan, ledning och samordning	0	-100
Miljömål	-3 927	-4 229
Miljöövervakning	-50	-58
Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	-268	-846
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-2 700	-2 735
Dricksvattenförsörjning	1 048	-3 047
Efterbehandling av förorenade områden	-2 966	-494
Restaurering av vatten som inte kalkas	-500	0
Fiskerinäring	0	-77
Stöd till fisket	-255	-170
Fiskevård och fritidsfiske	-88	-110
Främjande insatser inom folkhälsoområdet	-11	-25
Jämställdhetsfrågor	-613	-750
Integrationsfrågor	-39	41
	-22 150	-23 432
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		

Not 14

Årets kapitalförändring	2023	2022
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-7	26
Summa verksamhetsutfall	-7	26
Summa årets kapitalförändring	-7	26

Noter till balansräkning

Not 15

Materiella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
Byggnader, mark och annan fast egendom		
Bokfört värde	0	0
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	4 969	4 726
Årets anskaffning	0	243
Utgående anskaffningsvärde	4 969	4 969
Ingående avskrivningar	-4 192	-3 871
Årets avskrivningar	-295	-321
Utgående avskrivningar	-4 487	-4 192
Bokfört värde	482	777
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	17 139	16 233
Årets anskaffning	4 096	1 118
Årets försäljning, utrangering	-243	-212
Utgående anskaffningsvärde	20 992	17 139
Ingående avskrivningar	-13 998	-13 000
Årets avskrivningar	-1 243	-1 209
Årets försäljning, utrangering	237	212
Utgående avskrivningar	-15 004	-13 998
Bokfört värde	5 989	3 142
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	6 470	3 919

Bokfört värde i materiella anläggningstillgångar är högre jämfört med 2022 och det beror på nyanskaffning av en begagnad transportbåt till Nationalparken Gotska Sandön

Not 16

Kundfordringar	2023-12-31	2022-12-31
Kundfordringar - utomstatliga	273	40
Summa	273	40

Not 17

Fordringar hos andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	3 483	2 750
Mervärdesskatt	3 136	2 346
Summa	6 618	5 097

Not 18

Övriga kortfristiga fordringar	2023-12-31	2022-12-31
Uppbördsfordringar	7	195
Övriga kortfristiga fordringar	1	1
Summa	8	196

Not 19

Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	2 348	2 212
Övriga förutbetalda kostnader	190	194
Summa förutbetalda kostnader	2 538	2 405
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	6 834	6 915
<i>varav</i>		
Riksantikvarieämbetet	24	0
Länsstyrelsen i Jönköpings län	15	36
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	186	14
Skogsstyrelsen	63	63
Sveriges lantbruksuniversitet	0	88
Statens jordbruksverk	6 547	6 714
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
Totala upplupna bidragsintäkter	6 834	6 915
Övriga upplupna intäkter	205	100
Summa periodavgränsningsposter	9 577	9 420

Not 20

Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-195	-597
Redovisat mot inkomstitel (-)	-2 577	-2 440
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	2 765	2 842
Fordringar/skulder avseende uppbörd	-7	-195
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	68	556
Redovisat mot anslag (+)	68	100
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-79	-588
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	57	68
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-5 642	-2 340
Redovisat mot anslag (+)	73 219	67 117
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-72 888	-70 880
Återbetalning av anslagsmedel (+)	3 515	461
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-1 795	-5 642
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	3 588	2 507
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	69 406	109 520
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-61 860	-106 185
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	-2 686	-2 254
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	8 449	3 588
Summa utgående balans avräkning med statsverket	6 703	-2 181

Not 21

Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Räntekonto i Riksgälden	35 186	62 810

Behållningen är lägre jämfört med 2022 och det beror på minskning av medel från Naturvårdsverket.

Not 22

Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	270	222

Avser deponerade hyror.

Not 23

Förändring av myndighetskapitalet	Statskapital	Donationskapital	Balanserad kapitalförändring, anslagsfinansierad verksamhet	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Balanserad kapitalförändring, bidragsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2022	65	37	0	-355	0	26	-227
<i>varav</i>							
Konst Statens konstråd	65	0	0	0	0	0	65
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	-355	0	26	-329
Ingående balans 2023	65	37	0	-355	0	26	-227
<i>varav</i>							
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	26	0	-26	0
<i>varav</i>							
Årets förändring							
<i>varav</i>							
Riksgälden, ränta 2023	0	2	0	0	0	0	2
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	-7	-7
Summa årets förändring	0	2	0	0	0	-7	-5
Utgående balans 2023	65	39	0	-329	0	-7	-232

Not 24

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2023-12-31	2022-12-31
Ingående avsättningar	0	143
Årets pensionskostnader	0	3
Årets pensionsutbetalningar	0	-146
Utgående avsättning	0	0

Avsättning för delpension upphörde 2022.

Not 25

Övriga avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
Ingående balans	722	526
Lokalt omställningsarbete årets förändring	214	196
Lokalt omställningsarbete utgående balans	936	722
Omstruktureringsåtgärder årets förändring	0	0
Summa övriga avsättningar	936	722

Myndigheten bedömer att cirka 300 tkr kommer att användas under det närmaste räkenskapsåret.

Not 26

Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Ingående balans	3 854	4 023
Under året upptagna lån	4 090	1 361
Årets amorteringar	-1 538	-1 530
Utgående balans	6 405	3 854
Beviljad låneram	16 000	6 000

Beviljad låneram 2023 är högre jämfört med 2022 och det beror på äskande om högre låneram i budgetunderlaget till nyanskaffning av transportbåt till Nationalparken Gotska Sandön.

Not 27

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Beviljad kreditram	7 000	6 000

Not 28

Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	1 935	2 125
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 014	1 742
Mervärdesskatt	262	429
Summa	4 211	4 295

Not 29

Leverantörsskulder	2023-12-31	2022-12-31
Leverantörsskulder	9 206	6 193

Not 30

Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
Personalens källskatt	1 818	1 575
Övriga kortfristiga skulder	97	198
<i>Övriga kortfristiga skulder består av</i>		
Transfereringar under utbetalning	77	198
Övrigt	20	0
Summa	1 916	1 773

Not 31

Depositioner	2023-12-31	2022-12-31
Depositioner	270	222

Allt bedöms regleras inom 2024

Not 32

Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna kostnader - Upplupna löner, arvoden inkl social avg	560	981
Upplupna kostnader - Upplupna semesterlöner inkl social avg	5 363	6 053
Upplupna kostnader - Övriga upplupna kostnader	1 007	2 343
Summa upplupna kostnader	6 930	9 376
Oförbrukade bidrag från annan myndighet	35 354	53 091
<i>varav de största</i>		
Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 196	1 947
Länsstyrelsen i Örebro län	3 704	7 043
Naturvårdsverket	21 462	30 114
Försvarsmakten	5 066	5 831
Havs- och vattenmyndigheten	2 817	4 402
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas inom tre månader	10 428	16 361
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än tre månader till ett år	20 957	32 873
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än ett år till tre år	2 471	3 856
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mer än tre år	1 498	0
Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	111	222
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
Summa oförbrukade bidrag	35 466	53 312
Summa förutbetalda intäkter	0	0
Summa periodavgränsningsposter	42 396	62 689

Noter till anslagsredovisning

Belopp i tkr

Not 33

01 05 001 008 Länsstyrelsen i Gotlands län

Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Anslagskredit	2 187	0
Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	2 187	1 795
Kredit på räntekonto	7 000	0
Låneram för anläggningstillgångar	16 000	6 405

Låneram för anläggningstillgångar: Ny förutsättning för anskaffning av transportbåt till Gotska Sandön. I stället för anskaffning av ny båt så anskaffades en begagnad båt vilket innebär ett lägre anskaffningspris och lägre behov av låneram och därmed lägre utfall 2023 jmf med beviljad låneram.

Not 34

19 01 001 008 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Gotlands län

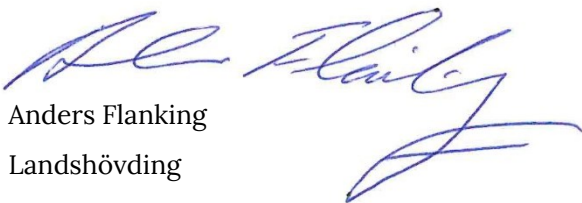
Villkor för anslag	Belopp	Utfall
Anslagskredit	3	0
Anslagsbehållning som disponeras	0	0
Uppföljning och utvärdering, uppföljningssystem	68	68
Beställningsbemyndigande	0	0

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen

Årsredovisningen är beslutad den 20 februari 2024.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Visby den 20 februari 2024

Anders Flanking
Landshövding

Bilagor

Bilaga A. Paragrafer i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, som redovisas i årsredovisningen

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1§	Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Om länsstyrelsen	Alla län
2§ p1	Verka för att nationella mål får genomslag	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p2	Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p3	Främja länets utveckling och följa tillståndet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p4	Främja samverkan i länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p5	Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§p6	Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
3§ p1	De allmänna valen	Övrig förvaltnings och trafikföreskrifter	Alla län
3§ p2	Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
3§ p3	Regional tillväxt	Regional tillväxt och	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
		infrastrukturplanering	
3§ p4	Infrastrukturplanering	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p5	Hållbar samhällsplanering och boende	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
3§ p6	Energi och klimat	Energi och klimat	Alla län
3§ p7	Kulturmiljö	Kulturmiljö	Alla län
3§ p8	Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
3§ p9	Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Naturvård och miljöskydd	Alla län
3§ p10	Lantbruk och landsbygd	Areella näringar	Alla län
3§ p11	Fiske	Areella näringar	Alla län
3§ p12	Folkhälsa	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p13	Jämställdhet	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p14	Integration	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
4§ p1	Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Areella näringar	Alla län
4§ p2	Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Västerbotten, Norrbotten
4§ p3	I utpekade län göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken	Areella näringar	Norrbotten, Västernorrland, Västra Götaland
4§ p4	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, uppgifter som framgår av förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p5	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning m.m.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p6	Dalarnas, Värmlands och Västra Götalands län, uppgifter som följer av jordförvärvslagen (1979:230) och jordförvärvsförordningen (2005:522) m.m.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Dalarna, Värmland, Västra Götaland
4 a§	Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
	revisioner enligt artikel 124 m.m.	frågor	
5§ p1	Integrering av jämställdhetsperspektiv	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p2	Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p3	Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p4	Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p5	Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p6	Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p7	Verka för att förenkla för företag	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
5§ p8	Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Energi och klimat	Alla län
5§ p9	Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
6§	Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030 Naturvård och miljöskydd	Alla län
7§	Geografiskt områdesansvar m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
7 a§	Länsstyrelserna i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands och Skåne län ska vara civilområdesansvariga länsstyrelser enligt förordningen (2022:525) m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Norrbotten, Örebro, Stockholm, Östergötland, Västra Götaland, Skåne
7 b§	Beredskapsmyndighet	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
13 a§	Vid Länsstyrelsen i Östergötlands län ska finnas ett nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Östergötland
14§	Miljöprövningsdelegation	Naturvård och miljöskydd	Stockholm, Uppsala, Östergötland,

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
			Kalmar, Skåne, Halland, Västra Götaland, Örebro, Dalarna, Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten
15§	Vattendelelegation	Naturvård och miljöskydd	Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Kalmar, Västra Götaland
16§	Delegation för rennärlingsfrågor	Areella näringar	Norrbotten, Västerbotten, Jämtland
17§	Kampsportsdelegation	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Örebro
18§	Viltförvaltningsdelegation enligt förordning (2009:1474)	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
19§	Fjälldelegation	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten

Bilaga B. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller återrapporteringar och uppdrag som redovisas i årsredovisningen och som framgår i länsstyrelsernas regleringsbrev 2023.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A3 Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1A4 Översyn bevarandepaner Natura 2000-områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A5 Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A6 PFAS - övervakning, inventering och kartläggning m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A7 Föreerade områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A8 Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A11 Nationella och regionala skogsprogram	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
1B1 Naturvård - regional samordning och ledning	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B2 Restaurering ängs- och betesmarker - nationellt program	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B3 Hantering, konsultationer samiska folket	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1B4 Webbplatsen informationsverige.se	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Västra Götaland
1C1 Förenkla för företag åtgärder	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Berörda län
1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1C5 Ökat bostadsbyggande, samverkan kommuner m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1C6 Planeringsstöd större industriableringar	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Norrbottnen och Västerbotten
1C8 Regional förvaltningsplan skarv, behov och ev. åtgärder	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan m.m.	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
1D2 Markärenden ovanför odlingsgränsen	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D3 En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D4 Långsiktigt hållbar rennäring	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Berörda län
1D5 Renbetesavtal	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland
1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Organisationsstyrning	Året i siffror	Alla län
3B4 Samverkansråd vid Statens kulturråd	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Kulturmiljö	Gotland
3B16 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län

Bilaga C. Övriga uppdrag, förordningar med mera som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller exempel på regeringsuppdrag och hänvisningar till paragrafer i förordningar i vilka det uttryckligen framgår att återrapportering/redovisning ska ske i årsredovisningen.

Uppdrag/Förordning	Område	Avsnitt i årsredovisning
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten	Övrig redovisning
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Information av väsentlig betydelse	Övrig redovisning
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Avgiftsfinansierad verksamhet	Övrig redovisning
3 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Kompetensförsörjning	Arbetsmiljö och medarbetare
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Skattepliktig ersättning till ledamöter i styrelse, råd utsett av regeringen och myndighetens ledande befattningshavare	Finansiell redovisning
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Frånvaro på grund av sjukdom	Arbetsmiljö och medarbetare
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021-2025	Samhällsskydd och beredskap

Bilaga D. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning

Bilagan innehåller regleringsbrevsuppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev 2023 som redovisas i särskild ordning.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
2.2 Underlag till tabeller i årsredovisningen	Organisationsstyrning	2024-02-22	Lst Örebro
3A1 Minskat och förenklat uppgiftslämnande	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-25	Klimat- och näringslivsdepartementet, Lst Kronoberg samordnar
3A2 Energi- och klimatpolitiska målen	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-16	Lst Dalarna redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A3 Skydda dricksvattenförsörjningen m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-01	Lst Kalmar redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A4 Regionala analyser och kunskapsunderlag kemikalier dricksvatten m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-31	Redovisas till Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3A5 Kontinuitetsplanering dricksvattenförsörjning, utbildning och stöd m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-05-10 2024-01-31	Delredovisning muntlig Slutredovisning till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet Lst Jönköping samordnar
3A6 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Lst Västernorrland redovisar till Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A7 Restaurering och anläggning av våtmarker	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Lst Gotland redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A8 Skydd, skötsel och förvaltning av värdefulla naturområden m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A9 Kompensationsåtgärder mot övergödning – underlag och styrmedel	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-10-01 2024-09-25	Gäller Lst vattenmyndigheter Delredovisning Slutredovisning till Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västmanland samordnar
3A10 Uppgifter om strandskyddsbeslut	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A11 Kostnader för hantering av EU-stöden	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-03-01	Statens jordbruksverk (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3A12 Föregående års fisketillsyn	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-15	Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3A13 Insatser samverkan enligt förordningen om vattenverksamheter m.m.	Uppdrag / A. Nationella	2024-03-15	LST Jönköping redovisar samlat till Klimat- och näringslivsdepartementet
3B1 Statlig närvaro och service i länet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-10-31	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3B2 Planering bostadsförsörjning - råd, information och underlag	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-06-15	Bostadsmarknadsanalys till Boverket enligt 2 § förordningen (2011:1160)
3B3 Inriktningsmål för överklagade kommunala beslut om lov	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-02-29	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3B5 Kyrkliga kulturarvet och den kyrkoantikvariska ersättningen	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-05-02	Riksantikvarieämbetet (kopia till Kulturdepartementet)
3B6 Försvarssekretess i samhällsplaneringsfrågor	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-06-16	Försvarsdepartementet Lst Västra Götaland samordnar
3B7 Regionala arbetet med friluftspolitiken	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3B8 Minska spridning av granbarkborrar från skyddade områden	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-12-01	Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Lst Kronoberg samordnar
3B9 Verka för minoritetspolitikens fastställda mål	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31	Gäller endast Lst Stockholm som redovisar till Kulturdepartementet
3B10 Tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-11-14	Alla län redovisar till Lst Stockholm och Sametinget (kopia till Kulturdepartementet)

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3B11 Aktiviteter på demokratiområdet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-15	Lst Jönköping redovisar till Kulturdepartementet
3B12 Tillämpningen av barns rättigheter	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31	Socialdepartementet, Lst Dalarna samordnar
3B13 Föräldraskapsstöd - utsatta områden, bekämpa och förebygga kriminalitet barn och unga m.m.	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Berörda Lst till Socialdepartementet Redovisas årligen 2024-2027
3B14 Mänskliga rättigheter samordning	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Gäller endast Lst Dalarna som redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B15 Jämställdhetspolitiska målen och länsstrategier 2024-2027	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-01 2028-03-01	Delredovisning Slutredovisning Jämställdhetsmyndigheten (kopia till Arbetsmarknadsdepartementet)
3B17 Nyanlända m. fl., lägesbilder boende och skola	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B18 Mottagande ensamkommande barn, asylsökande m.fl. (2016:1363)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B19 Insatser för asylsökande m.fl. enligt förordningen (2016:1363 och 2016:1364)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3B20 Statlig ersättning för insatser för vissa utlännings (2010:1122)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3B21 Resultat statlig ersättning för insatser för vissa utlännings enligt 37 a §	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3B22 Redovisning om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3C1 Redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program Nord m.fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3C2 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Nord m. fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3C3 Redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program Aurora m.fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland och Norrbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3C4 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Aurora m. fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3C5 lämna utgiftsprognoser anslag 1:1 m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	-	Gäller berörda län som redovisar till Tillväxtverket
3C6 Regionala resurscentra hedersrelaterat våld m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Gäller enbart Lst Östergötland som redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C7 Mäns våld mot kvinnor inkl. kommunernas regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C8 Förvaltningsanslag som har använts till arbetet mot mäns våld mot kvinnor	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C9 Överföra kunskap och rutiner, telefonlinje beteende	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-10-01	Gäller endast Lst Stockholm som redovisar muntligt till Arbetsmarknadsdepartementet
3C10 Kunskapshöjande insatser och främja erfarenhetsutbyte, barnrätt och våld i nära relationer	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-04-30	Samlad delredovisning till Arbetsmarknadsdepartementet . LST Östergötlands län samordnar uppdraget och redovisningen.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3D1 Redovisa uppgifter från byggnadsnämnderna, tillämpning PBL flytt byggnader	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Boverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3D2 Uppföljning av byggnadsnämndernas tillsynsarbete – hissar och kompetensförsörjning	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Boverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3D3 Tillsynsutveckling enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3D4 Prövning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-03-31	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3D5 Uppgifter - inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt	Uppdrag / D. Tillsyn	2023-11-30	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Skåne samordnar
3D6 Ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap	Uppdrag / D. Tillsyn	2023-03-15	Naturvårdsverket
3E1 Redovisa prognoser	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-02-06 2023-04-25 2023-07-28 2023-10-23	Hermes
3E2 Kartläggning dispositionsrätter och fördelningsnycklar m.m.	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-09-23	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3E3 Åtgärder för att öka säkerheten i digital infrastruktur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-12-31	Finansdepartementet, Lst Västra Götaland samordnar
3E4 Utveckla arbetet med en god förvaltningskultur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-09-15	Finansdepartementet, Lst Västmanland samordnar
3E5 Systematisk användning och analys av data och statistik	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-06-15	Finansdepartementet, Lst Stockholm samordnar

Bilaga E. Länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som genomförs samordnat

IT-avdelningen

Länsstyrelsernas IT-avdelning är en nationell verksamhet som arbetar med länsstyrelsegemensamt perspektiv. IT-avdelningen levererar och utvecklar IT-tjänster till alla länsstyrelser. Länsstyrelsen i Västra Götaland är värdlän för IT-avdelningen.

Utvecklingsprogrammet för förstärkt digital motståndskraft är uppstartat under året med målet att genomföra regeringsuppdraget förstärkt säkerhet i länsstyrelsernas digitala infrastruktur.

IT-avdelningen har bidragit till länens riskmedvetenhet och kontinuitetsarbete genom omvärldsbevakning och kompetenshöjande insatser.

Länsstyrelsernas IT-avdelning har bidragit i den länsstyrelsegemensamma portföljstyrningen i förvaltning och projekt inom bland annat digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och att ta fram ett nytt system för vatteninformation. IT-avdelningen har bidragit i Projektet Digital Samverkan som är ett länsstyrelsegemensamt projekt som går ut på att etablera en eller flera lämpliga och användarvänliga tjänster för att kunna samverka digitalt inom länsstyrelsen och med andra myndigheter och externa parter.

Telefonistorganisation

Funktionens uppdrag är att hantera samtal för 20 länsstyrelser genom vår gemensamma växel och En väg in (EVI) Kundsupport för jordbrukarstöd. Den övergripande inriktningen för telefonistorganisationen är att bedriva verksamheten med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och god service. Värdlän för telefonistorganisationen är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Telefonistorganisationen har under året levererat god service bland annat genom en hög tillgänglighet. Vi har besvarat fler samtal även under perioder när vi haft en lägre inkommande trafik. En stor mängd samtal har exempelvis handlat om energieffektiveringsstöd och varningsmottagare för invånare i kärnkraftslänen.

Telefonisterna i växeln har under året tagit emot hotfulla samtal med hot som var riktade mot telefonisten själv och mot vårt län men även samtal där hoten varit riktade mot andra län. Denna typ av samtal har inte förekommit innan och är en eskalering av det stegvis förändrade samtalsklimatet vi över tid uppmärksammat.

Under 2023 år påbörjade en ny programperiod för jordbrukarstöden. Det i kombination med perioder av torka, stora mängder regn och en ny typ av digital markuppföljning bidrog till en periodvis ökad mängd inkommande samtal för EVI kundsupporten för jordbrukarstöd.

Verksamheten arbetar för att kunna erbjuda länen en bredare service. Ett verksamhetsanpassat stödsystem som möjliggör utvecklingen är under produktion.

Samordnad löneservice

Funktionens uppdrag är att hantera löner för 22 myndigheter, 21 länsstyrelser samt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Till och med september hanterade Löneservice även lönerna för Brottsförebyggande rådet. Löneservice huvuduppgift är att hantera löneutbetalningarna och leveranser inom utsatta tider för uppdragsgivarna med hög kvalitet och med god service. Vårdlän för Löneservice är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Under 2023 har Löneservice i snitt hanterat 7 700 löner per månad för länsstyrelserna. Samma siffor för år 2022 är 7 900 löner per månad. Skillnaden beror dels på att 2022 var det valår och antalet anställda ökar tillfälligt. Uppsägningar och varsel på flera länsstyrelser har en viss påverkan redan nu.

Samordningen bidrar till en enhetlig och kostnadseffektiv hantering av löneutbetalningarna. Samordningen av lönehanteringen underlättar även i kontakt med andra myndigheter till vilka rapportering ska ske, exempelvis pensionsuppgifter, statistik och skatteuppgifter som rapporteras varje månad. Samarbetet i länsstyrelsernas nationella arbete blir enklare avseende lönerelaterade frågor och rutiner.

Under 2023 har Löneservice deltagit aktivt i projektet för anslutning till Statens servicecenters, SSC, lönetjänst. SSC har presenterat en förförstudie innehållande en utredning av införande av nytt systemstöd. Förstudiens krav och kriterier har analyserats av länsstyrelserna för att kunna fatta beslut om kravuppfyllnad.

Ekonomiadministration LstEA

LstEA har i uppdrag att effektivisera och samordna ekonomiadministration och redovisningsmodell så att länsstyrelsernas ekonomiska information är enhetlig, jämförbar och rättvisande. Vårdlän för ekonomiadministrationen är Länsstyrelsen i Örebro län.

LstEA har under året arbetat med att bland annat stödja och effektivisera arbetet för länsstyrelserna gällande ekonomi- och administration. LstEA har uppdaterat ekonomi- och lönehandboken, flera manualer samt hanterat drygt 1 000 supportfrågor genom LstEA support.

LstEA har under 2023 gjort drygt 30-tal utsökningar ur ekonomisystemet för länsstyrelsernas räkning och på sätt effektiviserat hanteringen och kvalitén för dessa förfrågningar, såväl interna som externa.

VÄS-förvaltningen har under året arbetat med att utveckla verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS), vilket resulterat i en nytt VÄS-dokument.

ÅR-mallgruppen ha under året förvaltat och utvecklat den länsstyrelsegemensamma årsredovisningsmallen som ligger till grund för länsstyrelsernas årsredovisning.

Med frågeställningen om hur länsstyrelserna kan göra leverantörsbetalningarna mer säkra har LstEA gjort en förstudie och ett förslag som delgetts till alla länsstyrelser.

LstEA har under året haft en del fokus på att utveckla länsstyrelsernas arbete med e-handeln genom support, utformande av workshops, en nätverksdag samt ett strategidokument.

Dataskydd och informationssäkerhet

Safirns uppdrag är att främja informationssäkerhet och dataskydd både i det länsstyrelsegemensamma perspektivet och inom varje länsstyrelse. I funktionen ingår sedan tidigare befattningen dataskyddsombud och från 2023 den länsstyrelsegemensamma informationssäkerhetssamordnaren. Vårdlän för Safir är Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tillsammans med förvaltningsorganisationen, Gemensamma kansliet och IT-avdelningen arbetar Safir systematiskt och riskbaserat med ständiga förbättringar i hanteringen av länsstyrelsernas information. Samverkan med IT:s säkerhetsenhet har fördjupats inom ramen för Utvecklingsprogrammet för stärkt digital motståndskraft. Vi har även haft god samverkan bland annat med det nystartade servicechefsnätverket.

Under året har vi genomfört en särskild insats för ökad och likartad förståelse om begreppet informationssäkerhet och de faktiska uppgifter som följer av detta för länsstyrelsernas del. Vårt uppdrag från länsrådsgrupp 7 att ta fram en styrmodell för hantering av risker i de länsstyrelsegemensamma portföljerna är genomfört och beslutat. Även i år har Safir varit en drivande aktör och expertstöd för hur de 21 länsstyrelserna på ett säkert och effektivt sätt ska kravställa, anskaffa och hantera digitala arbetsredskap och "molntjänster".

En effekt av det länsstyrelsegemensamma arbetet med informationssäkerhet och dataskydd är att vi har höjt säkerhetskulturen genom ökad medvetenhet hos medarbetarna och framförallt hos de grupper som arbetar direkt med informationssäkerhetsfrågor.

Gemensamma kansliet

Gemensamma kansliet är en av länsstyrelsernas gemensamma stödverksamheter, som har i uppgift att stärka och stödja det länsstyrelsegemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet kopplat till digitalisering. Vårdlän för Gemensamma kansliet är Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Gemensamma kansliet har under året samordnat och hanterat finansiella medel för den länsstyrelsegemensamma utvecklings- respektive förvaltningsportföljen. Det handlar bland annat om att medel ska betalas ut till respektive länsstyrelse för nedlagd arbetad tid i det gemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet. Den ekonomiska hanteringen mellan länsstyrelserna är en förutsättning för att kunna arbeta gemensamt med utveckling och förvaltning och ha ekonomi i balans. Det har bidragit till att respektive länsstyrelse kan upprätthålla god redovisningssed, i den finansiella redovisningen.

Gemensamma kansliet har i uppdrag att stödja ledningarna i länsrådsgrupp 2 och 7 samt länsrådsmötet. Kansliet ger också stöd till Landshövdinge-IT (LH-IT) och presidiet för Länsråds- och Landshövdingemöte (LR-LH). I stort handlar det om att ta fram verksamhetsanalyser och beslutsunderlag, att samordna och administrera möten samt ansvara för att sammanställa uppföljningen av de länsstyrelsegemensamma stödfunktionerna. Stödet har bidragit till att arbetet i grupperna har kunnat bedrivas på ett effektivt sätt.

Under året har Gemensamma kansliet utvecklat och förvaltat strukturer, processer och modeller för det länsstyrelsegemensamma utvecklingsarbetet och lyft behov av utveckling av dessa till berörd länsrådsgrupp. Detta innebär att stödja i processer, rutiner och modeller för projektledare och styrgrupper, analysera och bereda behov av gemensam nyutveckling och ansvara för länsstyrelsens gemensamma verksamhetsarkitektur. Gemensamma kansliet samordnar också länsstyrelsernas deltagande och arbete inom eSam (e-samverkansprogrammet).

Sammantaget har detta uppdrag genomförts enligt plan och med bland annat följande resultat:

- Tillsammans med IT och den länsstyrelsegemensamma stödfunktionen för informationssäkerhet och dataskydd genomfört ett utvecklingsarbete med syfte att stärkt länsstyrelsernas förmåga att driva utveckling ur ett helhetsperspektiv, förbättrat resursnyttjandet och bidragit till ökad transparens
- Ökad samverkan mellan länen genom att samordna ett forum för verksamhetsutvecklare med fokus på processbaserad verksamhetsutveckling. I dagsläget finns 12 länsstyrelser representerade.
- Bidragit i arbetet med att effektivisera länsstyrelsernas prövning och tillsyn
- Tillsammans med IT drivit ett utvecklingsuppdrag i syfte att identifierat eventuella behov av anpassningar av länsstyrelsernas förvaltningsmodell.

Gemensamma kansliet har utvecklat och förvaltat strukturer, processer och modeller för länsstyrelsegemensamma förvaltningsområden samt stöttat dem i arbetet. Arbetet innebär också att etablera nya förvaltningsområden samt planera och samordna gemensamma möten och konferenser för områdenas ledning.

Sammantaget har uppdraget genomförts enligt plan och med bland annat följande resultat:

- Etablerat ett nytt gemensamt förvaltningsområde
- Etablerat en ny struktur inom ett befintligt förvaltningsområde
- Ökat kunskapen om länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsmodell genom att genomföra utbildningar och konferenser för objektägare och förvaltningsledare
- Genomfört ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra de gemensamma strukturerna för kommunikation, information och uppföljning.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med könsuppdelad statistik

Individbaserad statistik redovisas inte genomgående könsuppdelat vid länsstyrelsen. Motiveringen till det är bland annat att länsstyrelserna saknar systemstöd som möjliggör uppdelning av ärendestatistik efter kön. En stor del av länsstyrelsernas ärenden berör inte enskilda individer, det vill säga saknar uppgifter som kan relateras till kön. Det i kombination med krav på hantering av personuppgifter, ekonomiska resurser och nödvändiga prioriteringar av nya uppdrag i samband med större samhällsstörningar är exempel på förklaringar till varför arbetet med att vidareutveckla länsstyrelsernas könsuppdelade statistik inte har kunnat prioriteras.

Det finns ett behov av och relevans att kunna följa upp kön i delar av länsstyrelsernas ärendehantering. Därför har ett beslut fattats om att länsstyrelserna gemensamt ska driva ett nationellt utvecklingsprojekt för att vidareutveckla statistik och systemstöd för redovisning av könsuppdelade uppgifter. Arbetet under 2023 har resulterat i att länsstyrelserna gemensamt har identifierat ett antal ärendegrupper där det finns personnummer registrerade och som är bra exempel att utgå ifrån i det fortsatta utvecklingsarbetet. Detta underlag blir en gemensam utgångspunkt i det fortsatta arbetet med att skapa bättre förutsättningar för att hantera könsuppdelad statistik i länsstyrelsernas gemensamma ärendehanteringssystem.

Exempel på ärendegrupper som har identifierats är

- personal i bevakningsföretag
- tillsyn över hund och katt
- bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer
- samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
- tillstånd för förvärv av lantbruksfastighet.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med Agenda 2030

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att stödja länsstyrelserna i arbetet med regleringsbrevsuppdrag 1A1 avseende Agenda 2030 och fylla rollen som en regional samordnare. Arbetet har resulterat i fördjupad kunskap om agendans koppling till länsstyrelsernas verksamhet, spridning av goda exempel och tvärasektoriella arbetssätt, samt bättre omvärldsbevakning. Exempel på prestationer:

- Länsstyrelserna ingår i myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030. Länsstyrelsen är sedan 2022 samordnare för GD-forum; dels Lilla GD-gruppen, där landshövdingen i Värmland är ordförande, dels den Operativa gruppen, som består av tjänstepersoner.
- Medverkan i FN:s högnivåmöte i New York 9–19 juli. Inför mötet bidrog länsstyrelserna med ett flertal exempel på hållbarhetsarbete vilka användes och refererades till av den svenska delegationen.

Medarrangör av aktivitet vid expertmöte för EU:s rådsarbetsgrupp för hållbar utveckling under Sveriges ordförandeskap.

- Extern samverkan med bland annat Nationella samordnaren för Agenda 2030 och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Medverkan i RKA:s översyn av nyckeltal för Agenda 2030.
- Fördjupningar inom det länsstyrelsegemensamma Agenda 2030-arbetet; hur Agenda 2030 beaktas i beslut och processer, data/analys, kommunikation samt transformativ implementering dvs. hur myndigheten kan hantera komplexa hållbarhetsutmaningar. Möten med alla länsstyrelser, chefsnätverk och länsråd.
- Nyhetsbrev om Agenda 2030 och gemensam samverkansytan för Agenda 2030.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med miljömålen (RUS)

Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) är länsstyrelsegemensamt samverkansorgan som finansieras genom anslag 1:2 Miljöövervakning m.m. RUS samordnar och utvecklar miljömålsuppföljningen, bidrar till att åtgärdsarbetet intensifieras och följs upp samt förstärker länkarna mellan nationell, regional och lokal nivå. Arbetet bedrivs utifrån en verksamhetsplan med mål för perioden 2022-2024. Målen handlar om att utveckla miljömålsuppföljning och utvärdering, miljöinformationsförsörjning samt stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen.

I RUS styrgrupp ingår berörda chefsnätverk på länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen samt Naturvårdsverket och SKR som adjungerade. I RUS arbetsgrupp ingår medarbetare från flera länsstyrelser. Exempel på prestationer:

- Påbörjat arbete med hur miljömålsuppdraget kan stärkas med bland annat en workshop.
- Samordnat, publicerat och analyserat regional årlig uppföljning av miljömålen som underlag för nationell uppföljning och regionalt kunskapsunderlag.
- Inom projekten miljöövervakning som underlag till miljömålsuppföljning, strategisk samhällsplanering som bidrar till miljö- och klimatmålen och cirkulär ekonomi i växtodling publicerat slutrapporter och kommunicerat resultaten.
- Genomfört sju webinarier om hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi för länsstyrelser, regioner och kommuner.
- Genomfört workshoppar om synergier mellan miljömål, klimatanpassning samt energi och klimat.
- Tagit fram vägledning för etappmål och regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Medverkat i förvaltning av Åtgärdswebb för miljömålen.
- Samordnat, medverkat i och kommunicerat arbete med Miljömålsrådet och Agenda 2030.

- Medarrangerat miljömålsdagarna i Borlänge och årligt möte för länsstyrelsernas miljömålsuppdrag.

Bedömningen är att RUS aktiviteter under året i allt väsentligt bidragit till de uppsatta målen för 2022-2024.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med energi och klimat (LEKS)

Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) har som uppdrag att stödja, effektivisera och bidra till att utveckla länsstyrelsernas arbete med energiomställning och minskad klimatpåverkan. Genom dialog med Regeringskansliet om uppdrag och finansiering, samt en ledningskonferens med temat Energiutbyggnad med miljö i fokus, har LEKS stöttat länsledningarna i att leda den regionala energi- och klimatomställningen.

Under 2023 har LEKS utvecklat investeringsstöden Klimatklivet (stöd, utbildningar, rutiner, IT-utveckling, kommunikation) tillsammans med Naturvårdsverket och Elektrifieringspiloter (stöd, mallar och rutiner) tillsammans med Energimyndigheten. Detta har varit en förutsättning för att länsstyrelserna kunnat genomföra sina uppdrag med anpassning till de nya förordningarna. LEKS bedömning är att samordningen har bidragit till en mer enhetlig, rättssäker och kostnadseffektiv hantering av stöden.

LEKS har erbjudit länsstyrelserna forum för erfarenhetsutbyte och kompetenshöjning i genomförande av energi- och klimatstrategier, energibesparingsuppdraget (Fi2022/02571) samt områden som robusta energisystem, effektiv energianvändning och regeringsremisser. LEKS bedömning är att detta tillsammans med gemensamt kommunikationsmaterial, som omvärldsbevakning och sammanställning av aktuella stödmedel, har underlättat, effektiviserat och utvecklat länsstyrelsernas regionala arbete med uppfyllandet av de nationella energi och klimatmålen.

Dialoger och samarbeten med andra länsstyrelsenätverk under året bedöms ha stöttat olika sakområden med energi- och klimatintegrering samt hantering av målkonflikter. Dialoger och samarbeten som skett med andra myndigheter, externa nätverk, arbetsgrupper bedöms bidra till ett samordnat och effektivt arbete med gemensamma frågor.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med civilområden

De civilområdessansvariga länsstyrelserna har ett geografiskt områdesansvar för sitt område när det gäller civilt försvar. Civilområdesansvariga länsstyrelser har uppgifter inför och vid fredstida kriser som handlar om att verka för länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser inom civilområdet samt att ha en förmåga att utgöra en gemensam stödfunktion för länsstyrelserna vid hantering av fredstida krissituationer som berör flera län inom civilområdet. Civilområdesansvariga länsstyrelser får under vissa omständigheter ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst inom sitt civilområde.

Civilområdesansvariga länsstyrelsernas uppgifter inför höjd beredskap fokuserar bland annat på planering mellan statliga myndigheter och Försvarsmakten och på att stödja länsstyrelsernas planering och förberedelser inom respektive län. Ytterligare ett uppdrag rör förberedelser av civila aspekter av värdlandsstöd.

Civilområdesansvariga länsstyrelser är högsta civila totalförsvarsmyndighet inom respektive civilområde och ska vid höjd beredskap bland annat samordna de civila försvarsåtgärderna och den civila delen av värdlandsstödet samt verka för att det civila och militära försvaret samordnas. De ska vidare ansvara för att en samlad lägesbild sammanställs och hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen samt ge länsstyrelserna inom civilområdet vägledning i fråga om inriktning och prioritering.

Civilområdesansvariga länsstyrelser har under 2023 bemannat kanslierna i respektive civilområde, utvecklat strukturer för samverkan mellan civilområden, strukturer för samverkan med bland andra Försvarsmakten inom civilområden och strukturer för samverkan mellan civilområden och sektorsansvariga beredskapsmyndigheter. Länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser är påbörjad under 2023. En gemensam plan för övertagande av kommunal räddningstjänst är framtagen och implementeringen är påbörjad i respektive civilområde. De civilområdesansvariga länsstyrelserna har etablerat en grundläggande förmåga att kunna vara ett stöd till berörda länsstyrelser vid fredstida kriser.

Civilområdesansvariga länsstyrelsernas geografiska områdesansvar för civilt försvar inför och vid höjd beredskap är klarlagt och deltagit i övningar kopplat till rapportering vid höjd beredskap. En struktur för krigsorganisation håller på att tas fram.

Vidare har civilområdesansvariga länsstyrelser fattat beslut om implementering av enhetliga former för gemensam beredskapsplanering.

Under 2023 har en särskild satsning genomförts avseende civila aspekter av värdlandsstöd och tillsammans med Försvarsmakten har en riktad utbildningsinsats genomförts gentemot berörda länsstyrelser, regioner och utvalda kommuner. Därefter har planering av värdlandsstöd initierats. Civilområdesansvariga länsstyrelser har även arbetat tillsammans med MSB i framtagandet av en nationell strategi för civilt värdlandsstöd.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med uppdrag "Rätt att försvara" – beakta jämställdhet och mänskliga rättigheter i krisledning

Länsstyrelsen Kronoberg har under 2023 samordnat uppdrag C8 "Rätt att försvara". Till uppdraget har en styrgrupp och en verkställande grupp varit kopplade.

Uppdraget syftar till att säkerställa att jämställdhetsperspektiv och frågor om mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar av krisledningen, både i fredstida kriser och under höjd beredskap.

Uppdraget har tydliggjorts i en projektplan där målet satts till att stärka länsstyrelsernas beredskapsorganisationer och dess olika funktioner (L1-L9,

stabschefer, TiB samt myndighetsledning) i att efterfråga information, analysera underlag och fatta beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar i hanteringen av händelser, med hänsyn till aktuella kriser, erfarenheter och behov för länsstyrelserna och deras samarbetspartners. Detta görs genom att ta fram funktionsanpassade beslutsstöd, utbildningsinsatser samt övningsunderlag inom området samt vid behov andra relevanta insatser. Projektet ska vidare implementeras på ett sätt som gör att insatserna blir förenliga och skapar synergier med andra länsstyrelsegemensamma arbetsgrupper och samordningsprocesser inom såväl krishantering, jämställdhet som mänskliga rättigheter.

I arbetet med uppdraget har följande produkter tagits fram:

- Funktionsspecifika stödmaterial för L1-L9, stabschefer samt myndighetsledning. Detta material innehåller även en kunskapsdel om mänskliga rättigheter och jämställdhet i kris- och krigsledningsarbetet.
- Övningsmaterial kopplat till de funktionsspecifika stödmaterialen
- Rekommendationer

Arbetet har genomförts i bred samverkan såväl internt som externt.

Länsstyrelsen i Kronobergs län gör den sammantagna bedömningen att syfte och mål för uppdraget är uppfyllt. Projektet har bidragit till att stärka förutsättningarna för länsstyrelsernas förmåga att värna civilbefolkningen i kris- och krigsledningsarbetet och i förlängningen att stärka försvarsviljan samt samhällets motståndskraft. De framtagna stödmaterialen bedöms bidra till att öka länsstyrelsernas förmåga att efterfråga information, analysera underlag och fatta beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar i hanteringen av händelser. Vidare har uppdraget bidragit till att skapa synergier mellan olika nätverk och sakområden inom länsstyrelsernas verksamheter och genom detta skapat förutsättningar för en fortsatt utveckling efter projektets avslut.